

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน
กรณีศึกษำบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

นางสาวศิริลักษณ์ อินทรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Development Approach for Uplifting Sufficient Economy Village
(Sufficient to Survive, Sufficient to Eat Level): A Case Study
of Nongpling Village Moo 9 Khok Katiam Sub-District,
Muang Lopburi District, Lopburi Province**

Miss Siriluk Intarachai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
SukhothaiThammathirat Open University

2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ
พออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ชื่อและนามสกุล

นางสาวศิริลักษณ์ อินทรชัย

แขนงวิชา

บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา

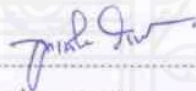
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ลักษณา ศิริวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรีย์ เข้มทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษา
บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
ผู้ศึกษา นางสาวสิริลักษณ์ อินทรชัย รหัสนักศึกษ 2553002953 ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี (2) ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และ (3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ ผู้นำชุมชน ตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 22 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การใช้เวทีประชาคมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านการทำบัญชีรายรับรายจ่ายร้อยละ 70 ของครัวเรือน มีการส่งเสริมการออมทรัพย์ และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน (2) 1) ปัญหาของบ้านหนองปลิง คือ ก) ด้านการลดรายจ่าย ชาวบ้านไม่นิยมทำงานที่ยาก เสียเวลา และยังไม่นิยมการค้ำสุราและอบายมุข ข) ด้านการเพิ่มรายได้ ขาดเงินทุน ความรู้ ทักษะ ในการทำอาชีพเสริม ขาดตลาดรองรับ ค) ด้านการประหยัด ชาวบ้านส่วนมากไม่มีเงินเหลือออม ง) ด้านการเรียนรู้ ชาวชนไม่สนใจจะเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้และการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันยังไม่ได้พอ จ) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้และความเข้าใจในการใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพน้อย ฉ) ด้านความเอื้ออาทร ชาวบ้านยังขาดความสมัครใจในการช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส 2) แนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ก) ด้านบทบาทผู้นำชุมชน ควรใช้ศักยภาพของผู้นำชุมชนและการดำเนินการที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนา ข) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ทูตทางสังคมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สอนให้ชาวบ้านเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ค) เพื่อส่งเสริมแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ง) ส่งเสริมปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การมีวินัยในการใช้จ่าย การเพิ่มรายได้ และการบูรณาการร่วมกัน และ (3) เสนอแนะการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ ก) หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้ สร้างความเข้าใจด้านการลดรายจ่าย ข) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนให้ความรู้และเงินทุนในการประกอบอาชีพ ค) สมาชิกครัวเรือนทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ง) คนรุ่นใหม่ควรสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น จ) สร้างจิตสำนึกด้านจิตอาสาให้แก่ชาวบ้าน

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จังหวัดลพบุรี

Independent Study title: Development Approach for Uplifting Sufficient Economy Village (Sufficient to Survive, Sufficient to Eat Level): A Case Study of Nongpling Village Moo 9, Khok Katiam Sub-District, Muang Lopburi District, Lopburi Province

Author: Miss Siriluk Intarachai; **ID:** 2553002953; **Degree:** Master of Public Administration;

Independent Study advisors: Dr. Chamnian Rajphaetyakhom; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this study were to: (1) study current circumstance of a sufficient economy village (sufficient to survive, sufficient to eat level) at Nongpling Village Moo 9, Khok Katiam Sub-District, Muang Lopburi District, Lopburi Province; (2) study problems and ways to solve problems for developing a sufficient economy village (sufficient to survive, sufficient to eat level) at Nongpling Village Moo 9; and (3) recommend development approach for uplifting a sufficient economy village (sufficient to survive, sufficient to eat level) at Nongpling Village Moo 9.

This study was a qualitative research conducted by documentary research, in- depth interviewing and focus group method. Population was categorized into 4 main groups: official community leaders, representatives of villager living in Nongpling Village Moo 9, authorized government officials, the unofficial leader of the community by mean of purposive sampling method. Samples were totally 22 persons. The research instrument was a semi-structured questionnaire as a guideline for in-depth interview and focus group meeting. The data analysis employed content analysis technique.

The result of this study revealed that: (1) the circumstance of Nongpling Village Moo 9 fulfilled with several activities that fostered the development of self-sufficient village economy, including through the use of community meeting forum to solve community problems, making a capital accounting of household income over 70 percent, a promotion of savings and an establishment of a Community Learning Center; (2) 1) problems of Nongpling Village Moo 9 were: a) reducing expenditure aspect: villagers did not like complicated and hard work and preferred drinking alcohol and gambles b) increasing income aspect: villagers were lack of fund, knowledge, skills to do supplementary job and also no markets for handling those products c) saving aspect: villagers had no surplus money to save d) learning aspect: youths were not interested in conserving and learning local inherited wisdoms and were not good at applying sufficiency philosophy in their daily life e) conserving environment and natural resources aspect: villagers did not have good knowledge and understanding in replacing sustainable raw materials in their routine works f) generosity aspect: voluntarily approach in helping the poor, the underprivileged was still less 2) development approach for solving problem of Nongpling Village Moo 9 should be done through: a) community leaders' potentiality and strong implementation as a achieved tool b) supportive factors such as social capitals both concrete and abstract ones, strengthened community, teaching how to manage with natural resources c) navigating life under the philosophy of sufficiency economy d) success factors such as the learning of participation procedure, following the disciplines in spending money as well as other integration concepts for development; and (3) development approach for uplifting a sufficient economy village (sufficient to survive, sufficient to eat level) at Nongpling Village Moo 9 should follow the philosophy of sufficient economy in terms of a) relevant government organizations should provide knowledge in reducing expenditure b) both government and private sector should support budget and knowledge in building careers c) members in villagers' family make capital accounting of household income d) youth should inherit local wisdoms e) government organization promote social voluntary mind to the villagers.

Keywords: Development approach for uplifting a sufficient economy village (sufficient to survive, sufficient to eat level), Nongpling Village Moo 9, Lopburi Province.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และคอยให้ความรู้ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข จนการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกๆ ท่านจากสาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้แก่ฉัน

สิริลักษณ์ อินทรชัย

กรกฎาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา	11
ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	14
แนวคิดในการพัฒนาชุมชน	27
แนวคิดคุณภาพชีวิตชุมชน	34
แนวนโยบายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต	36
ยุทธศาสตร์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	37
กระบวนการในการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	43
บริบทของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ตอนที่ 1 สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ภูมิศึกษา บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	82
ตอนที่ 2 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ พออยู่ พอกิน ภูมิศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	97
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ภูมิศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	107
บทที่ 5 สรุปการศึกษา และข้อเสนอแนะ	123
สรุปการศึกษา	123
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	139
ก แบบสัมภาษณ์	140
ข รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง	144
ค ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์	146
ประวัติผู้ศึกษา	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวม.....	6
ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	47
ตารางที่ 2.2 ช่วงอายุของประชากรหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี.....	72
ตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
ตารางที่ 4.1 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านสังคม.....	85
ตารางที่ 4.2 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านเศรษฐกิจ.....	88
ตารางที่ 4.3 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านเศรษฐกิจ.....	92
ตารางที่ 4.4 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านการอนุรักษ์.....	95
ตารางที่ 4.5 แสดงปัญหาและแนวทางแก้ไขของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	102
ตารางที่ 4.6 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านสังคม	108
ตารางที่ 4.7 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านเศรษฐกิจ	111
ตารางที่ 4.8 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านการเรียนรู้.....	113
ตารางที่ 4.9 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านการอนุรักษ์.....	116

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 กระบวนการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เป็นการวางแผนพัฒนาแบบมุ่งเน้นการพัฒนาแบบตะวันตก ที่มุ่งเน้นให้ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม แต่ความเจริญทางเศรษฐกิจดังกล่าวมีการกระจุกตัวเฉพาะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและตามหัวเมืองใหญ่ ความเจริญไม่กระจายสู่ชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาการกระจายรายได้ เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น เริ่มมองเห็นผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวตะวันตกที่มุ่งไปสู่ความทันสมัย โดยในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบยั่งยืนที่เน้นความสมดุลกับการพัฒนาในทุกๆ ด้านในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบคู่ขนานที่รัฐบาลได้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาความยากจน และการกระจายรายได้เป็นวาระของชาติซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจรากหญ้า โดยกำหนดโครงการเงินโยกย้ายเพื่อลดความยากจน ความเหลื่อมล้ำระหว่างความยากจนของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมโดยได้ดำเนินการ 3 แนวทาง ดังนี้ (จรัส โคตะยนต์, 2553: 2)

1. ยุทธศาสตร์ลดรายจ่าย เพื่อให้ครัวเรือนสามารถดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกิน แต่ละครัวเรือนอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกิน การสร้างมูลค่าผลผลิต และการแปรรูปผลิตภัณฑ์
2. ยุทธศาสตร์เพิ่มรายได้ โดยส่งเสริมอาชีพให้ราษฎร สร้างงาน สร้างรายได้
3. ยุทธศาสตร์ขยายโอกาส เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ ได้โดยตรงและมากขึ้น

ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 สังคมไทยได้เผชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน สังคมจนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย

ร่างประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้พระราชทานในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทางสำนักงานได้เรียบเรียงขึ้นจาก “แนวคิด” “สู่” “ปรัชญา” เป็น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและขอพระราชทานอนุญาตอัญเชิญมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนและทำแผนปฏิบัติการในทุกระดับสู่ความรอดพ้นวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนคือ 1) กรอบแนวคิด 2) คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี 3) นิยาม 4) เงื่อนไขและแนวทางการปฏิบัติ 2 ประการ ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม 5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกึ่งและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยน้อมนำ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยในปีงบประมาณ 2552 และปีงบประมาณ 2553 ได้สนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบใน 3 ระดับ คือ พออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี และมั่งมี ศรีสุข จำนวน 910 หมู่บ้าน ปีงบประมาณ 2554 ได้กำหนดให้มีการขยายผล ส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติฯ จำนวน 1,756 หมู่บ้าน ปีงบประมาณ 2555 ได้กำหนดให้มีโครงการขยายผลส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2,633 หมู่บ้าน และปีงบประมาณ 2556 ได้กำหนดให้มีการขยายผลส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1,955 หมู่บ้าน โดยการส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เป็นต้นแบบใน 3 ระดับ (พออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี และมั่งมี ศรีสุข)

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรีให้เข้าร่วมโครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในปีงบประมาณ 2555 จากการประเมินระดับหมู่บ้านโดยใช้กระบวนการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและแบบประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย ปี 2555 จำนวน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จัดเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ซึ่งมีการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

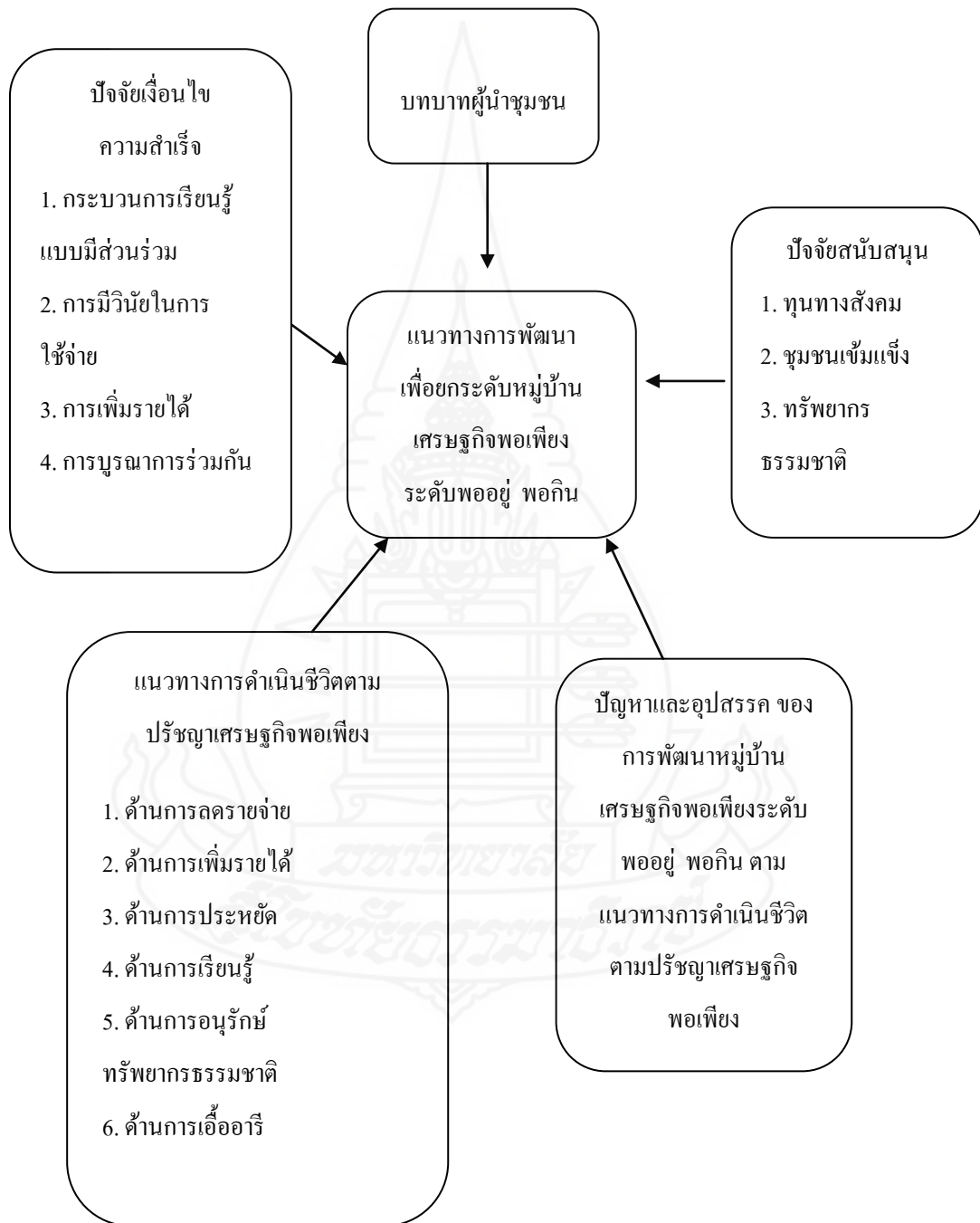
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
3. แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ปัจจัยที่ทำให้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนทุกชั้นตอน การมีวินัยในการใช้จ่าย เพิ่มรายได้ การบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงาน ผู้ศึกษาได้นำแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเป็นกรอบในการปฏิบัติ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้

ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี มาใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.1.1 ศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นระดับอยู่ดี กินดี โดยใช้เกณฑ์การวัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) แบ่งเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์และเรียนรู้

4.1.2 ศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ไข ในการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

4.1.3 ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการประหยัด 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้แบ่งประชากรที่ไปทำการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงกลุ่มอาชีพ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

4.2.1 ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จำนวน 2 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 19 คน โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

4.2.2 กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเข้าร่วมการประชุมเป็นประจำ มีจำนวน 30 ครัวเรือน โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครัวเรือน เป็นตัวแทน จำนวน 8 คน

4.2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานในส่วนระดับตำบลโคกกะเทียมและหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านปลิง จำนวน 1 คน และครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ประจำตำบลโคกกะเทียม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 คน

4.2.4 กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ คือ เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง จำนวนทั้งหมด 1 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ภูมิศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จากประชากรที่กำหนด 4 กลุ่ม โดยในกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ผู้ศึกษาได้คัดเลือกทุกคนเนื่องจากเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านเป็นอย่างดี และปฏิบัติหน้าที่ตรง ส่วนกลุ่มชาวบ้าน ได้คัดเลือกไว้ 8 คน กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจึงสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ลำดับที่	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวน
1	กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ	10
2	กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	8
3	กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ	3
4	กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ	1
	รวม	22

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับ พออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติแก่ประชาชน โดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยมีความหมาย ดังนี้

5.1.1 ความมีเหตุผล คือ ตัดสินใจกระทำการต่างๆ เพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องใช้เหตุผล และพิจารณาด้วยความรอบคอบ

5.1.2 ความพอเพียง คือ รู้จักพอประมาณ พออยู่ พอมี พอกิน พอใช้ ประหยัด และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

5.1.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ เตรียมใจให้พร้อมรับผลกระทบ และความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5.1.4 การมีความรู้ คือ นำความรู้มาใช้ในการวางแผนและดำเนินชีวิต

5.1.5 การมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.2 ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม เหมาะที่จะนำมาใช้ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ช่วยให้การใช้จ่ายไม่เกินตัว รู้จักนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3 แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลในครัวเรือน ชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การลดรายจ่าย หมายถึง ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเงิน ในการอุปโภค บริโภค ในชีวิตประจำวันจากการใช้จ่ายปกติ

ด้านที่ 2 การเพิ่มรายได้ หมายถึง ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้ประจำ

ด้านที่ 3 การประหยัด หมายถึง ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน

ด้านที่ 4 การเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกในชุมชน มีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านที่ 5 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หมายถึง ชุมชนมีการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

ด้านที่ 6 การเอื้ออารี หมายถึง ชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

5.4 ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลให้บุคคล ชุมชน บรรลุเป้าหมายในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.5 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับพออยู่ พอกิน หมายถึง หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ เกณฑ์ การวัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกระทรวงมหาดไทย หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) โดยการเปรียบเทียบผลการ ประเมินก่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน และหลังการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ในการพัฒนาแต่ละระดับเปรียบเสมือนการขึ้นบันไดซึ่งจะเห็น ภาพเป็นมิติๆ ไป ซึ่งสามารถแยกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์และ เรียนรู้ โดยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มิติด้านสังคม มีการสามัคคีและร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน สามารถจัดเวที ประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และมีข้อปฏิบัติร่วมกันให้คนในชุมชนปฏิบัติ รู้จักรักษาสิทธิ และหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย

มิติด้านเศรษฐกิจ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเข้าร่วม เป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

มิติด้านอนุรักษ์ มีข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสม และเรียนรู้ มีการวางแผนอนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร

5.6 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับอยู่ดี กินดี หมายถึง หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การวัด ความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกระทรวงมหาดไทย หรือ ความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) โดยการเปรียบเทียบผลการ ประเมินก่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านและหลังการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ในการพัฒนาแต่ละระดับเปรียบเสมือนการขึ้นบันไดซึ่งจะเห็น ภาพเป็นมิติๆ ไป ซึ่งสามารถแยกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์ และเรียนรู้ โดยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอยู่ดี กินดี จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มิติด้านสังคม มีกองทุนสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็น รูปธรรม

มิติด้านเศรษฐกิจ มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมที่เห็นผลชัดเจน

มิติด้านอนุรักษ์ มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชนไปปฏิบัติจริง สามารถ แก้ปัญหาต่างๆ และเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมในพื้นที่

5.7 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุข หมายถึง หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ เกณฑ์ การวัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกระทรวงมหาดไทย หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness : GVH) โดยการเปรียบเทียบผล การประเมินก่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน และหลังการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ในการพัฒนาแต่ละระดับเปรียบเสมือนการขึ้นบันไดซึ่งจะเห็น ภาพเป็นมิติๆ ไป ซึ่งสามารถแยกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์ และเรียนรู้ โดยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุข จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มิติด้านสังคม ชุมชนเป็นชุมชนเข้มแข็ง ปลอดภัยเสถียร มีการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้จริง

มิติด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์และ กิจกรรมในชุมชนที่ชัดเจน

มิติด้านอนุรักษ์ มีการค้นหาและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างคุณค่า สร้างภาคี เครือข่าย และเรียนรู้การพัฒนาที่ชัดเจน และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่ชุมชนได้

5.8 บทบาทผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

5.8.1 มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี

5.8.2 มีคุณธรรม เช่น ความโอบอ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน

5.8.3 มีความมุ่งมั่นในการทำงาน

5.8.4 สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้

5.8.5 มีฐานะค่อนข้างมั่นคง

5.8.6 มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทดังนี้

- 1) เป็นผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกของชุมชนอยู่ร่วมกัน
- 2) เป็นผู้ปฏิบัติการกิจของชุมชนให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 3) บทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่ม

5.9 ทูตทางสังคม หมายถึง ผลรวมของสิ่งดีงามต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม ทั้งในส่วนที่ได้ จากการสั่งสมและการต่อยอดรวมถึงการรวมตัวของคนที่มีความดีเพื่อสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม บนพื้นฐานของความไว้วางใจ สายใยแห่งความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงาม

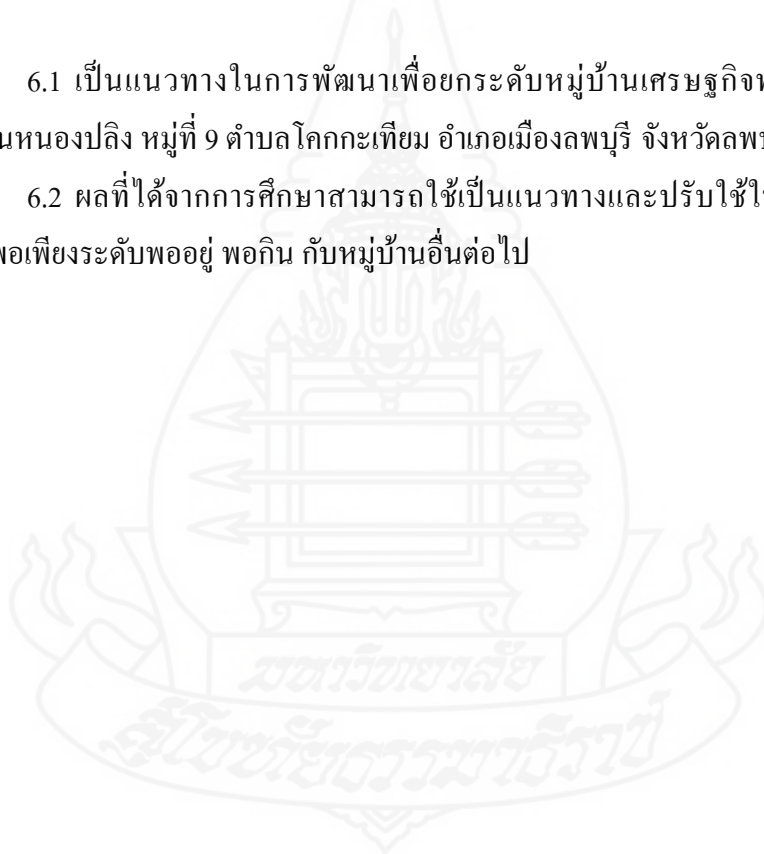
5.10 ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบท รวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชน แล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ

5.11 ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังจากมนุษย์ด้วย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

6.2 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางและปรับใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กับหมู่บ้านอื่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า หลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา
2. ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวคิดในการพัฒนาชุมชน
4. แนวคิดคุณภาพชีวิตชุมชน
5. แนวนโยบายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
6. ยุทธศาสตร์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
7. กระบวนการในการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
8. บริบทของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีหลายลักษณะและเรียกต่างกันเป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแล อาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ การประสานงาน การต่อสู้ หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น

เรียกว่า การบริหาร ในมุมมองของนักพัฒนาอาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมี “การพัฒนา”

คำว่า “การพัฒนา” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน เช่น

วิทยากร เชียงกูล (2542: 44) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่ ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาลึถึงแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจในด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจ หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

ทิตยา สุวรรณชฎ (2543: 32) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ และได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย... สภาพการพัฒนามีเป็น สภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่ โดยไม่มีสภาวะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทย

อมร รักษาสัตย์ และชัตติยา วรรณสุด (2544: 25) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (Qualitative Changes) ส่วนการแปลงรูป (Transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวกระทำการ (Environmental Changes) ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทย เมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อยๆ มาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เร็วยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงจากรถม้ามาเป็นรถไฟหรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบินจนเป็นจรวดก็ดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนา

การพัฒนาชุมชน แนวคิดเรื่อง “วัฒนธรรมชุมชน” และ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” โดย กระแสภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้ชี้ให้เห็นศักยภาพของสถาบันชุมชนต่างๆ อาทิ พระ ผู้นำอาวุโส เครื่องข่ายต่างๆ ที่ยังคงมีบทบาทอยู่ในชุมชน บุคลากร และสถาบัน เหล่านี้มีบทบาทในการทำให้ สังคมชนบท ยังไม่แตกสลายทางด้านจิตใจ และทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ระบบวัฒนธรรมชุมชน ที่มี

วัด พระ ความเชื่อทางศาสนา นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นหลักประกันของการพัฒนาคนทางด้านจิตวิญญาณและการแสดง ให้เห็นภาพลักษณ์ของการเป็นคนในชุมชน โดยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนและมีเป้าหมายสู่ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตดี มีความสุขเรียกร้องให้สังคมไทยหันกลับมาหา เศรษฐกิจพอเพียง เน้นการผลิตให้พอเพียงกับตัวเอง ส่วนที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการจึงขาย (กระทรวงมหาดไทย, 2541)

กระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ได้เสนอยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง มีกลยุทธ์ 5 ประการ คือ ยึดครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก ยึดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ยึดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ยึดการส่งเสริมการตลาด และยึดการจัดเวทีชาวบ้าน เป็นหลัก แบบคิดเองทำเอง (อภิชัย, 2541 โกมาตร และคณะ, 2547 ก: 9-10)

ดังนั้น การพัฒนาชนบทจึงหมายถึง ความตั้งใจที่จะกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเมือง เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ให้มีการกินดีอยู่ดีขึ้น ส่งเสริมให้ชาวชนบทมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในการปรับปรุงคัดแปลง หรือควบคุมทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ในการมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองกับชุมชนภายนอก เพราะตราบเท่าที่ชนบท ไม่สามารถต่อรองกับชุมชนภายนอกได้อย่างเท่าเทียมกัน ชนบทจะเป็นฝ่ายถูกระงับตลอดเวลา

อภิชัย (2541: 139-140) ความหมายการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 2 คำ คือ การพัฒนา และชุมชน โดยมีความหมายดังนี้

การพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนสภาพ ปรับปรุงให้ต่างจากเดิม ชุมชน หมายถึง การรวมตัวของบุคคล กลุ่ม/องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในขอบเขตพื้นที่หนึ่งๆ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระดับพื้นฐานที่สุดคือ หมู่บ้าน หรือชุมชนในรูปแบบอื่นๆ ที่มีมารวมตัวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเดียวกัน เช่น ชุมชนลุ่มน้ำ ชุมชนวัฒนธรรม เป็นต้น

อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน คือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตที่ชอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้อง ภายใต้อำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยมีจุดเน้นของคุณภาพชีวิตเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1. ทางด้านร่างกาย บุคคลต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผลจากการได้รับการตอบสนองทางด้านปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ
2. ทางด้านจิตใจ ก็จะต้องมีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ร่าเริง แจ่มใส ไม่วิตกกังวล รู้สึกพอใจในชีวิตของตน ครอบครัว และสังคมในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ด้านสังคม บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข

การพัฒนาชุมชน (Community Development) ตามหลักการพื้นฐาน เป็นกระบวนการให้การศึกษา (Educational Process) แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self-reliance) หรือช่วยตนเองได้ (Self-help) ในการคิด ตัดสินใจ และดำเนินการแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเอง และส่วนรวม ปรัชญาพื้นฐานเบื้องต้นของนักพัฒนาชุมชน คือ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในมนุษยชาติว่ามนุษย์ทุกชีวิต มีคุณค่า มีความหมาย มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้ถ้าโอกาส

ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดและปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำรงชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหามาเพื่อให้สังคมไทยรอดพ้นจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อช่วยให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดในพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานแก่นิสิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 จึงขอัญเชิญมา ณ ที่นี้ ดังนี้

“การพัฒนาประเทศไทยจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอดีพอกิน พอใช้ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป...”

และในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2553 ได้พระราชทานพระคำรัสแก่ประชาชนชาวไทย ในเรื่องการเป็นอยู่โดยประหยัด เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2522 ความว่า

“...วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนทั่วไปมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดเนื่องจากความวิปริตของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆของโลก ยากยิ่งที่เราจะหลีกเลี่ยงให้พ้นได้ จึงทำให้ต้องระมัดระวังประคับประคองตัวเรามากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการเป็นอยู่อย่างประหยัด เพื่อที่จะให้อยู่รอดและก้าวหน้าต่อไปโดยสวัสดิ์...”

ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง จนเกิดผลกระทบทั่วทั้งประเทศ และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการที่ทรงมีพระราชประสงค์ ให้ประชาชนคนไทยมีความพออยู่ พอกิน ตามอัธยา จึงพระราชทานพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในสภาวะที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ความว่า

“... ถ้าสามารถจะเปลี่ยนไปในทางที่จะทำให้กลับมาเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะครึ่งหนึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆ โดยมาก คนก็จะใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้”

“... ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมี พอกิน แบบพอมี พอกิน นั้นหมายความว่า อัฐิของตัวเองได้” ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้ำสมัย คนอื่นเขาต้องการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู้สึกว่ามันหุหุหุ แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...”

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้า ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตฯ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมว่า

“คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่มีในตำรา ไม่เคยมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีอย่างอื่นแต่ไม่ใช่คำนี้ ปีที่แล้วพูดว่า เศรษฐกิจพอเพียงเพราะหาคำอื่นไม่ได้ และได้พูดอย่างหนึ่งว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว คือ ไม่ต้องทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ ในคราวนั้นเมื่อปีที่แล้วนี้กว่าเข้าใจกัน แต่เมื่อไม่นานเดือนที่แล้วมีผู้ที่ควรจะรู้เพราะว่าได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการ

พัฒนามาช้านานแล้ว มาบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดีมาก แล้วก็เข้าใจว่าปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็พอ นั่นหมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศก็จะพอ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ นั่นไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ ต้องให้คุณเข้าใจเรื่องนี้เลยเพราะหนักใจว่า แม้แต่คนที่เป็นคอกเตอร์ก็ไม่เข้าใจ อาจจะพูดไม่ชัด แต่เมื่อกลับไปดูที่เขียนจากที่พูดก็ชัดแล้ว ว่าควรจะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด เพียงครึ่งหนึ่งก็ใช้ได้ แม้จะเป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ หมายความว่าวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ต้องทำทั้งหมด และขอเดิมว่าถ้าทำทั้งหมดก็จะทำไม่ได้ ฉะนั้น จึงพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ควรจะพอแล้วและทำได้ อันนี้ เป็นข้อหนึ่งที่จะอธิบายคำพูดที่พูดมาเมื่อปีที่แล้ว...

... คำว่าพอเพียง มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน พอมีพอกิน ถ้าใครได้มาอยู่ในในศาลาปี เมื่อ เทำไหร่ 20,24 ปี เมื่อปี 2517 ถึง 2541 นี้ก็ 24 ปีใช้ใหม่ วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกิน นี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศ พอมีพอกิน ก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะทำให้ทุกคนมีพอเพียงได้...

ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็คือความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจแล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น *Self-sufficiency* (พึ่งตนเอง) ถึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเอง แต่ความจริงเศรษฐกิจพอเพียงนี้กว้างขวางกว่า *Self-sufficiency* คือ *Self-sufficiency* นั้น หมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง (แปลว่าพึ่งตนเอง) แต่พอเพียงนี้ มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด “อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง” มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัธยาศัย พูดจาก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง”

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เพิ่มเติมว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง นั้นเขาตีความว่า เป็นเศรษฐกิจชุมชน หมายความว่า ให้พอเพียงในหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นให้สามารถที่จะพอมีพอกิน เริ่มด้วย พอมีพอมี พอมีพอกินนี้ เป็นเพียงเริ่มต้นของเศรษฐกิจ เมื่อปีที่แล้วบอกว่าถ้าพอมีพอกิน คือ พอมีพอกินของตัวเองนั้น ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ ไม่เป็นเศรษฐกิจพอเพียง”

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2543 ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทาน เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิตดาลัย พระราชวังดุสิต เพิ่มเติมในเรื่องคำแปลว่า

“...เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย่ำแล้วย่ำอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า *Sufficient Economy* ภาษาไทยก็ถือว่า ไม่มี *Sufficient Economy* แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ ก็หมายความว่า ประหยัดแต่อย่าไม่ซีเหี้ยม ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยความเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข แต่ว่าพอเพียงเศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นที่ปฏิบัติยากที่สุด...

การทำความเข้าใจกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นสมควรจะนำเฉพาะเนื้อหาความของพระราชดำรัสมาพิจารณาเท่านั้น แต่จำเป็นจะต้องเข้าใจบริบททางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ในขณะที่พระราชกระแสรับสั่งด้วย พระราชกระแสรับสั่งจะสะท้อนด้วยความห่วงใยที่พระองค์ทรงมีต่อสถานการณ์ในบ้านเมือง และพสกนิกรชาวไทย ความสำคัญของพระบรมราโชวาทนี้ อยู่ที่พระองค์ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ถ้าจะใช้ภาษาเศรษฐศาสตร์อธิบายตามความหมายนี้ คือ แทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานก่อน นั่นคือทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป

สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ว่า มีความหมายที่ชัดเจน ไม่ยากแก่

การรับรู้ และการนำไปปฏิบัติ ดังจะเห็นเป็นรูปธรรมที่ปรากฏชัดเจนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เกิดผลสำเร็จแล้วมากมาย

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นี้มีสถานภาพที่สำคัญสองประการ คือ

1. เป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย กิจกรรมที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านระบบตลาด ประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องผ่านระบบตลาดอย่างหนึ่งในสี่ของกิจกรรมทั้งหมด
2. เป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิต ที่ประกอบด้วย ความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็จะต้องมีเหตุผลแต่เป็นเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือ ความไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เอาเปรียบผู้อื่น เพราะถ้าทุกคนในสังคมดำเนินชีวิตในลักษณะนี้สังคมโดยรวมก็จะมีความสุข

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ในประชาคมนักคิด นักวิชาการ นักวางแผน และผู้เชี่ยวชาญ ด้านการกำหนดนโยบายสังคมอย่างกว้างขวาง ปรากฏชัดในบทความทางวิชาการ การศึกษาวิจัย การประชุมทางวิชาการ ฯลฯ ในขณะเดียวกันสังคมไทยโดยรวมทั้งในภาคราชการและภาคประชาชน ที่ต้องเกี่ยวข้องกับภาคราชการ อาทิ ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของ “การพัฒนา” พบว่ามีความเคลื่อนไหว ในแง่ของการประยุกต์แนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการดำรงชีวิต กระแสการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงก้าวถึงหน่วยงานต่างๆ

ความพยายามของนักคิด นักวิชาการในสังคมไทย ในการทำความเข้าใจวิเคราะห์ตีความ พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสแนวคิดทางเลือกต่างๆ ในการพัฒนาสังคม ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในช่วง พ.ศ. 2520-2529 ในฐานะทางเลือกในการพัฒนาชนบทหรือแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทย ซึ่งฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ (2546) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยในเรื่องนี้ และประกาศข้อค้นพบสำคัญๆ อาทิ เศรษฐกิจไทยประกอบด้วยเศรษฐกิจสองระบบ คือ ระบบเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจทุน การแปรรูปของเศรษฐกิจไทยจากระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนสู่ระบบเศรษฐกิจทุน มีความหนักตัวสูงและเป็นไปโดยใช้เวลานาน การดำรงตัวของเศรษฐกิจครอบครัวและหมู่บ้าน คือ ความพยายามรักษาคุณภาพของระบบเศรษฐกิจชุมชนของคนไว้ เป้าหมายคือ พอเพียงที่จะดำรงชีพอยู่ได้และผลิตพอที่จะเลี้ยงตัวเองได้ เป็นต้น

ประมวล วรรตี (2542: 5) ให้ความหมาย คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแบบท้องถิ่น
2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์ และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อม จึงจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้ สมเด็จพระ จันทรหาล้า (2544: 22) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีความพอเพียง ในความเป็นอยู่ พอเพียงในความคิด พอเพียงในจิตใจ และหมายถึงเศรษฐกิจพึ่งตนเอง

สำนักงานสภาพัฒนาการศกฐ (2544: 15) ความพอเพียง ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ กล่าวคือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง “ความพอดี” ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (2544: 20) ประชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤต

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สุนทร กุลวัฒน์วรพงษ์ (2544: 17) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคน โดยการพึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่าอย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง และสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถือเป็นแนวทางที่คนไทยจะต้องรู้เพื่อนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้อง

เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินั้น มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน คือ เริ่มแรกเป็น กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา สิ่งที่สอง คือ คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวัง ในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

2. การดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิถีในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต แต่ความลึกซึ้งของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ที่การเป็นวิถีในการดำรงชีวิตที่จะนำไปสู่ชีวิตที่มีความทุกข์ลดน้อยลง หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือชีวิตที่มีความสุขเพิ่มขึ้น ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทั้งวิถีและวิถีในการดำรงชีวิต ในแง่ของการเป็นวิถีในการประกอบอาชีพ จุดเน้นของเศรษฐกิจพอเพียงจะอยู่ที่การมีภูมิคุ้มกัน เนื่องจากการมีภูมิคุ้มกันที่ดี จะช่วยให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ในลักษณะไม่เสี่ยงมากจนเกินไป ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ที่ไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้ หรือถ้าหากได้รับผลกระทบก็จะสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาเร็วพอสมควร แต่การจะมีภูมิคุ้มกันที่ดีได้นั้น ต้องมาจากการพึ่งตนเองให้ได้เป็นส่วนใหญ่ หมายถึง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เอง หรือหาได้ง่ายในท้องถิ่นให้มากที่สุด ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ที่สามารถจัดการได้หรือควบคุมได้ หรือมีทุนของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะ

จะเป็นทุนของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องสติปัญญา ประกอบกับความสามารถส่วนบุคคล ทุนทางสังคม และวัฒนธรรม คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมมือกัน ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางกายภาพ ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีในการผลิต ตลอดจนภาวะการณ์ตลาดที่สามารถจัดการได้โดยไม่ยากจนเกินไป

ถ้าสามารถพึ่งตนเองได้มากเท่าใด ภูมิคุ้มกันก็จะมีสูงมากขึ้น ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นและมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็สามารถจัดการได้ เพราะปัญหาส่วนใหญ่ทุกประเภทอยู่ในขอบเขตความสามารถที่จะจัดการเองได้ แต่การจะพึ่งตัวเองได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ ความหมายของความพอประมาณ คือ ทำทุกอย่างเท่าที่จะสามารถจัดการได้เอง ไม่ทำเกินกำลังความสามารถหรือโลกมาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าใจถึงความพอประมาณในเศรษฐกิจพอเพียงก็จะสามารถต่อ ยอดเศรษฐกิจพอเพียง จากระดับที่เป็นวิธีการมาสู่การเป็นวิถีชีวิต เพราะความพอประมาณนอกจาก จะช่วยให้สามารถพึ่งตนเองได้จริงแล้ว ยังช่วยทำให้ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้นด้วย ในพุทธธรรม ความพอประมาณ คือ ทางสายกลาง หมายถึง ทางที่ไม่ข้องแวะกับสิ่งที่สุดขั้ว นั่นคือสุดขั้วไป ในทางโลกีย์สุข หรือสุดขั้ว ในทางทรมานร่างกายและจิตใจของตนเอง เพราะทั้งสองทางนี้ไม่ใช่หนทางที่จะทำให้เกิดปัญญาที่จะช่วยลดความทุกข์หรือช่วยให้ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้น

ส่วนความมีเหตุผลนั้น จะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ชีวิตสามารถลดความทุกข์และมีความสุขเพิ่มขึ้นได้จริง ซึ่งก็คือเป้าหมายสุดท้ายของวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะความมีเหตุผลนั้นแท้จริงคือ การมีทั้งสติปัญญา คือ มีความรู้จริง รอบคอบ และระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความเสียหาย ความรู้จริง คือ ปัญญา ส่วนความรอบคอบและระมัดระวัง คือ สติ ดังนั้น การมีความรู้ ซึ่งประกอบด้วย รู้จริง รอบคอบ และระมัดระวัง คือ การมีปัญญาที่ถูกกำกับด้วยสติ ภายใต้งู้นไขดังกล่าวคุณธรรมก็จะเกิด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน และโอบอ้อมอารี หรือมีความเมตตา กรุณา มุทิตา ส่วนอุเบกขา คือ สติที่กำกับปัญญาให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือมีความเข้าใจทุกอย่างตามความเป็นจริง นั่นคือ งามไขความรู้ของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ตอดจน เมตตา กรุณา และมุทิตา นั่นคือ งามไขคุณธรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุนทร กุลวัฒน์รพงษ์ (2544: 30) แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว
2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว

เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว เป็นความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะตามอัธยาศัย และที่สำคัญไม่หลงใหลตามกระแสวัตถุนิยมมีอิสรภาพ ในการประกอบอาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ การดำเนินชีวิต ทางสายกลาง “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ดังนี้

1. ด้านจิตใจ รู้จักทำตนเองให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคมและชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายชุมชน
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

5. ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออม สะสมเป็นเงินทุน (การออมเป็นการสร้างวินัย ในเรื่องของการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือน ให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไป ไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤตจึงประกอบไปด้วยออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงาน ฯลฯ

1) กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว มีการดำเนินงานในกิจกรรม 4 ด้าน ดังนี้

(1) การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การให้ทุกครอบครัวรู้จัก รู้จ่าย รู้รายได้ รู้ประหยัด การให้บุคคลในครอบครัวสามารถจดบันทึกและวิเคราะห์รายรับและรายจ่ายได้อย่างเป็นประจำ และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกครัวเรือนใช้จ่ายในภารกิจครัวเรือน 3 ส่วนและเก็บออม 1 ส่วน

(2) บ้านเรือนน่าอยู่ หมายถึง บ้านและครอบครัว ที่มีความพอเพียงและความพอดี ดังนี้

ก. ด้านจิตใจ สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอมนี้ถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

ข. ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

ค. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

ง. ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองและสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

จ. ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

(3) การออม หมายถึง การสร้างวินัยในเรื่องการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือนเมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤติ จึงประกอบไปด้วย ออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงาน ฯลฯ ออมสัตว์ ออมกัลยามิตร ออมความรู้

(4) เกษตรยั่งยืนหรือเกษตรประณีต คือ การทำเกษตรที่มีกิจกรรมเกื้อกูลกันในพื้นที่อันจำกัด เพื่อให้เพียงพอต่อการยังชีพและมีรายได้ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีวิธีการ คือ

ก. แบ่งปันพื้นที่เป็นสัดส่วน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่เลี้ยงสัตว์

ข. เน้นกิจกรรมที่เกื้อกูลกันของพืชและสัตว์ ให้เกิดระบบนิเวศน์ที่สมดุลรวมไปถึงแผนการปรับปรุงดิน แผนการตลาด แผนเวลา

2) การลด ละ เลิก อบายมุข หมายถึง การสร้างจิตสำนึกและความนึกคิดตามแนวทางศาสนา คั้นความสุข ความอบอุ่น ให้ครอบครัว

3. จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติเส้นทาง “เศรษฐกิจพอเพียง”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เรื่องความพอมีพอกิน ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของ “เศรษฐกิจพอเพียง” แม้จะมีการพูดถึงถึงแนวคิดที่ว่าอย่างกว้างขวางใน 31 ปี แต่หลังการนำมาประยุกต์ใช้ แผนทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมแห่งชาติที่จัดทำโดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้ สนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2544)

1. ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับชาติ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล เศรษฐกิจพอเพียงและชีวิตที่พอเพียงเกิดได้เพราะใจที่พอเพียง
2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ ที่สำคัญ คือ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด
3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว คือ การพอมี พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟืดเคืองนัก
4. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน คือ การที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีการรวมกลุ่มในด้านเศรษฐกิจ เช่น สหกรณ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ มีการพัฒนาชุมชนอย่างสมดุล และผสมผสานทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านจิตใจ
5. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติ จะต้องมีการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับให้มีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา ความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
6. ใช้ศาสนธรรมสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยเป็นผู้มีสติมั่นคงและปัญญาที่เฉียบแหลมอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นผู้ไม่ประมาทในที่ทั้งปวง
7. ส่งเสริมเกษตรตามทฤษฎีใหม่ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการแบ่งใช้ที่ดิน อย่างจำกัด หรือแบ่งเป็นสัดส่วน เพื่อใช้ขุดสระเก็บกักน้ำ ปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้ ไม้ยืนต้น เป็นต้น
8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และรายจ่ายน้อยลง การเพิ่มรายได้อาจทำได้โดยการส่งเสริมอาชีพหลัก อาชีพรอง อาชีพเสริม โดยการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม การลดรายจ่าย อาจทำได้โดยการลด ละ เลิก อบายมุข

4. การแปลงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการปฏิบัติ

ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ได้แปลงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการปฏิบัติไว้ 12 ด้าน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

- 1) การพัฒนาต้องเกิดจากภายในจึงจะมั่นคง
 - 2) การพัฒนาต้องเป็นลำดับขั้นตอน
 - 3) เน้นเรื่องความสามารถพึ่งตนเองเป็นมาตรฐานขั้นต้น
 - 4) ศึกษาทดลองจนหาวิธีที่เหมาะสมโดยเริ่มจากขนาดเล็กก่อน
 - 5) การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ
 - 6) การพัฒนาที่ดีต้องไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสภาพแวดล้อม
 - 7) การพัฒนาจะได้ผลดีต้องเป็นไปตามลักษณะภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ
- ท้องถิ่น
- 8) การพัฒนาจะได้ผลดีต้องอาศัยหลักวิชาและวิธีการที่เหมาะสม
 - 9) การพัฒนาจะได้ผลดีต้องมีการประสานงานและบูรณาการ
 - 10) โครงการพัฒนาจะดำเนินการได้ดี ต้องมีสำนักงานรับผิดชอบ
 - 11) การพัฒนาจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยความขยันอดทนอย่างต่อเนื่องและยาวนาน
 - 12) การพัฒนาต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมของชุมชน

5. วิถีชีวิตและเศรษฐกิจทางสายกลางในทุกระดับ

พอเพียง คือ การบริโภคและการผลิต อยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ เหตุผลไม่ขัดสนแต่ไม่ฟุ่มเฟือย

สมดุล คือ การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีความสมดุลระหว่างโลกาภิวัตน์ (Globalization) กับอภีวัฒน์ท้องถิ่น (Localization) มีความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจกับการเงิน และภาคคนกับสังคมมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิตที่สมดุล การผลิตใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ยั่งยืน คือ พอเพียงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีภูมิคุ้มกันที่ดี ระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวทันและพร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์ตลอดจนปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

คุณภาพคน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลางได้ คนต้องมีคุณภาพในด้านต่างๆดังนี้ คือ พื้นฐานจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรมซื่อสัตย์ สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กันและกัน หลักการดำเนินชีวิตมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาอย่างรอบคอบก่อน ทำให้มีวินัยมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี มีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้อย่างเหมาะสมต่อการประกอบอาชีพและหารายได้อย่างมั่นคงและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดในการพัฒนาชุมชน

ผู้ศึกษาจะขอแบ่งหัวข้อในการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
2. การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง
3. การพัฒนายั่งยืน
4. การพัฒนาบนพื้นฐาน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
5. การพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

กรมการพัฒนาชุมชน (2547: 35) ได้นำเสนอแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) เริ่มใช้กันเมื่อประมาณ 30 ปี ที่ผ่านมา เพื่อแสดงว่าโครงการพัฒนาต่างๆ ที่นำไปให้ชาวบ้านในชุมชนต่างๆ นั้น ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม บ้างก็บอกว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนสมทบงบประมาณร้อยละ 5-10 ถ้าไม่มีเงินก็คิดจากมูลค่าแรงงาน วัสดุ สิ่งของหรือวัสดุแรงงานหรืออะไรก็ได้ที่มาจากชุมชน งบประมาณเกือบทั้งหมดรวมทั้งการคิดและวางแผนมาจากข้างบน (Top Down) คือ มาจากหน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชน บ้างก็บอกว่ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลวางแผนการปฏิบัติและประเมินผล และอ้างว่านี่คือ กระบวนการที่มาจากข้างล่าง (Bottom Up) รวมทั้งอ้างว่าได้มีการทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) แล้ว ซึ่งหมายถึงว่า ได้รับการรับรองจากชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุนของชุมชน จึงต้องมีการแยกแยะเนื้อหาและรูปแบบของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ให้เหมาะสมกับในแต่ละเรื่องพร้อมวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แต่เพียงรูปแบบ เช่น การเลือกตั้งในทุกระดับ แล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายความว่า หลังการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงไม่ใช่เพียงไปหาเงินงบประมาณร้อยละ 5-10 มาสมทบโครงการที่องค์กรจากภายนอกนำเข้าไปให้ ไม่ใช่การเข้าไปเก็บข้อมูลให้ข้าราชการที่บอกว่าจะเอาไปทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงการไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการ แล้วก็มีรับรองแล้วอ้างว่าเป็นการประชาพิจารณ์การมีส่วนร่วมของประชาชน แต่คือการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชนจัดการชีวิตของตนเอง การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดในการพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสได้แสดงทัศนคติและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าว ไปประกอบพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (ประชาพิจารณ์) การวางแผน ร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยมีหลักการดังนี้ คือ

1. หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ คือ หลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

2. หลักความคุ้มค่า คือ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งมีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก

3. เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมอาจเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมแบบวิธีการ ต้องอาศัยการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ทำให้คนส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและการเกิดผลประโยชน์ของกลุ่มเนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มเป็นเป้าหมายที่ได้รับ (นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร, 2546: 34)

ระดับของการมีส่วนร่วม

การวัดระดับของการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพ ให้ความสำคัญต่ออำนาจในการตัดสินใจ และเห็นว่ามีส่วนร่วมมีลักษณะ เป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน แบ่งชั้นการมีส่วนร่วมจาก

ขั้นต่ำ ระดับ 1-2 คือ การมีส่วนร่วมที่ชม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ แต่มีเพียงคนกลุ่มน้อย เข้ามามีบทบาทหลักในการตัดสินใจ

ขั้นกลาง ระดับ 3-5 คือ การมีส่วนร่วมบางส่วน ความคิดเห็นของประชาชนยังไม่มีหลักประกันว่าจะได้รับการตอบสนองจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นสูง ระดับ 6-8 คือ การเพิ่มระดับการตัดสินใจในการเจรจา การใช้อำนาจผ่านตัวแทน ควบคุมโดยประชาชนผ่านตัวแทน หรือเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจโดยตรง

การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนของการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มีผลทำให้หน่วยงานของรัฐพยายามปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประชาชนในชุมชนก็มีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากขึ้น การกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนทำให้การพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นทั้งสิ้น และผู้ที่ทำหน้าที่สนับสนุน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและโครงการ วิชาการ ก็คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐในชุมชน

ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ (2534: 18) ได้กล่าวถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ว่าต้องกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ ได้เข้าใจ ถึงแนวคิด หลักการวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน และให้ประชาชนตระหนักว่าเป็นปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนมิใช่ของคนใดคนหนึ่ง การกระทำเช่นนี้จะทำให้ประชาชน มีความรู้สึกว่าตนเองได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการอภิปราย ถกเถียง พิจารณา ปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเองด้วย จะรู้สึกร่วมรับผิดชอบในการดำเนิน โครงการเหมือนเป็นปัญหาของตน โดยแท้จริงการพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมในด้านใด ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เป็นประการสำคัญ หากสิ่งใดเกินกว่าความสามารถของประชาชน เช่น ทางด้านวิชาการ และวัสดุที่จำเป็น รัฐบาลยอมเข้าให้การช่วยเหลือ เพื่อโครงการกิจกรรมของราษฎรบรรลุผลด้วยดี ทั้งนี้โดยวิธีการ “ทำงานกับประชาชน (work with people) หมายถึงร่วมคิด ร่วมปรึกษา และร่วมกันทำงาน ไม่ใช่ทำให้ประชาชน (work for people) แต่ฝ่ายเดียว”

การพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา World Commission on Environment and Development ให้นิยามของการการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในรายงาน Our Common Future 1987 หรือ Brundtland Report (2547: 13) ว่าคือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคต เกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง

การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมความ 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โครงการพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นมากกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมา และทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นคำที่ถูกใช้คู่ไปกับคำว่า “ธรรมาภิบาล (Good Governance)” ถือว่าเป็นสองคำที่สัมพันธ์กันอย่างแยกจากกันไม่ได้ โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เห็นว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถ้าหากมีธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดการพัฒนา ยั่งยืนการพัฒนา มนุษย์ (Human Development) การพัฒนามนุษย์มี 5 ลักษณะ คือ

1. การสร้างความเข้มแข็ง (Empowerment) คือ การเพิ่มขีดความสามารถ ในการเลือก ทางและทางเลือก ให้ผู้คนได้เป็นอิสระจากความหวาดกลัวที่พวกเขาขาดแคลน และให้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิต
2. ความร่วมมือ (Co-operation) ผู้คนสัมพันธ์กันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
3. ความเท่าเทียม (Equity) คนมี โอกาสเข้าถึงทรัพยากร การศึกษาการดูแลสุขภาพ การจัดการชีวิตทรัพยากร ชุมชนของตนเอง
4. ความยั่งยืน (Sustainability) การพัฒนาวันนี้ไม่ทำลายทรัพยากรและโอกาสของคน รุ่นต่อไปแต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตเป็นอิสระจากความยากจน และได้ใช้ความสามารถ ขึ้นพื้นฐานของตัวเอง
5. ความมั่นคงปลอดภัยอันตราย (Security) ในชีวิตทรัพย์สินการคุกคามจากโรคและ ภัยอันตราย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของชนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนชนรุ่นต่อไปในการที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง ซึ่งหมายถึง ขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความยุติธรรม ในสังคมระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่น ต่อๆ ไป เมื่อนำแนวคิดนี้มาพิจารณาเรื่องชุมชนเมือง จึงมีการกำหนดแนวทางของการตั้งถิ่นฐาน มนุษย์อย่างยั่งยืน (Sustainable Human Settlements) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความเสื่อม โทรมของเมืองและสิ่งแวดล้อม (Agenda 21 for Sustainable Development) การพัฒนาที่อยู่อาศัย แบบยั่งยืน (Sustainable Housing) มีหลักการ ดังนี้

1. มิติทางการก่อสร้าง (Construction Perspective)

- ทนทาน (Lifespan)
- ปรับเปลี่ยนได้ (Adaptability)

2. มิติทางสังคมและเศรษฐกิจ (Social and Economic Perspective)

- ค่าใช้จ่ายพอเหมาะ (Affordability) ทั้งสำหรับที่พักอาศัยโดยตรง (Direct Costs) และสำหรับค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) อาทิ ค่าเดินทาง โดยไม่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ

- มีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งสุขภาพกายและจิตใจ
- มีสภาพแวดล้อมที่ดีในเชิงจิตศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เปลี่ยนจากที่อยู่อาศัย

(a place to live) เป็นบ้าน (home) และสร้างเครือข่ายทางสังคมให้เข้มแข็ง

3. มิติทางสิ่งแวดล้อม (Eco-efficiency Perspective)

- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประกอบด้วยพลังงาน วัสดุ และพื้นที่
- ลดละความสุขสบายและการบริโภค
- การรักษาและส่งเสริมต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี
- สภาพที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัย
- โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- การมีส่วนร่วมในการดูแลบริหารจัดการชุมชนอย่างกว้างขวาง
- พึ่งพาตนเองได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์
- บูรณาการรักษาสภาพแวดล้อมเข้ากับการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต เมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี 2541 ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ อธิบายเพิ่มเติมถึงคำว่า “พอเพียง” หมายถึง “พอมีพอกิน” “...พอมีพอกินก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศ พอมีพอกินก็ยิ่งดี...” “...ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่มุ่งหวังแต่จะทุ่มสร้างความสำเร็จยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรนั้น มีการปฏิบัติตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ในระดับชีวิตที่ประหยัด ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 รวมกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สร้างสวัสดิการ การศึกษา สังคม และศาสนา

ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการทำธุรกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์ การพัฒนาชนบทในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการใช้ “คน” เป็นเป้าหมาย และเน้น “การพัฒนาแบบองค์รวม” หรือการพัฒนาแบบบูรณาการทั้งด้าน เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง ฯลฯ โดยใช้ “พลังทางสังคม” ขับเคลื่อน กระบวนการพัฒนาในรูปของกลุ่ม เครือข่ายหรือประชาสังคม กล่าวคือ เป็นการผนึกกำลังทุกฝ่าย ในลักษณะ “พหุภาคี” ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

การพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา

พิทยา ว่องกุล (2545: 34) ในช่วง 20 กว่าปีมานี้ การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศ อันเป็นผลจากการปะทะกัน ระหว่างแนวคิด 2 กระแส ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ด้านของความเติบโตทางวัตถุที่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก และที่สำคัญ คือ ผู้คนได้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ไร้ศักดิ์ศรี และรู้สึกโดดเดี่ยวเพราะถูกตัดขาดจากกันทางสังคม ทำให้เกิดแนวคิดอีกกระแสนิ่งขึ้นเรียกว่า กระแสชุมชนท้องถิ่น (Localization) ที่ให้ความสำคัญแก่คนและชุมชนในการกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมของตน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความหมาย มีค่า และศักดิ์ศรี เป็นแนวคิดที่มองทุกสิ่งทุกอย่างเชื่อมโยงถึงกันแบบองค์รวมได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทย การนำเสนอประสบการณ์ของชาวบ้านและชุมชนในทุกส่วนที่ประสบความสำเร็จจากการพัฒนาบนพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม ได้เรียกร้องให้ผู้คนหันกลับมาทบทวนแนวคิดและแนวทางการพัฒนาชุมชน จนกระทั่งแนวคิดใหม่ที่ทำให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นซึ่งเคยเป็นประสรวงมาก่อนหน้านี้ได้กลายเป็นกระแสหลักของการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน

การนำแนวคิดใหม่มาใช้ในการพัฒนาชุมชน จะเกิดขึ้นไม่ได้ภายใต้การกำหนดกฎเกณฑ์ และกติกาการพัฒนาประเทศแบบเก่า ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขระเบียบกฎหมายของประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางใหม่นี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น เห็นได้จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ. 2540 หากวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้นจะพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้สะท้อนลักษณะที่เป็นสากลและลักษณะเฉพาะของการพัฒนาชนบทไทยไปพร้อมกัน ลักษณะที่เป็นสากล คือ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ได้ส่งผลกระทบต่อแนวคิด และทิศทางการพัฒนาของไทยตลอดช่วง 2 ทศวรรษแรกของการพัฒนา หลังจากนั้น การทำงานได้หันเข้าสู่ลักษณะเฉพาะที่ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมชุมชน การค้นหาประสบการณ์ระดับชุมชนทำให้เกิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกิดจากสภาพที่เป็นจริงของอดีตและปัจจุบันของสังคมไทย และการแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีรากฐานอยู่ที่ระบบคุณค่าดั้งเดิม และการแสวงหารูปแบบใหม่ เพื่อสืบทอดจิตวิญญาณแห่งอดีตและการพึ่งตนเอง การประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมไทย

1. นามธรรมและรูปธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านมีทั้งลักษณะที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถแยกออกได้อีกหลายประเภท ทั้งด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม สุขภาพ ภูมิปัญญาชาวบ้านมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ในความหลากหลายนั้น มีจุดร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ คุณค่าที่อยู่เบื้องหลังภูมิปัญญานั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม โดยเฉพาะโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ ของผู้คนและชุมชน เช่น คุณภาพของธรรมชาติและ การอยู่ร่วมกันในชุมชน การพึ่งตนเอง และการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นต้น

2. คุณค่าและมูลค่า การประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้าน สามารถนำเอาแนวคิดเรื่องคุณค่า และมูลค่าเข้ามาเป็นแนวทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมของเราในระยะที่เพิ่มผ่านมานี้จะมีความขัดแย้งค่อนข้างรุนแรงระหว่างแนวคิด 2 แนวนี้ ภายหลังจากได้นำแนวคิดการพัฒนาตามแบบชาติตะวันตกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางวัตถุมากขึ้น พร้อมกับนิยมมูลค่าหรือให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างในเชิงปริมาณก็เพิ่มมากขึ้นไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้คนในสังคมอีกจำนวนหนึ่งที่ยึดถือหรือนิยมคุณค่า ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญต่อจิตวิญญาณและรากเหง้าของตนเอง การนำมูลค่าและคุณค่า มาเป็นแนวทางประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อสร้างคุณภาพแก่ชีวิต ชุมชน และธรรมชาติ ให้ยั่งยืนสืบไป การประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านตามแนวคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่านี้น่าจะมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับสิ่งที่เป็รูปธรรม เช่น หัตถกรรม สมุนไพร การนวด และศิลปะต่างๆ รวมไปถึงสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

แนวคิดคุณภาพชีวิตชุมชน

นิพนธ์ คันทะเสวี (2531: 33) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตหมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตไว้หมด ถ้าสภาพความเป็นอยู่ดังกล่าวนี้ของบุคคล ไม่ดี ไม่น่าพอใจ แสดงว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นต่ำกว่าความคาดหมาย

วิลาวัณย์ จรรย์ยานนท์ (2545:51) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ ดังนี้ คุณภาพชีวิตเป็นมโนคติ หรือความคิดรวบยอด ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะของประชากร ที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม มีคุณธรรมทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตที่ชอบธรรม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคมสามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ดีที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจุดเน้นของคุณภาพชีวิตจากความหมายดังกล่าว อาจจำแนกได้ 3 ประการ คือ

1. ทางด้านร่างกาย คือ บุคคลต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองทางด้านปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ ดังพุทธสุภาษิตที่ว่า “การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” เป็นต้น

2. ทางด้านจิตใจ คือ บุคคลจะต้องมีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ ร่าเริง แจ่มใส วิตกกังวล มีความรู้สึกที่เป็นสุข และพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคมในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

3. ทางด้านสังคม คือ บุคคลที่สามารถดำรงชีวิต ภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นต้น

ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จะมีลักษณะอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่เราเรียกว่า สมรรถนะของชุมชน (Community Capacity)

“สมรรถนะของชุมชน” ในที่นี้หมายถึง ความสามารถของชุมชนที่จะค้นหาศักยภาพของตนเองทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการระดมศักยภาพเหล่านี้ มาสู่กระบวนการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดความพอเพียงและความยั่งยืนแก่ชุมชนท้องถิ่น แนวคิดสมรรถนะของชุมชนนี้ครอบคลุมไปถึงเรื่องความสามารถของชุมชน ทางด้านความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ความสามารถในการปรับปรุงสถาบัน หรือ

สร้างสถาบันใหม่ๆ ขึ้นมา รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนเชิงบูรณาการ ที่อยู่บนพื้นฐานของระบบนิเวศชุมชนและหลักการของความพอเพียงทางนิเวศ

ถ้าสมรรถนะชุมชนมีความเข้มแข็ง ชุมชนสามารถริเริ่มดำเนินการทุกอย่างได้ด้วยตนเองบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนก็สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าสมรรถนะชุมชนอยู่ในระดับที่อ่อนแอ วิถีชีวิตชุมชนก็จะถูกควบคุมโดยระบบทุนนิยมและเศรษฐกิจโลกได้โดยง่าย อันจะนำไปสู่นาคตแห่งการพึ่งพาโลกาภิวัตน์และต้องอยู่กับความผันแปรไม่แน่นอน

เครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ “สมรรถนะชุมชน” เกิดขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง คือ ต้องมีกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งชุมชนเป็นผู้สร้างรากฐานทางสถาบันและเป็นผู้ดำเนินการเองที่ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. ริเริ่มการวางแผน
 - วิเคราะห์ ความตื่นตัว ความต้องการ และ โอกาสชุมชน
 - ชุมชนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
2. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร
 - พิจารณามองภาพรวมของเศรษฐกิจชุมชน
 - พิจารณามองความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจชุมชนกับโลกภายนอก
3. การวิเคราะห์และตีความ
 - การประเมินสมรรถนะของชุมชนสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
 - ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและแตกต่างทางด้านสมรรถนะของชุมชนแต่ละท้องถิ่น
4. สร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
 - วิสัยทัศน์ของชุมชน
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนและการพึ่งตนเอง
 - โครงการพัฒนาชุมชนแบบเศรษฐกิจพอเพียง
5. ปฏิบัติการไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง
6. ประเมินผล/ตรวจสอบ/ปรับปรุง

จะเห็นได้ว่าแนวคิด “สมรรถนะของชุมชน” และการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้คำตอบได้สองเรื่องพร้อมกัน คือ ชุมชนสามารถมีพลังที่จะรับมือกับแรงกดดันจากทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ได้มากขึ้นเพียงใด และชุมชนมีพลังอำนาจแค่ไหนที่จะพาตัวเองไปสู่ความพอเพียงและการพึ่งตนเอง

ดังนั้น ความหมายของคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน คือ การที่มนุษย์ในหมู่บ้านทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสมศักดิ์ศรี ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เท่าเทียม ทั้งนี้สามารถสรุปเป็นหัวใจสำคัญได้คือ ชีวิตอยู่เย็น เป็นสุขได้ เพราะมีสิทธิ

แนวนโยบายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวนโยบายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีดังนี้

1. การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ในทุกมิติทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยการสร้างจิตสำนึกด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักประมาณตน ประหยัด อุดม มีคามเพียรและอดทน แสวงหาความรู้รวมทั้งมีการเสาะแสวงและรู้จักการแบ่งปัน มีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิต และมีสุขภาพแข็งแรง อันเป็นการขยายโอกาสและทางเลือกแก่ประชาชน ในการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีพัฒนาการเหมาะสม พึ่งตนเองได้อย่างมีเหตุผล เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง และมีความมั่นคงยั่งยืน

2. การพัฒนา เสริมสร้างภูมิปัญญาของชุมชน โดยใช้หลักวิชาในการศึกษาข้อมูลอย่าง เป็นระบบ และดำเนินการพัฒนาที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีการบูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกันภายใต้กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงต่อเนื่อง

3. การขยายโอกาสและการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักพอประมาณ และมีเหตุผล โดยการศึกษาทดลองและปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านเทคนิควิธีการสมัยใหม่ ที่คำนึงถึงการประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติแวดล้อมและการประกอบอาชีพของประชาชนให้สามารถอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน

4. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทุนทรัพยากรธรรมชาติ รักษาระบบนิเวศและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้เป็นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน และชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกของประชาชนและชุมชนให้ มีจริยธรรมในการอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งพัฒนาคุณค่าความหลากหลาย

ทางชีวภาพที่อยู่บนฐานความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และความสามารถในการจัดการของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชนอย่างมั่นคงสร้างคุณค่า เพิ่มการผลิตและการบริการที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระดับประเทศและประชาคมโลกระยะยาว

5. การเสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในสังคมไทย โดยสร้างความเป็นธรรม ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้กับทุกภาคส่วน ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อให้ประเทศไทยมีเสถียรภาพ มีระบบโครงสร้าง กลไก และกระบวนการของการบริหารจัดการบนหลักธรรมาภิบาล และประชาธิปไตย ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และยกระดับสู่ความเป็นสากลในประชาคมโลก

ยุทธศาสตร์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547) มีดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคน ทั้งในกลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพ และกลุ่มที่คุณภาพชีวิตต้องได้รับการพัฒนา

1.1 การพัฒนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองให้แก่ประชาชนตามพัฒนาการชีวิต โดยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงการสอนให้เรียนรู้ทักษะชีวิต เน้นการสร้างคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ความเพียร รู้จักอดทน ความรับผิดชอบ การเสียสละ แบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อพร้อมจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการก้าวเข้าสู่สังคมฐานการเรียนรู้ได้อย่างมั่นคง

1.2 เสริมสร้างนิสัยเพื่อสุขภาพ และนิสัยเพื่อการบริโภค ด้วยแนวคิดความพอประมาณความมีเหตุผล เน้นเรื่องของอาหาร การออกกำลังกาย การปรับพฤติกรรม การบริโภค ด้วยแนวคิด ความพอเพียง มีเหตุผลและการเรียนรู้ที่จะสร้างความเข้มแข็งในตนเอง ด้วยการมีสุขภาพที่แข็งแรง พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

1.3 การเตรียมพร้อมผู้สูงอายุ เพื่อการพึ่งตนเอง และการเสริมสร้างภูมิปัญญาของสังคม รวมทั้งการสืบสานวัฒนธรรม การช่วยเหลือเกื้อกูลและความตระหนัก ในคุณค่าของภูมิปัญญาทางสังคม โดยเพิ่มจำนวนการบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ เพิ่มสวัสดิการ เพิ่มโครงการการเตรียมตัวก่อนการเกษียณ และการเพิ่มการกระจายโอกาส ตลอดจนสร้างระบบและกลไกในการนำ

คุณค่าของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน และเสริมสร้างเจตคติที่ดีของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณค่า

1.4 การพัฒนาบริการพื้นฐาน สำหรับกลุ่มผู้พิการและด้อยโอกาส โดยเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ รวมทั้งการเข้าถึงบริการด้านสวัสดิการ บริการสุขภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการดำเนินการด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอย่างจริงจังและทั่วถึง

1.5 การเสริมสร้างสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็ง โดยการพัฒนาระบบสุขภาพที่มุ่งคุ้มครองประชาชนการให้หลักประกันสุขภาพ และช่วยคุ้มครองสุขภาพประชาชน จากผลกระทบทั้งภายนอกและภายใน โดยนำวิชาการต่างๆ มาใช้อย่างรอบรู้และรอบคอบ

1.6 สร้างคุณค่าและความมุ่งมั่นร่วมกันว่า บริการสุขภาพปฐมภูมิ คือ ระบบบริหารด้วยหัวใจ

1.7 ส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายภาคี เช่น เครือข่ายพยาบาล แพทย์ หมออนามัย ให้เข้ามาช่วยดูแลในเรื่องที่ถนัด และสร้างความเชื่อมโยงกัน

1.8 การพัฒนาและการจัดการองค์ความรู้ เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนคนไทย โดยการพัฒนาฐานข้อมูลและระบบการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายไทย เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ได้เหมาะสม

1.9 พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับราคากลางสินค้าทางการเกษตรและอื่นๆ ให้สามารถเข้าถึงได้และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดในแต่ละวัน (Real Time) เพื่อให้เกษตรกรหรือผู้ผลิตนำมาใช้ในการกำหนดราคา เพื่อการต่อรองอย่างเป็นธรรม พัฒนาฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ หรือมีความสามารถและทักษะพิเศษ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้การนำข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าใจปรากฏการณ์ และดำเนินชีวิตไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

1.10 ส่งเสริมให้เกิดงานวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ โดยเน้นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดการความรู้ทางวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินชีวิตและถ่ายทอดโดยใช้หลัก “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) มาเป็นผู้สานต่อภูมิปัญญาต่างๆ

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ประชาชน สถาบันครอบครัว โดยความร่วมมือของสถานประกอบอาชีพ สถานบริการสุขภาพ องค์กรชุมชน รวมทั้งสถาบันการศาสนา ชุมชน และสถาบันสื่อมวลชน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา “ครอบครัวเข้มแข็ง”

2.1 การปลูกฝังค่านิยมของครอบครัวอบอุ่น โดยให้การศึกษาเพื่อให้บุคคลในครอบครัวเห็นความสำคัญของการสื่อความรัก ความเข้าใจต่อกัน มีความเอื้ออาทร

2.2 พัฒนาแห่งความรู้และเครือข่ายเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา ที่ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย เพื่อการมีเจตคติที่ดีต่อการสร้างสรรค์ครอบครัว ด้วยการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ที่ตนพึงมีต่อครอบครัว การตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแบบอย่างที่ดี เพื่อถ่ายทอดจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน รวมทั้งการบำรุงรักษาสัมพันธภาพในครอบครัว

2.3 สร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยเน้นกิจกรรมสาธารณะ หรือกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ เพื่อให้โอกาสครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันครอบครัว ประชาชน สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา รวมทั้งองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และสื่อ

3. ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัย

3.1 สร้างภูมิคุ้มกันในระดับบุคคลและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เน้นการปลูกจิตสำนึกกับรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม รวมทั้งการมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและช่วยเหลือเกื้อกูล

3.2 การดำเนินนโยบายรัฐในด้านสวัสดิการและความปลอดภัยของประชาชนอย่างจริงจังและทั่วถึง

3.3 ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาความยากจน การศึกษาสภาวะการณ์ขาดแคลนแรงงานในภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน ประชาชน ชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา รวมทั้งองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนและสื่อ

4. ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมและสิ่งเอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพ

4.1 มีการดำเนินอย่างจริงจัง ตามนโยบายของรัฐในการสนับสนุนการศึกษาและประกอบอาชีพ การศึกษาต้องการตลาดแรงงาน การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้ประกอบอาชีพ

4.2 ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการให้พอเพียงอย่างมีเหตุผลเอื้ออาทรดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพประชาชน

4.3 ขยายโอกาสทางอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเกษตรและสนับสนุนการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาทางอาชีพในการจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการ

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อเตรียมคนที่มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้คู่คุณธรรม เข้าสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

5.1 พัฒนาการจัดการศึกษาที่เน้น “คนเป็นสำคัญ” อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติ และการเรียนรู้จิตสาธารณะ หรือการทำตัวเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เน้นที่การพัฒนาความพร้อมทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม

5.2 การปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้มีบูรณาการองค์ความรู้ทั้งด้านวิชาการ ทักษะทางอาชีพ ทักษะชีวิต และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสร้างคนที่มีความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะชีวิตที่พร้อมเผชิญสังคมโลกาภิวัตน์อย่างจริงจัง

5.3 ให้ความรู้ เพื่อปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและวัฒนธรรม ธรรมาภิบาล เพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง พร้อมทั้งจะอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข และสร้างสรรค์สังคมภูมิปัญญาต่อไป

5.4 ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและขยายโอกาสทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางอาชีพ

5.5 กำหนดเกณฑ์ในการรับรองมาตรฐานของสถาบันการศึกษาที่ชัดเจน และตรวจสอบได้และส่งเสริมการพัฒนามีทิศทางและยั่งยืน

5.6 ส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทัศนคติเกี่ยวกับความรู้ให้คุณค่ากับความรู้ที่นอกเหนือจากการศึกษาอย่างเป็นทางการ

5.7 ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาแบบสหกิจ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำได้อย่างเป็นองค์รวม

5.8 ส่งเสริมให้มีการกระจายบุคลากร ทั้งทางด้านการศึกษา การสาธารณสุขและด้านอื่นๆ อย่างครอบคลุมในทุกพื้นที่

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา ประชาชน สำนักรับรองมาตรฐานการศึกษาและประกันคุณภาพ สถาบันศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และองค์กรเอกชน

6. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเสริมสร้างวัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีงามของสังคมไทย

6.1 เสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งในระดับตัวบุคคล และภูมิคุ้มกันที่ดีของสังคม เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเกิดความตระหนักในคุณค่าแห่งตนและคุณค่าของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีงามของสังคมไทย แนวคิดพอประมาณบนหลักของความมีเหตุผล การพึ่งพาตนเองได้ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมพัฒนาสังคมภูมิปัญญา

6.2 สนับสนุนการเผยแพร่วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีงามของไทยรวมทั้งการมีระบบการติดตามผลการดำเนินงาน

6.3 เสริมสร้างเจตคติ ในการพัฒนาภูมิปัญญาไทย โดยมุ่งเป้าหมายให้เกิด ผลลัพธ์ที่คุ้มค่าน่ามากกว่าคุ้มทุน

6.4 ส่งเสริมการค้นหาแบบอย่างที่ดีเพื่อนำมาเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ตามคำคติเดิมที่ว่า ความมั่นคงของชีวิตมาจากชุมชนชาวบ้าน ร่วมกันสร้างหลักประกันด้วยความรู้และภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น

6.5 ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบและเครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อสามารถให้บริการอย่างทั่วถึง

6.6 สนับสนุนให้ประชาชนจัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ฉบับภาคประชาชน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับรากหญ้า โดยจัดทำให้ลักษณะเป็นคู่ขนานกับยุทธศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนร่วมคิดร่วมทำจัดทำแผนเพื่อพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็ง พึ่งตนเองและจัดการกับปัญหาของตนเองได้ในทุกระดับ

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ ประชาชน สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ชุมชน สื่อมวลชน และองค์กรเอกชน

7. ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.1 เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างรู้เท่าทัน เพื่อเกิดความตระหนักในคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งตระหนักในความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการใช้ และการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกวิธี

7.2 พัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบ และสร้างกลไกการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ เช่น การควบคุมมลพิษ ระบบการเตือนภัยจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ระบบการกำจัดขยะ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ เป็นต้น

7.3 ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ภูมิปัญญา และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

7.4 พัฒนาแผนการใช้พลังงานอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ชุมชนและสื่อมวลชน

8. ยุทธศาสตร์การติดตามการดำเนินงาน และผลลัพธ์ ของการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

8.1 สนับสนุนการศึกษา วิจัยเพื่อการติดตามปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนไทย ซึ่งอาจเป็นการถอดบทเรียนและสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

8.2 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย

8.3 สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับ รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย และหน่วยงานระดับพื้นที่/ท้องถิ่น

8.4 กำหนดความหมาย ตัวชี้วัด และกรอบในการประเมินที่เกิดจากความเห็นชอบของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันและครอบคลุมในทุกสถาบัน ที่เป็นเป้าหมายเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติ โดยมีการจัดทำรายงานเป็นประจำปี

8.5 ดำเนินการสำรวจกฎหมายและกฎหมายระเบียบต่างๆ ที่มี หมายเหตุน่าสนใจที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่บกพร่อง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้ตรงกับเหตุการณ์

สถาบันหลักและภาคีร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันภาครัฐ ภาคเอกชน/ธุรกิจ ทุกสถาบัน รวมทั้งชุมชน และประชาชนทุกคน (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

กระบวนการในการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

กระบวนการในการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อใช้ผลการประเมินฯ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล ในการวางแผนการติดตามและพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 2. เพื่อใช้ผลการประเมินฯ ในการจำแนกระดับการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
 3. เพื่อประเมินให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
- แนวทางและขั้นตอนการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน, 2547

ภาพที่ 2.1 กระบวนการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

(1) กลไกบริหารการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

กลไกในกระบวนการประเมินหมู่บ้านในแต่ละระดับ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด อาจใช้ศูนย์ปฏิบัติการจัดการความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือตามที่แต่ละจังหวัดพิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง

(2) การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหมู่บ้าน

2.1 กรมการพัฒนาชุมชน จัดทำคู่มือ คำอธิบายตัวชี้วัด วิธีการ ขั้นตอน การประเมิน
 2.2 การสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประเมินในทุกกระดับ จังหวัด อำเภอ
 2.3 จังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนการประเมินหมู่บ้านฯ
 ติดตาม ตรวจสอบรับรอง

2.4 คณะทำงานระดับ อำเภอ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน ดำเนินการตามแผน
 ปฏิบัติการของจังหวัด

2.5 ห้วงระยะเวลาของการประเมิน ให้ประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้าน
 ดังนี้

- ประเมินเบื้องต้นเพื่อจัดระดับหมู่บ้านเป็น 3 ระดับ ประมาณเดือน เมษายน – พฤษภาคม

- ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน ส่งเสริม สนับสนุน
 ติดตามหมู่บ้านเป้าหมาย ประมาณเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม

- ประเมินหมู่บ้านเพื่อเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ดำเนินการ
 ตรวจสอบ/รับรองและประกาศผลเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ประมาณวันที่ 1 – 15 สิงหาคม

(สำหรับในปีต่อไปให้ดำเนินการประเมินหมู่บ้านตามห้วงเวลาของการจัดเก็บ
 ข้อมูล จปฐ.)

(3) การประเมินหมู่บ้านและการจัดทำทะเบียนข้อมูลหมู่บ้าน

3.1 ระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นในหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเวทีประชาคมในการให้ข้อมูลตามแบบประเมินหมู่บ้านฯ

3.2 ระดับตำบล คณะทำงานฯ ผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการประเมินหมู่บ้านฯ
 บันทึกข้อมูลการพัฒนาของหมู่บ้านโดยใช้เวทีประชาคม เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 ตรวจสอบ ยืนยันความครบถ้วน ถูกต้องข้อมูลของหมู่บ้านฯ

3.3 ระดับอำเภอ คณะทำงานฯ พิจารณาตรวจสอบการประเมินหมู่บ้านของแต่ละตำบล และจัดทำทะเบียนข้อมูลหมู่บ้านฯ ส่งจังหวัด

3.4 ระดับจังหวัด รวบรวมทะเบียนข้อมูลหมู่บ้านฯ ที่อำเภอประเมินแล้วเป็นระดับ 3 ระดับส่งข้อมูลให้กรมการพัฒนาชุมชน

(4) การส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน

4.1 หมู่บ้านดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาตามเกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด

4.2 ตำบล ให้การสนับสนุนประสานพลังการพัฒนาภายในชุมชน จากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

4.3 อำเภอ ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ และประสานการพัฒนา กับหน่วยงาน

4.4 จังหวัด สนับสนุนประสานการพัฒนา กับหน่วยงาน และติดตามการพัฒนาหมู่บ้าน

(5) การประกาศหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

5.1 ระดับอำเภอ พิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านเพื่อเป็นต้นแบบ (ในกรณีที่หมู่บ้านมีผลคะแนนการประเมินตามตัวชี้วัดเท่ากัน อาจพิจารณาเพิ่มเติมจากระบบการบริหารจัดการชุมชน ศักยภาพของการเป็นแหล่งเรียนรู้ และความยั่งยืน หรือเหตุผลประการอื่นๆ เป็นองค์ประกอบเพิ่มเติม) และจัดทำทะเบียนข้อมูลหมู่บ้านฯ ส่งจังหวัด

5.2 ระดับจังหวัด ตรวจสอบ รับรองหมู่บ้าน และประกาศเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ส่งผลให้กรมการพัฒนาชุมชน

5.3 กรมการพัฒนาชุมชน รวบรวม สรุปผลของแต่ละจังหวัดเป็นภาพรวมของประเทศ นำเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

(6) การประกาศเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระยะเวลา 2 ปี

6.1 จังหวัด ดำเนินการประกาศเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

6.2 ระยะเวลาการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบมีระยะเวลา 2 ปี หลังจากการประกาศ

(7) พื้นที่สำหรับการประเมิน

ดำเนินการประเมินในหมู่บ้านวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามเกณฑ์ชี้วัด 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัด 6x2) เป็นเบื้องต้น พร้อมทั้งมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับศักยภาพให้มีความสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านใดมีคุณสมบัติทั้ง 2 ประการนี้ จึงจัดให้มีการประเมินเพื่อจัดระดับ

(8) วิธีการกรอกข้อมูลในแบบประเมิน

8.1 ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับศึกษาคู่มือ แนวทาง
8.2 สร้างความเข้าใจแก่ผู้ประเมินในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน
8.3 ดำเนินการกรอกข้อมูลในแบบประเมิน เริ่มจากกรอกรายละเอียดหน้าแรกให้ครบทุกข้อความ ดำเนินการประเมินให้ครบทั้ง 4 ด้าน ข้อใดที่ผ่านการประเมินแล้ว ให้ทำเครื่องหมายลงในช่อง ข้อมูลตัวชี้วัดที่ผ่าน และตัวชี้วัดหลัก เพื่อจัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 3 ระดับ ดังนี้

(9) เกณฑ์การจัดระดับหมู่บ้าน

ระดับพออยู่ พอกิน หมายถึง หมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับพออยู่ พอกิน เงื่อนไขคือ ดำเนินการครบทั้ง 2 ข้อ

- 1) มีตัวชี้วัดผ่านจำนวน 10- 16 ตัวชี้วัด
- 2) และต้องผ่านตัวชี้วัดหลักจำนวน 10 ตัวชี้วัด (ได้แก่ ตัวชี้วัดเฉพาะเครื่องหมาย

★ ในข้อ 1,2,4,8,10,13,16,17,20,21

ระดับอยู่ดี กินดี หมายถึง หมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับอยู่ดี กินดี เงื่อนไข คือ ดำเนินการครบทั้ง 2 ข้อ

- 1) มีตัวชี้วัดผ่าน 17-22 ตัวชี้วัด
- 2) ต้องผ่านตัวชี้วัดหลัก 17 ตัวชี้วัด (ได้แก่ ตัวชี้วัดที่มีเครื่องหมาย ★ และ

★ ★ ในข้อ 1,2,3,4,5,8,9,10,11,13,14,16,17,19,20,21,22)

ระดับมั่งมี ศรีสุข หมายถึง หมู่บ้านที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมั่งมี ศรีสุข ต้องผ่านการประเมินครบ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด

หากหมู่บ้านใดไม่สามารถจัดระดับได้ จะอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ 6 X 2 เป็นหมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อดำเนินการจัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชนลงนามรับรอง และให้ผู้ร่วมประเมินหมู่บ้าน (ศูนย์ ศจพ.ตำบล) ลงนามรับรอง เพื่อส่งผลการประเมินให้อำเภอและจังหวัดดำเนินการตามกระบวนการประเมินต่อไป

ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

1. ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★ 1. มีความสามัคคี และความร่วมมือ ของคนในหมู่บ้าน 1.1 การประชุม/จัดเวที ประชาคม เพื่อแก้ไข ปัญหาหรือเพื่อการ พัฒนา 1.2 คนในหมู่บ้าน/ ชุมชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ของ หมู่บ้าน	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการประชุม/ จัด เวทีประชาคมอย่างน้อย 12 ครั้ง ต่อปี	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. คราวเรือน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
	☐ 2. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดย พิจารณาจากการผ่านเกณฑ์ จปฐ.(ผ่าน ทั้ง 2 ข้อ) * คนในครัวเรือน อย่างน้อย 1 คน เป็น สมาชิกกลุ่มหรือผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 38 * คนในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน เคย ร่วมทำกิจกรรมสาธารณะด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 41		
★ 2. มีข้อปฏิบัติของ หมู่บ้าน มีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้คนใน หมู่บ้าน/ ชุมชนต้องปฏิบัติ ควร ปฏิบัติและ/หรือข้อห้าม ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีเพื่อให้เกิด ความสงบสุข	☐ 1 หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดทำข้อ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เป็นลายลักษณ์ อักษร หรือจารีต วัฒนธรรม ประเพณี ที่ถ่ายทอดสืบต่อ กันมา ที่ก่อให้เกิด ความสงบของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน	1.ครัวเรือน 2.หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
	☐ 2. คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 70 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

1. ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★★ 3. มีกองทุนในรูปแบบ สวัสดิการแก่สมาชิก	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกองทุนในรูปแบบ สวัสดิการ อย่างน้อย 1 กองทุนและ สมาชิกในชุมชนมีโอกาสได้รับการ จากกองทุนครบทุกคน	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
1. หมู่บ้านมีกองทุน สวัสดิการแก่สมาชิกใน ชุมชน	☐ 2. คนยากจน ด้อยโอกาส และคนที่ ประสบปัญหาได้รับ การช่วยเหลือจาก กองทุนสวัสดิการ อย่างน้อยร้อยละ 50		
2. มีการจัดสวัสดิการ ภายในหมู่บ้าน/ชุมชนที่ ยากจน ด้อยโอกาส และ คนที่ประสบปัญหา			
★ 4. ยึดมั่นในหลักการ ประชาธิปไตย	☐ 1. คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีสิทธิ เลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง ไปใช้สิทธิ เลือกตั้งครั้งหลังสุด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัย อยู่จริง (ผ่านเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 42)	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมี ความตื่นตัวและรู้จักรักษา สิทธิหน้าที่ และเสรีภาพ ทางการเมืองและในฐานะ พลเมืองของประเทศ	☐ 2. การจัดเวทีประชาคม มีตัวแทนคน ในครัวเรือนเข้าร่วมเวทีร้อยละ 70 ของ ครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน		
★★ 5. มีคุณธรรม/จริยธรรม	☐ 1. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนปฏิบัติ ศาสนากิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน (ทั้งหมู่บ้าน) อย่างน้อยปีละ 3-4 ครั้ง	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. หมู่บ้าน/ชุมชน 3. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 3 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
หมู่บ้าน/ชุมชนยึดมั่น ในคุณธรรม/จริยธรรม อันดีงาม ซึ่งคนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ประพฤติดนและปฏิบัติ ร่วมกันในการดำรงชีวิต	☐ 2. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนปฏิบัติตาม วัฒนธรรมประเพณีและมารยาทไทย	4. ครัวเรือน 5. หมู่บ้าน/ชุมชน	
	☐ 3. มีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณ บุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็น แบบอย่างที่ดีต่อคนในหมู่บ้าน		
	☐ 4. มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล ยกย่องให้เกียรติ		
	☐ 5. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถจัดการ ความขัดแย้งได้		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

1. ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
6. มีคนในหมู่บ้าน ชุมชนปลอดภัย คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ปฏิบัติตนเพื่อลดละ เลิก อบายมุข โดยวิธีการ ต่างๆ หรือไม่เกี่ยวข้องกับ อบายมุขเลย	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยเสพคิดใน รอบปีที่ผ่านมาร้อยละ 100 ☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการ ส่งเสริมการลด ละเลิก อบายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรม ในรอบ ปีที่ผ่านม ☐ 3. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ติดสุรา ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 32 ร้อยละ 100 ☐ 4. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 90 (ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 33) ☐ 5. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ติดการ พนัน 100 % ☐ 6. ครอบครัวอบอุ่น ในรอบปีที่ผ่าน มา ครัวเรือนนี้มีโอกาสอยู่พร้อมหน้า กัน มีความเคารพ นับถือซึ่งกันและ กัน มีการปรึกษาหารือ สมาชิกใน ครัวเรือนไม่เคยหนีออกจากบ้าน คนอยู่ คนเดียวมีความสุข ซึ่งมีลักษณะเป็น ครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 100 หรือตาม เกณฑ์ จปฐ. ข้อ 21)	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 3 ข้อ (ต้องผ่านข้อ 1,2 และข้ออื่น อีก 1 ข้อ) ☐ ไม่ผ่าน
7. มีความเชื่อมั่นใน ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง หมู่บ้าน/ชุมชนเรียนรู้ เข้าใจ และนำหลักการ ตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมา ปฏิบัติเป็นแนวทางใน การดำรงชีวิต	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชน นำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ อย่างน้อย 6 ครั้ง ☐ 2. ครัวเรือนหลักนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ อย่างน้อย ร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

2. ด้านเศรษฐกิจ 5 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★ 8.มีการจัดทำบัญชี ครัวเรือน คนในครัวเรือนมีการ จัดทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย ของครัวเรือน เป็นประจำ	☐ มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของ ครัวเรือนเป็นประจำ ร้อยละ 50 ของ ครัวเรือนในชุมชน	ครัวเรือน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
★★ 9. มีกิจกรรมลดรายจ่าย และสร้างรายได้ คนในหมู่บ้านมีการทำ กิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย ในชีวิตประจำวัน และ สามารถสร้างรายได้ เพิ่มจากกิจกรรม ดังกล่าวได้	☐ ครัวเรือนมีการผลิตและการอุปโภค/ บริโภค เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75 ของครัวเรือนในชุมชน (ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้)	ครัวเรือน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
★ 10. มีการรวมกลุ่มเพื่อ พัฒนาอาชีพหลักของ หมู่บ้าน คนในหมู่บ้านมีการ เรียนรู้ ปรับปรุง และ พัฒนาการประกอบ อาชีพร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งในด้านการผลิต การตลาด การจัดการ และเงินทุน เพื่อให้ได้ ผลผลิตมากขึ้นและมี คุณภาพดีขึ้น	☐ 1. คนในครัวเรือนร่วมเป็นสมาชิก ในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชนผ่าน เกณฑ์ จปฐ. ข้อ 38 ร้อยละ 95 ☐ 2. กลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน/ชุมชน มี การพัฒนาทักษะด้านการประกอบ อาชีพ และมีกระบวนการจัดการองค์ ความรู้	1. ครัวเรือน 2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

2. ด้านเศรษฐกิจ 5 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★★	☐ 1. คริวเรือมีการเก็บออมเงิน	1. คริวเรือ	☐ ผ่าน 2 ข้อ
11. มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย	ร้อยละ 80 ของคริวเรือทั้งหมด (ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 31)	2. หมู่บ้าน/ชุมชน	(ต้องผ่านข้อ 1)
หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ และ/หรือส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ พัฒนารูปแบบการออมเงินให้หลากหลาย (กลุ่มออมสัจจะ กองทุนหมู่บ้าน เยาวชน) เพื่อนำไปลงทุน	☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ และ/หรือกองทุนการเงินอื่นๆ อย่างน้อย จำนวน 3 กลุ่ม	3. คริวเรือ	☐ ไม่ผ่าน
	☐ 3. คริวเรือมีการออมเงินที่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ออมวันละ 1 บาท ฯลฯ		
12. มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม	1. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ
หมู่บ้านมีการจัดตั้งและบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน	☐ 2. กลุ่มตามข้อ 1 มีกิจกรรมให้บริการและสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายแก่สมาชิก อย่างน้อย 1 กิจกรรม เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอภายในชุมชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน (เช่น โรงสีชุมชนร้านค้าชุมชน ปั่นน้ำมัน ฯลฯ)	2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ไม่ผ่าน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

3. ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★	☐ หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล มีกระบวนการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ครบทุกชั้นตอน ดังนี้	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่านทุกชั้นตอน ☐ ไม่ผ่าน
★	13. มีข้อมูลของชุมชน มีกระบวนการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของชุมชน		
	- มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ฯลฯ		
	- จัดเก็บโดยอาสาสมัคร		
	- บันทึก/ประมวลผล		
	- การประชาสัมพันธ์ เพื่อรับรองผล		
	- จัดทำสำเนาข้อมูลเก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้าน/ชุมชน		
★ ★	ตัวชี้วัดที่ 14 หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนา หมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การจัดทำแผนชุมชนแผนการพัฒนากลุ่ม/องค์กร		
	☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถนำกิจกรรมในแผนชุมชน ไปปฏิบัติจริง อย่างน้อยร้อยละ 30 ของแผนชุมชน		
15.	มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า หมู่บ้านมีกระบวนการสืบค้น รวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่า	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่านทุกชั้นตอน ☐ ไม่ผ่าน
	- มีการจัดบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	- มีการรวบรวมและแยกหมวดหมู่		
	- มีกิจกรรมสืบทอดและถ่ายทอด		
	ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	- นำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม อย่างน้อย 1 กิจกรรม		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

3. ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★ 16. มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน หมู่บ้านมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ให้คนในและนอกหมู่บ้าน ได้ค้นคว้าหาความรู้ เรียนรู้ องค์กรความรู้ และใช้ความรู้ในการดำรงชีวิต	☐ หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
★ 17. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน 1. มีกิจกรรม การเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือ นอกชุมชน 2. มีการนำไปใช้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีและ วิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือ นอกชุมชน อย่างน้อย จำนวน 4 กิจกรรม ☐ 2. คนในหมู่บ้านที่ได้เรียนรู้แล้ว นำไปใช้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของคนที่เรียนรู้	1. หมู่บ้าน/ชุมชน 2. คราวเรือน	☐ ผ่าน 2 ข้อ ☐ ไม่ผ่าน
18. มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา หมู่บ้านมีกระบวนการ เชื่อมโยงเครือข่ายใน ระดับกลุ่มและ/หรือ ระดับหมู่บ้านเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ข่าวสาร ประสานงาน และทำกิจกรรมต่างๆ	☐ หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเชื่อมโยง เครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม/เครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้าน/ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ฯลฯ	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

3. ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★★	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถแก้ไข	1. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ
19. มีการปฏิบัติตาม	ปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง	2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ไม่ผ่าน
หลักการของการ	อย่างน้อย 2 เรื่อง ในรอบปีที่ผ่านมา		
พึ่งตนเอง	☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดทำแผน		
คนในหมู่บ้าน “คิดเป็น	ชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ของ		
ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น”	ชุมชน		
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด			
★	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมให้	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ
20. มีจิตสำนึกของการ	ความรู้		☐ ไม่ผ่าน
อนุรักษ์	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ		
ทรัพยากรธรรมชาติ	สิ่งแวดล้อม		
และสิ่งแวดล้อม	☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการวางแผน		
หมู่บ้านมีการสร้าง	การอนุรักษ์		
จิตสำนึกดูแล รักษา			
ทรัพยากรธรรมชาติและ			
สิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน			
★	☐ 1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มฯ	1. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน 2 ข้อ
21. มีกลุ่ม/องค์กรด้าน	เพื่อการบริหารจัดการ ยึดหลักการมี	2. หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ไม่ผ่าน
สิ่งแวดล้อม	ส่วนร่วม (เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำรักษาฯลฯ)		
หมู่บ้านมีกลุ่ม/องค์กรที่	☐ 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการเชื่อมโยง		
คนในหมู่บ้านร่วมกันทำ	เครือข่ายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		
กิจกรรมเพื่ออนุรักษ์	(เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล		
ทรัพยากร ธรรมชาติและ	ข่าวสาร มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ฯลฯ)		
สิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยง			
เป็นเครือข่าย กับกลุ่ม/			
องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม			
อื่นๆ			

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่	เกณฑ์การประเมิน	หน่วยการประเมิน	ผลการประเมิน
★★	☐ 1. คริวเรือนมีกิจกรรมส่งเสริมการ	1. คริวเรือน	☐ ผ่าน 2 ข้อ
22. มีการใช้พลังงาน	ลดการใช้พลังงาน ร้อยละ 25 ของ	2. คริวเรือน	☐ ไม่ผ่าน
ทดแทนที่สอดคล้องกับ	คริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การ	3. หมู่บ้าน/ชุมชน	
สภาพแวดล้อมของ	เปลี่ยนหลอดไฟแบบประหยัด การใช้		
ชุมชน	รถจักรยานแทนการใช้รถยนต์ ฯลฯ		
หมู่บ้านมีกระบวนการ	☐ 2. คริวเรือน มีการผลิตและใช้		
ส่งเสริมให้คนใน	พลังงานทดแทน ร้อยละ 25 ของ		
หมู่บ้านเรียนรู้ ทดลอง	คริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน (เช่น การทำ		
และเลือกใช้พลังงาน	น้ำมันเชื้อเพลิงจากพืช, สัตว์ หรือน้ำมัน		
ทดแทนต่างๆ ที่	ที่ผ่านการใช้งานแล้ว (ไบโอดีเซล)		
เหมาะสมสอดคล้องกับ	การทำแก๊สหุงต้มจากมูลสัตว์ ฯลฯ)		
สภาพแวดล้อมและ	☐ 3. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมเพื่อการ		
สภาพเศรษฐกิจ	ลดการใช้พลังงานและมีการผลิตและใช้		
	พลังงานทดแทน ร่วมกัน อย่างน้อยปีละ		
	1 ครั้ง		
23. มีการสร้าง	☐ หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมการใช้	หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ ผ่าน
มูลค่าเพิ่มจาก	ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ		☐ ไม่ผ่าน
ทรัพยากรธรรมชาติ	สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดรายได้		
และสิ่งแวดล้อม	ยั่งยืน (เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยว		
หมู่บ้านมีกระบวนการ	หัตถกรรม เจริญเกษตร อนุรักษ์ แปรรูป		
เรียนรู้พัฒนา และ	ผลิตภัณฑ์ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำส้ม		
จัดการการใช้ประโยชน์	ควันไม้ ฯลฯ)		
จากทรัพยากรธรรมชาติ			
และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้			
เกิดรายได้			
ยั่งยืน			

ผลการประเมิน

ผ่าน ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน ตัวชี้วัด

ระดับหมู่บ้าน

ระดับ “พออยู่ พอกิน”
 ระดับ “อยู่ดี กินดี”
 ระดับ “มั่งมี ศรีสุข”

คำอธิบายรายละเอียดตัวชี้วัด**นิยามความหมาย**

หมู่บ้าน หมายถึง พื้นที่ที่ประกอบด้วยครัวเรือนของประชากร จัดตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้านตามประกาศของกรมการปกครอง

ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ ที่ประกอบด้วยครัวเรือนของประชากรในตามประกาศขององค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 1 หมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนมีความสามัคคีและความร่วมมืออันดีระหว่างกัน หมายถึง การที่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ด้วยการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนา แสดงออกถึงพฤติกรรมความร่วมมือ แบ่งเบาภาระการทำงานเพื่อส่วนรวม ประองคองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พิจารณาจาก

1. การเข้าร่วมการประชุม การประชุมของหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยประชาชนผู้ร่วมแสดงความรู้ความสามารถของตนเอง รับฟังข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อชุมชน แสดงความคิดเห็นในกระบวนการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานการพัฒนาของหมู่บ้านหรือชุมชน ร่วมกับสมาชิกชุมชนอื่นๆ อย่างเต็มใจ และเต็มศักยภาพ ทั้งนี้คณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน จะจัดประชุมหรือการประชุมขึ้นเพื่อการปรึกษาหารือ และเรียนรู้ร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น ทุกวันที่ 10 ของทุกเดือนและตามวาระสำคัญเร่งด่วนตามความต้องการ

2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านหรือชุมชน จัดขึ้นเพื่อให้มีผลต่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหากับส่วนรวม ด้วยความสมัครใจ พร้อมเพรียงกัน โดยการออกแรงงาน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

ตัวชี้วัดที่ 2 หมู่บ้านชุมชนมีข้อตกลงกำหนดเป็นข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน หมายถึง การที่หมู่บ้านหรือชุมชน ได้มีการร่วมกันพิจารณา สภาพปัญหา ค่านิยม จารีต ประเพณี วัฒนธรรม ที่สืบทอดต่อกันมาของหมู่บ้านชุมชน จนได้ข้อตกลงกำหนดข้อปฏิบัติ เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร มีระบบและช่องทางการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนรับทราบ เช่น ป้ายประกาศ เอกสารเผยแพร่ ประกาศในที่ประชุม หอกระจายข่าว เสียงตามสาย และประชาชนยอมรับนำไปปฏิบัติอย่างเต็มใจในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน ก่อให้เกิดความสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 3 หมู่บ้านหรือชุมชน มีกองทุนเพื่อสวัสดิการของชุมชนเพื่อให้บริการแก่สมาชิก

กลุ่มสวัสดิการ หมายถึง กลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรม และการมีส่วนร่วม

บริการสมาชิก หมายถึง กลุ่มสวัสดิการจัดสิ่งเอื้ออำนวยในชีวิตของสมาชิก ให้สะดวกสบายยิ่งขึ้นเป็นสิ่งตอบแทนต่างๆ รวมถึงบริการและประโยชน์พิเศษที่กลุ่มจัดให้มีขึ้น เพื่อความพอใจและคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก หรือรวมทั้งจัดขึ้นเพื่อให้บริการกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด แบ่งสวัสดิการเป็น

1. สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยให้ฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกและครอบครัวดีขึ้น ได้แก่ บริการที่พักอาศัย บริการอาหารกลางวัน บริการการรักษาพยาบาล บริการค่าเล่าเรียนบุตร บริการเงินช่วยเหลือบุตร บริการการกู้ยืม และบริการเงินสะสม
2. สวัสดิการด้านสังคม หมายถึง สวัสดิการต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางจิตใจ ความนึกคิด การเพิ่มพูนความรู้ตลอดจนความสนุกสนานรื่นเริงของสมาชิก เช่น บริการห้องสมุด บริการการศึกษาต่อ และบริการการกีฬาและด้านนันทนาการต่างๆ

ตัวชี้วัดที่ 4 หมู่บ้านหรือชุมชนยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนมีความตื่นตัว รู้จักการรักษาหน้าที่ปฏิบัติตามสิทธิ ในฐานะการเป็นพลเมืองของประเทศ ใช้เสรีภาพทางการแสดงออกทางการเมือง มีส่วนร่วมในการบริหารงานของหมู่บ้านหรือชุมชนท้องถิ่น ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล รับฟังเหตุผล ด้วยข้อมูลที่ถูกต้องและหลักการความรู้ ในการร่วมตัดสินใจเพื่อส่วนรวมและยอมรับในความเห็นเหตุผลของส่วนใหญ่ แสดงออกต่อกันของคนในครอบครัวอย่างเคารพและเสมอภาค

การพิจารณาให้คะแนนในเกณฑ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คู่มือผู้มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ประจำในครัวเรือนนี้รวมกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งหลังที่ผ่านมามีค่าสูงสุดของการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น ทุกประเภท อย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวชี้วัดที่ 5 หมู่บ้านหรือชุมชน มีหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต ร่วมกัน คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของประชาชนที่มีอยู่และสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่า การปฏิบัติตนต่อกันและกันของประชาชน อาจนำหลักคำสอนทางศาสนามาใช้หรือนำหลักปฏิบัติที่มาจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี มาใช้แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท เช่น เมตตา กรุณา เสียสละ ซื่อสัตย์ อุดม ฯลฯ เช่น ความเป็นผู้ไม่กล่าวเท็จโดยหวังประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน

1. จากการที่คนในหมู่บ้านหรือชุมชน ได้แสดงออกถึงความศรัทธาในหลักปฏิบัติของศาสนา เข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อการก่อเกิดความเข้าใจในคำสอนของศาสนา สร้างความเชื่อและศรัทธาเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจให้เหมาะสมกับค่านิยมของสังคม เช่น การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น หรือกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนา เป็นประจำ

2. คนในชุมชนปฏิบัติต่อกันด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ เคารพยกย่อง ให้เกียรติ แสดงออกด้วยท่าทีตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นหรือตามมารยาทไทย เช่น การไหว้ ขอโทษ ขอบุคคลและอื่นๆ ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปัน ด้วยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันทั้งชุมชน

3. การเสริมแรงให้กับบุคคลที่ทำความดีกระทำตนเป็นแบบอย่างเพื่อสังคม การจัดกิจกรรมเพื่อแสดงการยกย่องเชิดชู เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณให้ทราบและยอมรับโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลอื่นในหมู่บ้านหรือชุมชนต่อไป เช่น การมอบเกียรติบัตร เกียรติคุณ ให้เป็นกรณีพิเศษ หรือจัดเป็นกิจกรรมบุคคลดีเด่นแห่งปีของชุมชน เป็นต้น

4. เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชน ชุมชนมีวิธีการในการบริหารจัดการจนสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ด้วยชุมชนเองบนพื้นฐานความสัมพันธ์อย่างกลมเกลียว เช่น การใช้ผู้อาวุโสในหมู่บ้านเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

ตัวชี้วัดที่ 6 คนในครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความปลอดภัย

คนในครอบครัวอบอุ่น หมายถึง ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านหรือชุมชน มีลักษณะได้มีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน (พ่อ แม่ ลูก หรือญาติ พี่น้องที่อาศัยอยู่ประจำในบ้านเดียวกัน ได้ทำกิจกรรมภายในครัวเรือนด้วยกัน เช่น รับประทานอาหาร พุดคุย เล่นกีฬา ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ปลูกพืชผักสวนครัว และอื่นๆ) เป็นประจำ อย่างน้อย 6 ครั้งต่อปี คนในครัวเรือนให้การเคารพต่อกัน ปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาในครัวเรือน คนในครัวเรือนไม่หนีออกจากบ้าน กรณีที่มีผู้อยู่คนเดียวถ้าดำรงชีวิตอย่างมีความสุข หรือได้รับการดูแลให้มีความสุขจึงถือว่าเป็นครัวเรือนอบอุ่น หรือผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 21

ชุมชนมีความปลอดภัย หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนมีภูมิคุ้มกันในการป้องกันภัย ด้วยกิจกรรมต่างๆ ตามที่ชุมชนเห็นสมควร เพื่อให้หมู่บ้านหรือชุมชนปลอดสารเสพติด ไม่มีผู้ค้า ผู้เสพได้รับการรักษา ผู้ได้รับการรักษาแล้วไม่กลับไปใช้สารเสพติดอีก รวมทั้ง หมู่บ้านหรือชุมชน มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การลดละ เลิก อบายมุข เพื่อให้คนในชุมชน ไม่ติดสุรา (ต้องดื่มทุกวัน ขาดไม่ได้ และต้องการในปริมาณเพิ่มขึ้นหรือเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังปรากฏ เช่น อาการมือสั่น จปฐ. ข้อ 32) ไม่สูบบุหรี่ (จปฐ. ข้อ 33) ไม่ติดการพนัน คือ คนในชุมชน รู้และเข้าใจ ตระหนักในโทษที่เกิดจากการเล่นการพนันและไม่มีพฤติกรรมเล่นการพนันจนเป็นนิสัยทำให้เสียทรัพย์สิน เป็นหนี้สินเกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัว

ตัวชี้วัดที่ 7 คนในชุมชนมีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง คนในหมู่บ้านหรือชุมชนได้รับการเรียนรู้ มีความเข้าใจ ยอมรับและนำหลักการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

หมู่บ้านหรือชุมชน จัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้โดยนำวิทยากรหรือผู้ที่มีประสบการณ์ ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในชุมชน การจัดการเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการสาระและการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสาธิตกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ เพื่อการพึ่งตนเอง

ในระดับครัวเรือน นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในครัวเรือนด้วยการทำกิจกรรมต่อไปนี้ ครบทุกกิจกรรม

1. กิจกรรมลดรายจ่าย เช่น การทำของใช้เพื่อใช้เอง ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน กิจกรรมตรวจสอบการใช้จ่ายประจำวัน และลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะกับอบายมุข

2. กิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น การแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ กิจกรรมเสริมรายได้ลดต้นทุนการผลิตในกิจกรรมของครัวเรือน เลือกลูกใช้วิชาการ เครื่องมือที่สามารถเรียนรู้ ใช้งานได้เหมาะสมกับกิจกรรมและไม่กระทบกับฐานะทางเศรษฐกิจ สำหรับช่วยในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างผลผลิตและผ่อนแรง

3. กิจกรรมการประหยัด มีการแบ่งรายได้เพื่อการสะสมทุนของครัวเรือน ในรูปแบบต่างๆ หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนต่างๆ ของชุมชน

4. กิจกรรมการเรียนรู้ การทบทวนและเพิ่มพูนความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานการอาชีพที่ทำประจำวัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครัวเรือนที่มีกิจกรรม อาชีพคล้ายกัน เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงการเรียนรู้ปรัชญา ความเป็นมา ค่านิยม ธรรมเนียมของชุมชน

5. กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย ป้องกันการเกิดโรคระบาด ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ หรือพืชพันธุ์ไม้ที่ครัวเรือนต้องการ อย่างร่มรื่นสวยงาม ได้รับความปลอดภัย การคัดแปลงวัสดุ วัสดุคืบทางธรรมชาติ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ รวมทั้งเข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ที่เป็นกิจกรรมของส่วนรวมอยู่เสมอ

6. การแบ่งปัน เอื้ออาทร ทั้งกับคนในครัวเรือนและเพื่อนบ้าน อดทนอดกลั้นของแบ่งปันของเหลือกินเหลือใช้ อดทนอดกลั้น ความรู้ ความสามารถช่วยเหลืองานของกันและกันโดยไม่มุ่งหวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัดที่ 8 ครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึก รายการและจำนวนเงินส่วนที่เป็นรายรับ และรายการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน หรือเป็นของบุคคล เป็นประจำไม่ว่าจะเป็นการจดบันทึกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน พร้อมทั้งสรุปผลเพื่อเป็นสถิติเปรียบเทียบ เพื่อใช้ในการพิจารณาถึงบุคคลของครัวเรือน พฤติกรรมการใช้จ่ายที่เป็นภัยต่อการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดแนวทางการใช้จ่ายของครอบครัวอย่างพอประมาณ และสามารถนำข้อมูลจากทุกครัวเรือนมาสรุปผลเป็นภาพรวมของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำ และปรับปรุงแผนชุมชนเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนได้ด้วย

ตัวชี้วัดที่ 9 หมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้ หมายถึง ครัวเรือนในหมู่บ้านหรือชุมชน มีกิจกรรมเพื่อการลดรายจ่าย ในชีวิตประจำวัน เช่น การคัดแปลง การผลิตของกิน ของใช้ หรือเลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่ในครัวเรือนมาใช้ทดแทน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นการทำให้รายจ่ายลดลง รวมถึงการนำของเหลือกิน เหลือใช้ มาแปรรูป คัดแปลง แต่งเติมเพื่อเพิ่มมูลค่า สร้างราคา สามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมของครอบครัวได้

ตัวชี้วัดที่ 10 หมู่บ้านหรือชุมชน มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน
 อาชีพหลัก หมายถึง หมู่บ้านหรือชุมชนประกอบอาชีพใดที่ทำรายได้ให้แก่ครัวเรือนของประชาชน
 สูงสุดหรือเป็นอาชีพที่ประชาชนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานในรอบปีที่แล้วมากกว่าอาชีพอื่น เช่น
 การปลูกไม้ผลเพื่อการค้า หมายถึง การทำสวนไม้ผลเป็นอาชีพหลัก และปลูกปริมาณมากเพื่อ
 จำหน่ายผลผลิตเป็นรายได้หลัก เช่น การทำสวนส้ม ลิ้นจี่ ลำไยและมะขาม เป็นต้น

กลุ่มหรือองค์กร หมายถึง คนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีการกระทำต่อกันหรือมีการพบปะสังสรรค์
 กันและมีความรู้สึกผูกพันรวมกัน มีโครงสร้างมีการจัดลำดับตำแหน่งหรือสถานภาพของสมาชิกอื่น
 ในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันหรือการติดต่อระหว่างกัน มีบรรทัดฐานหรือกฎระเบียบของการประพฤติ
 ปฏิบัติ มีค่านิยม ทศนคติ บางอย่างร่วมกัน มีกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
 ของกลุ่มและคงความสัมพันธ์ และดำเนินกิจกรรมร่วมกันในช่วงเวลาหนึ่ง

การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลัก คือการที่ชุมชนจัดให้มีการรวมกลุ่มประชาชน
 ในชุมชนที่มีอาชีพหลัก เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาระบบการผลิต การเอื้ออำนวยปัจจัย
 การผลิต โดยมีผลต่อประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพหลักเช่น การรวมกลุ่มกันผลิตน้ำตาลจาก
 มะพร้าวโดยประชาชนส่วนใหญ่ มีอาชีพทำสวนมะพร้าว และใช้กลุ่มเป็นศูนย์กลางในการร่วมผลิต
 ใช้อุปกรณ์ ใช้แรงงานร่วมกันช่วยกัน คิดหาวิธีการในการลดต้นทุน และเพิ่มคุณภาพ พร้อมทั้งร่วมกัน
 ขายเพื่อการประกันราคา และเป็นการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาเพื่อการสืบทอดอาชีพหลักของ
 ชุมชนสู่คนรุ่นหลังด้วย

ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนจะได้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
 ต่างๆ และกลุ่มได้จัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาทักษะ ฝีมือ ความรู้หรือส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งใหม่
 ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก เช่นการฝึกสอนทักษะอาชีพ การแข่งขันการคิดแปลงผลผลิต ฯลฯ

ตัวชี้วัดที่ 11 หมู่บ้านหรือชุมชน มีการออมที่มีหลายรูปแบบ

การออม หมายถึง การประหยัด การเก็บหอมรอมริบ การถนอม และการสงวน
 สิ่งที่จะประหยัดหรือเก็บหอมรอมริบ ได้แก่ ทรัพย์สินเงินทอง การใช้สิ่งที่มีค่ามีคุณค่าทั้งหลายอย่าง
 ระมัดระวัง อย่างไม่ประมาท อย่างมีเหตุมีผล ทั้งในตนและนอกตน การออมมิได้มุ่งที่ออมเงินอย่างเดียว
 แต่หมายถึง การออมชีวิตตนเอง และปัจจัยในการดำรงชีพทุกอย่าง การออมจะเกิดได้ก็เพราะคน
 ได้รับการศึกษาเรียนรู้ ให้ความสำคัญ ความจำเป็น และได้รับผลหรือคุณประโยชน์ที่เกิดจากการออม
 เมื่อเวลาผ่านไป เกิดการคิดได้ ทำได้เอง และสอนผู้อื่นต่อไป การออมจึงเป็นเรื่องของการศึกษา การ
 พัฒนาชีวิตของคนลักษณะหนึ่ง คือ การฝึกให้รู้ ให้คิด และให้ทำในสิ่งดีมีประโยชน์ นอกจากการ
 ออมเงินแล้วยังรวมถึงการออมทรัพยากรธรรมชาติมีป่าไม้ แหล่งน้ำ แหล่งดิน เพื่อใช้เป็นแหล่ง
 บำรุงรักษาชีวิตของคนในชุมชนด้วย

ดังนั้น การออม จึงเป็นการกระทำของประชาชนในชุมชนในการจัดการกับรายได้ ที่เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ และนำส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยไป เก็บไว้ในรูปแบบ สถานที่ต่างๆ เช่น กระปุกออมสิน สลากออมสิน ฝากธนาคาร กรมธรรม์ประกัน ชีวิตแบบสะสมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สหกรณ์ กองทุนทางการเงินต่างๆ หรือรูปแบบ อื่นๆ ที่เป็นการออมเงิน ฯลฯ หรือชุมชนมีกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นการจัดเป็นสวัสดิการระยะยาว เช่น ครัวเรือนต้องปลูกต้นไม้เมื่อมีเด็กเกิดใหม่จำนวนหนึ่งในปีส่วนกลาง โดยครัวเรือนสามารถนำไม้ ในป่ามาใช้งานได้ก็ต่อเมื่อเด็กคนนั้นอายุครบ 20 ปี เมื่อแต่งงานต้องการจะสร้างบ้านแยกครอบครัวใหม่ ในจำนวนที่ตกลงกันซึ่งอาจน้อยกว่าจำนวนที่ปลูก เป็นการออมป่าไว้ใช้ประโยชน์จากไม้ เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 12 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการดำเนินการสร้างรายได้ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการด้วยหลักสามัคคีธรรมของชุมชน โดยชุมชนในการผลิตสินค้า การให้บริการและอื่น ๆ เพื่อการเรียนรู้ การพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ด้วยการนำทุนของชุมชนมาดำเนินการเพื่อสร้างรายได้ โดยใช้รูปแบบ การจัดการที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็คนใดบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นบุคคล ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เป็นกิจกรรมของชุมชนที่สร้างรายได้ ให้กับสมาชิกในชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 13 หมู่บ้านมีระบบฐานข้อมูลชุมชน หมายถึง ชุมชนมีข้อมูลที่ดี และระบบ การนำมาใช้โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงเพื่อใช้ประโยชน์ได้ ควรเป็นข้อมูลที่มีคุณลักษณะดังนี้ ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ (Accuracy) ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (Relevancy) ข้อมูลมีความทันสมัย (Timeliness) ทั้งนี้การจะได้ข้อมูลที่ดีมาใช้งานในชุมชนนั้นขึ้นกับวิธีการที่ใช้ ในการควบคุมข้อมูลนำเข้าคือ การสร้างแบบสำรวจ การจัดเก็บ การรวบรวมข้อมูล ทันเวลาเพื่อการ ใช้งานข้อมูลที่ทันสมัยและการควบคุมการประมวลผล คือ การคำนวณ ประมวลผล การวิเคราะห์ จำแนกแยกกลุ่ม การควบคุมข้อมูลนำเข้าและการควบคุมการประมวลผล เป็นการกระทำเพื่อให้เกิด ความมั่นใจว่าข้อมูลนำเข้ามีความถูกต้อง เป็นข้อมูลที่ทันสมัยได้ซึ่งจะมีผลต่อการประมวลผลได้ นำเชื่อถือด้วย เพื่อให้ผู้ใช้สามารถนำเอาผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา เป็นข้อมูล ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ ใช้โดยทั่วไปทุกพื้นที่ ข้อมูลของหน่วยงาน เช่น จปฐ. กชช 2 ค บัญชีรับ – จ่ายครัวเรือน ข้อมูลด้านการเกษตร ข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การตลาด หรืออาจเป็นข้อมูลที่หมู่บ้านหรือชุมชนจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์

ดังนั้น การดำเนินงานของหมู่บ้านหรือชุมชนจึงพิจารณาถึงระบบการจัดเก็บ **ต้อง**
ทำทุกขั้นตอน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการ มีการประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเนื้อหาของแบบสำรวจ รูปแบบ วิธีการจัดเก็บ บทบาทของอาสาสมัครผู้จัดเก็บ สำรวจข้อมูล
2. การจัดเก็บ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและแบ่งงานกันทำ พร้อมทั้งช่วยตรวจสอบข้อมูลไปพร้อมกันจึงควรเป็นอาสาสมัครในชุมชน
3. การคำนวณและประมวลผล รูปแบบที่คนในชุมชนสามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมได้หรือการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ช่วย
4. การประชาคมเพื่อรับรองผล เป็นการนำเสนอข้อมูลที่สำรวจและประมวลผลได้มาแจ้งให้กับประชาชนในชุมชนทราบ เพื่อตรวจสอบ รับรองผล และเป็นการรับรู้ถึงสภาพของชุมชนร่วมกัน เป็นจุดเริ่มในการเรียนรู้ศักยภาพของชุมชนไปใช้แก้ปัญหาพัฒนาต่อไป
5. บันทึกจัดเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ และจัดทำสำเนาข้อมูลจัดเก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้านหรือชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 14 หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน หมายถึง การบริหารจัดการของหมู่บ้านหรือชุมชน บนพื้นฐานความรู้และการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ โดยการจัดการประชุมประชาคมในหมู่บ้านหรือชุมชน แล้วนำข้อมูลของจากระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์ คาดหมายเหตุการณ์ เพื่อการคิดตัดสินใจกำหนดเป็นเป้าหมายทิศทาง เลือกแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ทั้งนี้ ข้อมูลสามารถใช้ในการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ใช้ทำแผนพัฒนากลุ่มและองค์กรที่มีอยู่ในชุมชนหรือเครือข่ายของชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมในแผนชุมชน ด้วยรับผิดชอบการบริหารจัดการกิจกรรมจากแผนให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง อาจแบ่งงานกันรับผิดชอบในการประสานหาความสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ จนกิจกรรมดำเนินไปได้

ตัวชี้วัดที่ 15 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลในท้องถิ่น รวมถึงงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ก. ภูมิปัญญาประเภทองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น เช่น การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร การผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ หิน โลหะ แก้ว เซรามิก ดินเผา เครื่องหนัง เป็นต้น

ข. ภูมิปัญญาประเภทงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น เรื่องเล่าพื้นบ้าน กวีนิพนธ์พื้นบ้าน ปริศนาพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน จิตรกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และสิ่งทอพื้นบ้าน เป็นต้น

หมู่บ้านชุมชนต้องจัดกระบวนการดังนี้ **ทุกขั้นตอน** ค้นหา สืบค้น จัดบันทึก รวบรวมความรู้ ภูมิปัญญา จัดเป็นหมวดหมู่ กิจกรรมการเพื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดและสืบทอด การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาของชุมชน ปรับปรุงให้เกิดความเข้าใจงาน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้งานเพื่อเพิ่มคุณค่าหรือเพิ่มมูลค่า เช่น การถ่ายทอดการจักสาน ไม้ไผ่ให้กับเยาวชน แล้วสามารถปรับปรุงรูปแบบเป็นเครื่องใช้ชนิดอื่นๆ เช่น โคมไฟ แจกัน หรือการเผยแพร่วิธีใช้พืชสมุนไพรนำไปสู่การปรับปรุงประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ เช่น เป็นเจล เป็นของเหลว เป็นแคปซูล เพื่อใช้สะดวก มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือมีการบันทึกภูมิปัญญาเป็นชุดความรู้เก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ฯลฯ

ตัวชี้วัดที่ 16 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ที่เหมาะสมในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ มีความชำนาญ ภูมิปัญญาเฉพาะด้าน อาจเป็นบ้านพัก พื้นที่ปฏิบัติงาน สวน ไร่นา แปลงทดลอง ลานกลางบ้าน เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้ หมายถึง สถานที่ที่ชุมชนใช้เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล ข่าวสารความรู้ของชุมชน เพื่อสร้างโอกาสและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นการสร้างนิสัยการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิต ดำเนินการโดยประชาชนเพื่อประชาชนหวังผลการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

ชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ชุมชนมีกิจกรรมที่เป็นความรู้ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ในชุมชนเป็นประจำ สามารถถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ตัวอย่าง ตัวแบบ ในด้านกระบวนการพัฒนา การบริหารจัดการ วิธีการทำงานที่ประสบผลสำเร็จเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันกับประชาชนในการคาดหมายเหตุการณ์ด้วยความรู้ หมู่บ้านมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้คนในและคนนอกหมู่บ้าน ได้ค้นคว้าหาความรู้ เรียนรู้ องค์กรความรู้ และใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตและเป็นแบบอย่างในการขยายความรู้สู่สังคมภายนอก หมู่บ้านหรือชุมชนมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 17 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน

เทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์เอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจักรกล อุตสาหกรรม การเกษตร เครื่องใช้สำหรับการทำให้การประกอบอาชีพง่ายขึ้น

การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือนอกชุมชน คือการจัดกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ในการปรับประยุกต์ ใช้งานหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ หรือเรียนรู้ร่วมกันในการทดลองใช้ความรู้ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ดัดแปลงเพื่อใช้ให้เหมาะกับงานประจำ ซึ่งอาจเป็นการฝึกอบรม การจัดการประชุมเฉพาะด้าน การถ่ายทอดความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ในชุมชน กิจกรรมการสาธิต การเรียนรู้จากเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน เป็นต้น

เทคโนโลยีที่เหมาะสม จะต้องไม่เป็นต้นทุนที่สูงเกินความสามารถของครัวเรือน จะมีไว้ใช้ได้และส่งผลให้เดือดร้อนต่อฐานะทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งนำไปใช้งานอย่างเหมาะสม คือ เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับการประกอบกิจการประจำของครัวเรือนอย่างคุ้มค่า

ตัวชี้วัดที่ 18 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา

เครือข่าย หมายถึง การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงใยการทำงานของกลุ่มบุคคล หรือกลุ่ม องค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกัน มาติดต่อประสานงานแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหา หรือสนองความต้องการในเรื่องนั้นๆ โดยยึดหลักการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เคารพซึ่งกันและกัน มากกว่าการเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้มีอำนาจสั่งการ การติดต่ออาจทำได้ทั้งที่ผ่านศูนย์กลางแม่ข่ายหรือแกนนำ หรืออาจจะไม่มีแม่ข่ายหรือแกนนำแต่จะทำการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีเป็นการจัด โครงสร้างมีรูปแบบที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ โดยที่อาจมีรูปแบบการรวมตัวแบบหลวมๆ เฉพาะกิจ ตามความจำเป็นหรือเป็นโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ชัดเจนก็ได้

การรวมตัวกันของกลุ่ม องค์กรต่างๆ ทั้งที่อยู่ในชุมชนและจากภายนอกชุมชน เพื่อประสานงานและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา งาน อาจโดยวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การทำกิจกรรมร่วมกัน การขยายกิจกรรม การให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เงินลงทุน หรืออื่นๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา กลุ่ม องค์กรในเครือข่าย ให้มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้ต้องมีผู้ประสานงาน รับผิดชอบ ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม องค์กรเครือข่าย และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. เครือข่ายพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ในการพัฒนาที่รวดเร็วและมีพลังในการทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างรวดเร็ว หมู่บ้านหรือชุมชน จึงต้องมีกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงาน องค์กร สถาบัน ทั้งในระดับกลุ่มและหรือระดับหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประสานงานและทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมร่วมกัน กิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอบรมสร้างความรู้ให้กันและกัน การทำกิจกรรมเพื่อการเพิ่มความรู้อันนำมาซึ่งความชำนาญร่วมกัน ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ และหลากหลายรูปแบบ

ตัวชี้วัดที่ 19 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง

การพึ่งตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของคนในหมู่บ้านหรือชุมชน มีความรู้ ที่จะคิดเป็น มีความสามารถที่ดำเนินชีวิตด้วยกิจกรรมที่ครัวเรือนกระทำได้ด้วยตัวเองอย่างสมดุล พอประมาณ พอดีในชีวิต คือจัดชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งต่างๆ อย่างเหมาะสมทั้งกับคน สังคม สิ่งแวดล้อม ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น เพื่อสร้างกิจกรรมสำหรับความมั่นคงในชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ไม่จำเป็นต้องอาศัยคนอื่นมากเกินไป สามารถที่จะคิด ตัดสินใจที่จะกระทำการใดใดเพื่อความสุขของตนเอง ครอบครัว และสังคม อย่างอิสระ หมู่บ้านหรือชุมชน จะส่งเสริมการคิด ได้ ทำเป็น แก้ปัญหา ร่วมกันของคนในชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ตนเอง ฐสภาพของชุมชนจากข้อมูลของชุมชนที่คนในชุมชนช่วยกันค้นหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย เลือกกิจกรรมเพื่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหา ร่วมกันของคนทั้งชุมชน ที่ชุมชนคิดและดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งอาจขอรับความรู้วิธีการจากภายนอกได้ เช่น กระบวนการแผนชุมชน หรือกิจกรรมอื่นที่จะทำให้รู้คิด เกิดการทำงาน และแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง

ตัวชี้วัดที่ 20 หมู่บ้านหรือชุมชนมีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายความว่ารวมทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือมีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ใช้แล้วหมดไปหรือใช้แล้วไม่หมดไป ก็ตาม เช่น อากาศ ดิน หิน แร่ธาตุ น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ ทะเล มหาสมุทร พืชพันธุ์ สัตว์ ต่างๆ ภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ และอื่นๆ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะมนุษย์เป็นตัวละครสำคัญยิ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทั้งในทางเสริมสร้างและทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านหรือชุมชนจะต้องชักชวนสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกรัก เพื่อรักษา และ ความตระหนักในการมีอยู่และนำมาใช้งานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ให้กับคนในชุมชน ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่นการอบรม การศึกษาดูงาน การนำผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาให้ความรู้ กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูต่างๆ เช่น การสำรวจพันธุ์ไม้ สมุนไพร ตรวจสอบสภาพพื้นที่ ตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำ หรือ การให้ความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ที่ชุมชนมีและใช้ เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย การประชุม ประจำเดือน ฯลฯ

ทั้งนี้ หมู่บ้านหรือชุมชนต้องจัดให้มีแผนในการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู สภาพของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อการใช้งานอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 21 หมู่บ้านหรือชุมชนมีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านหรือชุมชน มีกลุ่มหรือองค์กรที่คนในหมู่บ้านร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกลุ่ม/องค์กรด้าน สิ่งแวดล้อมอื่นๆ เพื่อการบริหารจัดการยึดหลักการมีส่วนร่วม เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ รักษาหน้าผาชุมชน ต้นน้ำ กลุ่มจัดการขยะ กลุ่มอนุรักษ์ดิน เป็นต้น

หมู่บ้าน/ชุมชน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ของแต่ละกลุ่มทั้งในและนอกหมู่บ้าน หรือชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 22 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

พลังงานทดแทน โดยทั่วไปหมายถึงพลังงานที่มีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติและสามารถมีทดแทนพลังงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อย่างเช่น ปีโตเลียม หรือถ่านหิน ได้อย่างไม่จำกัด หรืออาจเป็นแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วสามารถหมุนเวียนมาใช้ได้อีก เรียกว่า พลังงานหมุนเวียน ตัวอย่าง พลังงานทดแทนที่สำคัญ เช่น แสงอาทิตย์ ลม คลื่นทะเล กระแสน้ำ ความร้อนจากใต้ผิวโลก แหล่งงานจากกระบวนการชีวภาพ เช่น บ่อก๊าซชีวภาพ เชื้อเพลิงจากพืช หรือไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชใช้แล้ว

หมู่บ้านหรือชุมชนมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของพลังงานทดแทน การศึกษาค้นคว้า ทดลอง ทดสอบ พัฒนา และสาธิต ให้ประชาชนเลือกใช้ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่พลังงานทดแทน ซึ่งเป็นพลังงานที่สะอาด ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นแหล่งพลังงานที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้มีการผลิต และการใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย มีความเหมาะสมทั้งทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและสังคม ยังรวมถึงการพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เพื่อการใช้งานมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย

หมู่บ้านหรือชุมชน จัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ สร้างจิตสำนึกการใช้พลังงานอย่างพอประมาณ ในครัวเรือนสามารถดำเนินการได้เอง เช่น การลดการใช้พลังงานไฟฟ้า เช่น การเปลี่ยนหลอดเป็นหลอดไฟฟ้าแบบประหยัดพลังงาน การปิดไฟฟ้าที่ไม่จำเป็น ปรับซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้พลังงานมาก การลดการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิง เช่น ใช้น้ำด้วยการใช้กักหันลม หรือพลังงานจากแรงคน การเดิน การใช้จักรยานแทนรถยนต์ในการเดินทางที่ระยะทางไม่ไกล หรือการประหยัดพลังงานในรูปแบบอื่นที่มีผลต่อสังคมอื่นๆ เช่น ประหยัดการใช้น้ำประปา สามารถช่วยชาติลดการใช้ไฟฟ้าหรือน้ำมันในการผลิตน้ำประปาได้ เป็นต้น การผลิตและใช้พลังงานในรูปแบบอื่นๆ เช่น การผลิตพลังงานจากสัตว์จากพืชในรูปแบบต่างๆ ซึ่งหมู่บ้านหรือชุมชนอาจจัดการรณรงค์การประหยัดพลังงาน เป็นกิจกรรมประจำปี หรือกิจกรรมในวันสำคัญเพื่อส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน เช่น การปิดไฟฟ้าพร้อมกันทั้งหมู่บ้าน ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้เห็นคุณค่าของพลังงาน หรือกิจกรรมอื่นที่ร่วมกันทำทั้งหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 23 หมู่บ้านหรือชุมชนมีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านมีกระบวนการเรียนรู้ มีการพัฒนาและบริหารจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงหัตถกรรม เชิงเกษตร อนุรักษ์ ด้วยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาที่เป็นของชุมชน ตัวอย่าง เช่น ชุมชนมีป่าของชุมชน และคนในชุมชนอาศัยผลิตภัณฑ์จากป่ามาใช้อุปโภค บริโภค หมู่บ้านหรือชุมชนจึงจัดการออกกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า มีการบำรุงรักษา เว้นช่วงการเข้าไปทำประโยชน์ นำผลิตผลจากป่ามาเปลี่ยนสภาพเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคามีมูลค่าเพิ่มรายได้ เป็นต้น หรือชุมชนที่มีสถานที่ ที่ศักยภาพสวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวหรือเหมาะแก่การฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย ชุมชนก็บริหารจัดการให้เป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือชุมชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจอื่นๆ ตามพื้นฐานภูมิสังคมในแต่ละชุมชน หรือการนำวัตถุดิบในธรรมชาติของชุมชนมาเพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำส้มควันไม้ ฯลฯ

โดยใช้การประเมินหมู่บ้านด้วยเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย เกณฑ์การวัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) คือ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ต้องมีผลการประเมินตามตัวชี้วัดที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดเพิ่มขึ้น โดยการเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านและหลังการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ในการพัฒนาแต่ละระดับเปรียบเสมือนการขึ้นบันไดซึ่งจะเห็นภาพเป็นมิติ ๆ ไป ซึ่งสามารถแยกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์และเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการแบ่งระดับของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบประเมินหมู่บ้านด้วยเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย ดังนี้

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับพออยู่ พอกิน

- มิติด้านสังคม มีการสามัคคีและร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน สามารถจัดเวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และมีข้อปฏิบัติร่วมกันให้คนในชุมชนปฏิบัติ รู้จักรักษาสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย

- มิติด้านเศรษฐกิจ คราวเรือนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

- มิตিদ้านอนุรักษ์ มีข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และเรียนรู้ มีการวางแผนอนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กรหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับอยู่ดี กินดี จะต้องมีความรู้เพิ่มเติม ดังนี้
- มิตিদ้านสังคม มีกองทุนสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรม
- มิตিদ้านเศรษฐกิจ มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมที่เห็นผลชัดเจน
- มิตিদ้านอนุรักษ์ มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชนไปปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมในพื้นที่
- หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมีศรีสุข ต้องมีความรู้เพิ่มขึ้นอีก คือ
- มิตিদ้านสังคม ชุมชนเป็นชุมชนเข้มแข็ง ปลอดภัยเสถียร มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้จริง
- มิติด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์และกิจกรรมในชุมชนที่ชัดเจน
- มิติด้านอนุรักษ์ มีการค้นหาและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างคุณค่า สร้างภาคีเครือข่าย และเรียนรู้การพัฒนาที่ชัดเจน และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนได้

บริบทของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี ได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมให้เข้าร่วมโครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในปีงบประมาณ 2555 โดยมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยมีกระบวนการ การพัฒนาแบบบูรณาการแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจากการประเมินระดับหมู่บ้านโดยใช้กระบวนการประเมินและแบบประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย ปี 2555 จำนวน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จัดเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ตามมิตินี้

มิติด้านสังคม มีการสามัคคีและร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน สามารถจัดเวทีประชาคม เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และมีข้อปฏิบัติร่วมกันให้คนในชุมชนปฏิบัติ รู้จักรักษาสิทธิและหน้าที่ ตามระบอบประชาธิปไตย

มิติด้านเศรษฐกิจ คราวเรือนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

มิติด้านอนุรักษ์ มีข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และเรียนรู้ มีการวางแผนอนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 แต่ก่อนมีพื้นที่ที่มีหนองน้ำมาก ชุมชนส่วนมากทำการกสิกรรม และปศุสัตว์ ในหมู่บ้านเลี้ยงวัวและควายเป็นส่วนมาก ชาวบ้านได้นำวัว ควายไปเลี้ยงที่หนองน้ำ เมื่อวัวควายได้กินน้ำในหนองจะมีปลิงติดมาในปากควายและเกาะลำตัวของควายจำนวนมาก ชาวบ้านเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “หนองปลิง” ชุมชนส่วนมากอพยพมาจากบ้านหนองมะยม บางลี ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาไทย สมัยก่อนความเจริญยังมีไม่มากเท่าใด คือ บ้านยังมุงหลังคาด้วยหญ้าแฝก พอชุดคลองชลประทาน ทำให้เกษตรกรมีการทำมาหากินได้คล่องตัวขึ้น จากหลังคามุงแฝกหญ้าคาเป็นมุงสังกะสี และกระเบื้องในปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไป

อาณาเขตและที่ตั้ง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ด้านทิศเหนือ	ติดกับ บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมือง
ด้านทิศใต้	ติดกับ บ้านหนองแก้ว หมู่ที่ 11 ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง
ด้านทิศตะวันออก	ติดกับ บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมือง
ด้านทิศตะวันตก	ติดกับ บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมือง

ประชากร

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี มีครัวเรือนจำนวน 88 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรรวมทั้งหมด 363 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 172 คน เพศหญิง จำนวน 191 คน โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 26 ปีเต็ม-49 ปีเต็ม จำนวน 140 คน รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 50 ปีเต็ม-60 ปี จำนวน 46 คน และรองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 6 ปีเต็ม-11ปี จำนวน 43 คน

ตารางที่ 2.2 ช่วงอายุของประชากรหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย	จำนวนเพศหญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี เต็ม		-	-
1 ปีเต็ม-2 ปี	5	7	12
3 ปีเต็ม-5 ปี	8	8	16
6 ปีเต็ม-11ปี	20	23	43
12 ปีเต็ม-14 ปี	6	9	15
15 ปีเต็ม-17 ปี	7	10	17
18 ปีเต็ม-25 ปี	20	21	41
26 ปีเต็ม-49 ปี	67	73	140
50 ปีเต็ม-60 ปี	22	24	46
มากกว่า 60 ปีเต็มขึ้นไป	17	16	33
รวม	172	191	363

ที่มา: ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ประจำปี 2557 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี

การปกครอง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีการปกครองลักษณะท้องที่ โดยมีผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ปัจจุบันมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่ประกอบด้วย

1. นายอนันต์ โคยิ่ง	กรรมการหมู่บ้าน
2. นายสำราญ นวลอ่อน	กรรมการหมู่บ้าน
3. นายวิเชียร เสมาทอง	กรรมการหมู่บ้าน
4. นายสวิง อู่เงิน	กรรมการหมู่บ้าน
5. นายประเสริฐ พัดมุกข์	กรรมการหมู่บ้าน
6. นายชยกร ภาสพิกนาคี	กรรมการหมู่บ้าน

7. นายบุญเลิศ บัวเฟื่อง	กรรมการหมู่บ้าน
8. นายประเมิน พิภนาดี	กรรมการหมู่บ้าน
9. นายพิมล พิมพ์คำไหล	กรรมการหมู่บ้าน

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกเกาะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินร่วน มีคลองชลประทานช่วยสำหรับการเพาะปลูก มีอาชีพหลัก คือ การเพาะปลูกข้าว และอาชีพรอง ได้แก่ การทำไม้กวาดก้านมะพร้าว การปลูกพืชผักสวนครัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สกกล พรหมสิน (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลหงส์เจริญ อำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร” ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 58.0 48.70 และ 0.5 ตามลำดับ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ทั้ง 4 ด้านกับคะแนนคุณภาพชีวิตของประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านครอบครัวเข้มแข็ง สามารถอธิบายความแปรปรวนคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ดีกว่าปัจจัยด้านรายได้พอเพียง การศึกษาถ้วนทั่ว และปัจจัยสี่พอเพียง โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านสามารถอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพชีวิตของประชาชน ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2545 ได้ร้อยละ 46.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา ศรีนวลใย (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข: กรณีศึกษาหมู่บ้านนาก หมู่ที่ 5 ตำบลคลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต” วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1) กระบวนการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข 2) เงื่อนไขการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็น เป็นสุข 3) ผลกระทบจากการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข ผลการศึกษาพบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย

1.1 การสืบทอดอาชีพ โดยการมีการสืบทอดอาชีพมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือ การทำสวนทุเรียน สวนลองกอง สวนยางพารา การทำไร่ปลูกพืช ปลูกผัก เมื่อมาถึงรุ่นหลานได้นำอาชีพที่ปู่ย่าตายายที่เคยทำนำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนความคิด จากการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเปลี่ยนเป็นผลิตเพื่อจำหน่าย และปลูกผักหลากหลายตามความต้องการของตลาด

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับใช้ชีวิตที่พอเพียง ชาวบ้านนกก ประมวลร้อยละ 30.0 มีแนวคิดในการใช้ชีวิตแบบพอกินพอใช้ในครัวเรือน

1.3 การมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อให้คนในบ้านเกิดดีมีสุขชีวิตความเป็นอยู่ที่พอเพียงและพอใจในสภาพการดำรงชีวิตตนเองในปัจจุบัน

1.4 รับนโยบายสู่แนวทางการปฏิบัติมาสู่หมู่บ้านที่ทุกภาคส่วน ทั้งระดับภูมิภาค และท้องถิ่นคอยเป็นที่ปรึกษา

1.5 ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข

1.6 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐสนับสนุนการดำเนินงาน

1.7 สอบถามปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน

1.8 เขียนโครงการ

1.9 เสนอขออนุมัติโครงการ

1.10 จัดสรรงบประมาณโครงการ

1.11 คัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข

2. เจื่อนใจการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็น เป็นสุข มี 5 เจื่อนใจ ประกอบด้วย เจื่อนใจที่เป็นทุนเดิมหมู่บ้าน และเจื่อนใจใหม่ที่ได้รับจากการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ อยู่ดีมีสุข ดังนี้

2.1 บริบทเดิมของหมู่บ้าน ประกอบด้วย

2.1.1 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

2.1.3 ด้านพลังชุมชนในการพัฒนา

2.2 นโยบายประกอบด้วย

2.2.1 การงานรับนโยบาย

2.2.2 การนำนโยบายสู่แนวทางการปฏิบัติ

2.2.3 งบประมาณมี 3 ประเภท คือ เงินกองทุนหมู่บ้านงบประมาณจากนโยบาย

การขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข และเงินสนับสนุนอื่นๆ เป็นส่วนสำคัญในการนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาตลาดนัดชุมชน เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

2.2.4 คน ประกอบด้วย 1) แกนนำหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านกลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้าน 2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ 3) ชาวบ้านนอก 4) ความรู้ประกอบด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช รวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยี ก่อสร้างไล่แมลง ระบบน้ำหยด

2.2.5 ความรู้ประยุกต์ เกิดจากการฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน แล้วนำความรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับหมู่บ้านนอก

3. ผลกระทบจากการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข ได้แก่

3.1 ผลกระทบด้านอาชีพ และการจ้างงาน คือ งานจัดทำข้อมูลรายรับรายจ่ายหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เรียนรู้บ้านนอก เจ้าหน้าที่เก็บเงินค่าแผงในตลาด การเป็นนักมวยสมัครเล่นของเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่เข้าร่วมแข่งขัน ได้รับประสบการณ์และเงินรางวัล

3.2 การเกิดการรวมกลุ่ม การดำเนินงาน กลุ่มน้ำพริกเผา กลุ่มเครื่องแกง กลุ่มผลิตภัณฑ์ครัวเรือน น้ำยาล้างจาน พิมเสนน้ำ มีการผลิต จำหน่าย และการเกิดกองทุนในหมู่บ้าน ชาวบ้านสามารถวางจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น

3.3 เกิดระบบการดำเนินงานในหมู่บ้าน มีโครงสร้างการดำเนินงานต่างๆ ของหมู่บ้านชัดเจนขึ้น มีการจัดระบบการดำเนินงานในหมู่บ้าน

3.4 เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาเป็นที่เล็งใจให้ความรู้ จัดระบบ มีศูนย์การเรียนรู้ในหมู่บ้าน มีกลุ่มบุคคลเข้ามาเรียนรู้ในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

3.5 เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.6 เกิดความเอื้ออารีต่อกันของคนในหมู่บ้าน

จรัส โคตะยนต์ (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข กรณีศึกษาหมู่บ้านก้างปลา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชาวบ้านในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ประสาน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับหมู่บ้าน มีความพร้อมที่จะเสียสละให้แก่ส่วนรวม มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านช่วยเหลือกัน ชาวบ้านมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและครอบครัวตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการลดรายจ่าย บางครัวเรือนไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ด้านการเพิ่มรายได้ ขาดตลาดรองรับผลผลิต การเกษตร ด้านการประหยัด เงินออมทรัพย์ค่อนข้างน้อย ด้านเรียนรู้ คนรุ่นใหม่ไม่ใส่ใจที่จะสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีการปลูกป่าทดแทน และด้านการเอื้ออาทร คนร่วมกิจกรรมในชุมชนมีจำนวนน้อย

3. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยภายใน ได้แก่ บทบาทที่โดดเด่นของผู้นำความสามัคคีทางเครือญาติที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีพุทธศาสนาและวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความสามัคคีในการชุมนุม การจัดเวทีชุมชน สภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตร ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และชุมชนภายนอก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทาย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลและปรากฏการณ์ในเชิงลึก ซึ่งการวิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรในการศึกษาว่าต้องเป็นผู้ที่ทราบข้อมูลของการพัฒนาหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทาย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ไปทำการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงกลุ่มอาชีพ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม

1. ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน สมาชิกกองจัดการบริหารส่วนตำบลบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จำนวน 2 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 19 คน โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน
2. กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเข้าร่วมการประชุมเป็นประจำ มีจำนวน 30 ครัวเรือน โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 ครัวเรือน เป็นตัวแทนจำนวน 8 คน

3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานในส่วนระดับตำบล โลกกะเทียมและหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านปลิง จำนวน 1 คน และครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ประจำตำบลโลกกะเทียม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 คน

4. กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ คือ เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง จำนวนทั้งหมด 1 คน
กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ พออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จากประชากรที่กำหนด 4 กลุ่ม โดยในกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ผู้ศึกษาได้คัดเลือกทุกคน เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านเป็นอย่างดี และปฏิบัติหน้าที่ตรง ส่วนกลุ่มชาวบ้านได้คัดเลือกไว้ 8 คน กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจึงสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวน
1.	กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ	10
2.	กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	8
3.	กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ	3
4.	กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ	1
รวม		22

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับ พออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องๆ เพื่อกำหนดกรอบความคิดและกรอบเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นคำถาม ในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) ทันทีเมื่อปรากฏรายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจ โดยมีประเด็นแนวคำถามดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจุดเด่น ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีอะไรบ้าง

2.2 ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน

2.3 ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน

2.4 มีแนวทางอย่างไรที่พัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ให้มีความยั่งยืน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เนื่องจากผู้ศึกษาศึกษาต้องการข้อมูลแบบเจาะลึกของผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาจึงต้องใช้เวลาที่ผู้ให้ข้อมูลว่างเว้นจากภารกิจของแต่ละวัน จึงจะเข้าไปพูดคุยสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการสัมภาษณ์ และให้ได้มาซึ่งข้อมูลในเชิงลึก

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง หรือใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด ดังนั้นจึงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านเป้าหมาย โดยดำเนินการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต เพื่อป้องกันการลืมและความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ดังนี้

2.1 การกระทำ คือ เหตุการณ์หรือพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง

2.2 กิจกรรม คือ เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมที่กระทำในลักษณะต่อเนื่อง เป็นแบบแผนปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ และอย่างมีขั้นตอน

2.3 ความหมาย คือ การที่บุคคลอธิบายหรือให้ความหมายเกี่ยวกับการกระทำหรือกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นลักษณะเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ โลกทัศน์ บรรทัดฐาน หรือระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ

2.4 ความสัมพันธ์ คือ ลักษณะความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลต่างๆ ในสังคมศึกษาว่ามีลักษณะเชื่อมโยงกันอย่างไร ทั้งในด้านความขัดแย้ง ความร่วมมือ ซึ่งจะทำให้วิเคราะห์โครงสร้างทางสังคมของชุมชน กลุ่ม ได้ทั้งระบบเครือข่าย การเมือง เศรษฐกิจ และอื่นๆ

2.5 การมีส่วนร่วม คือ ลักษณะการปรับตัว การยอมตามกลุ่ม การเข้าร่วมของกิจกรรมของการรวมกลุ่มของสมาชิกในสถานการณ์ต่างๆ

2.6 สภาพสังคม คือ สภาพสนามหรือสถานการณ์ ที่ผู้ศึกษาเข้าไปศึกษาทุกแง่มุมทั้งด้านภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ขนบธรรมเนียมต่างๆ

3. การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 22 คน โดยอาศัยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ และระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาใช้วิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล

4. การสนทนากลุ่ม จำนวน 3 ครั้ง โดยใช้วิธีการสนทนาและร่วมปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับแนวทาง ปัญหาอุปสรรคปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับ พออยู่ พอกิน

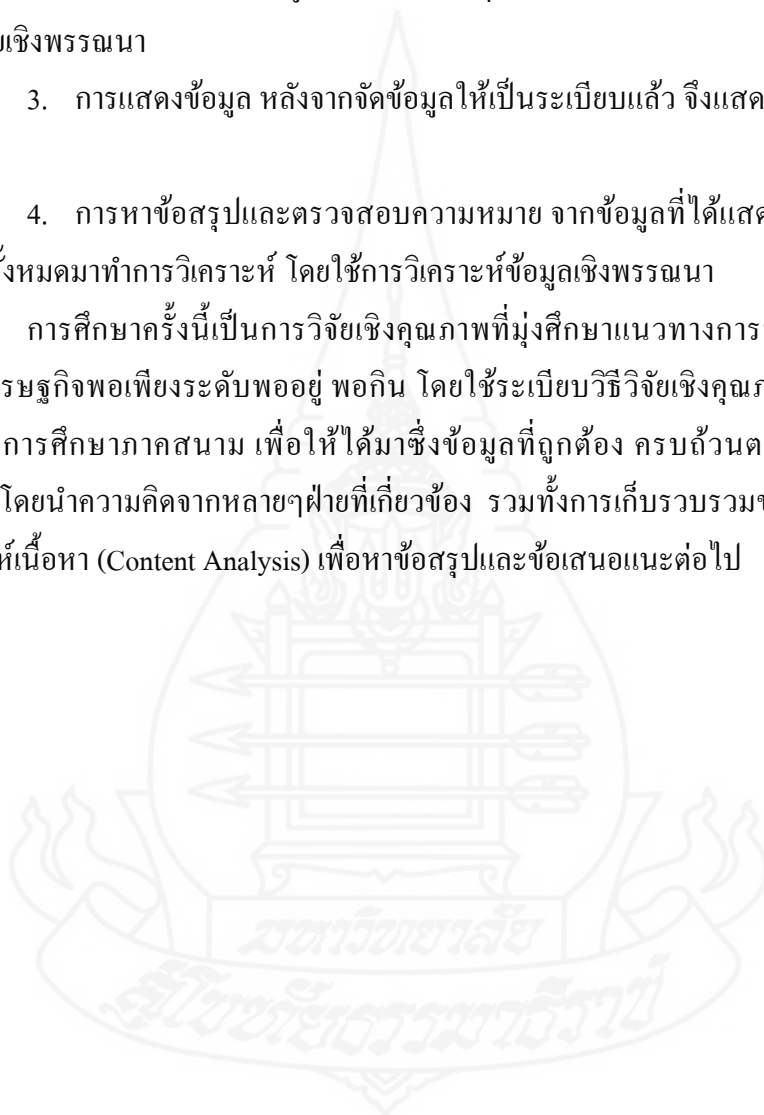
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ในรูปแบบการจัดบันทึก พิมพ์คำต่อคำ แต่ครั้งมาจำแนกตามประเด็นคำถาม พร้อมกับพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวความคิดเป็นแนวทางพิจารณา ทั้งในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่เป็นกันเองกับบุคคลในชุมชน ผู้ศึกษาได้พยายามตั้งประเด็นคำถามย้อนกลับ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลช่วยวิเคราะห์ และเสนอแนะมุมมองที่แท้จริงของตน ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและความสมบูรณ์ในขั้นตอนต้น และผู้ศึกษายังนำข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลอื่นๆ รวมทั้งขอคำและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางที่ชัดเจนขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการที่สำคัญ โดย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูล
2. การจัดระเบียบข้อมูลเป็นการพิมพ์ทุกคำ และจัดเป็นหมวดหมู่โดยใช้ความถี่ในการอธิบายเชิงพรรณนา
3. การแสดงข้อมูล หลังจากจัดข้อมูลให้เป็นระเบียบแล้ว จึงแสดงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
4. การหาข้อสรุปและตรวจสอบความหมาย จากข้อมูลที่ได้แสดงไว้ ซึ่งผู้ศึกษาต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วนตรงประเด็น มีความน่าเชื่อถือ โดยนำความคิดจากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
3. แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษา บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 1 สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผลจากการศึกษาสภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ ได้นำเสนอผลการศึกษาเป็นรายด้าน โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 มิติ โดยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจต้นแบบกระทรวงมหาดไทย สามารถแยกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านการอนุรักษ์และเรียนรู้ ดังนี้

1. กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นจุดเด่นและเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 มิติด้านสังคม มีความสามัคคีและร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน สามารถจัดเวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และมีข้อปฏิบัติร่วมกัน ให้คนในชุมชนได้ปฏิบัติ รู้จักรักษาสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด

- 1) มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน
- 2) มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน
- 3) มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก
- 4) ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- 5) มีคุณธรรม/จริยธรรม
- 6) มีคนในหมู่บ้าน ชุมชน ปลอดภัยมสุข
- 7) มีความเชื่อมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มีிட้านสังคม สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ ดังนี้

1) มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอลพบุรี มีการจัดเวทีประชาคมปีละ 15 ครั้ง โดยเป็นการประชุม/ประชาคมประจำเดือน เดือนละ 1 ครั้ง และเป็นการประชุมเร่งด่วน จำนวน 3 ครั้ง/ปี ซึ่งการประชุม/ประชาคมดังกล่าว ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เกิดการแลกเปลี่ยน พูดคุยกันเพื่อหาข้อยุติของปัญหาในหมู่บ้าน เป็นการสร้างความสามัคคีให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน และในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจและร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างดีทุกกิจกรรม เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรม ส่งผลให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นอย่างดี

2) มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอลพบุรี มีการจัดทำข้อปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เป็นลายลักษณ์อักษร หรือจาริต วัฒนธรรม ประเพณี ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ที่ก่อให้เกิดความสงบของคนในหมู่บ้าน และคนในหมู่บ้านร้อยละ 70 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน เนื่องจากการประชุม/ประชาคม ทุกครั้งจะมีการนำข้อปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ของหมู่บ้านเข้าที่ประชุม เพื่อพูดคุยกัน หากมีคนในครัวเรือนใดไม่ประพฤติ ปฏิบัติตาม ก็จะมีการลงโทษตามระเบียบของหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้

3) มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอลพบุรี มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการ จำนวน 4 กองทุน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มผู้ใช้น้ำ สมาชิกในชุมชนมีโอกาสได้รับบริการจากกองทุนครบทุกคน แต่คนยากจน ด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการไม่ถึงร้อยละ 50 เนื่องจากคณะกรรมการยังขาดความเข้าใจในการบริหารเงินปันผลเพื่อนำไปใช้ด้านสาธารณะประโยชน์ได้

4) ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี คนในหมู่บ้านที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริงไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งล่าสุด น้อยกว่าร้อยละ 90 ของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง เนื่องจากผู้นำในหมู่บ้านยังขาดการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ส่วนทางด้านของการจัดเวทีประชาคมทุกครั้งจะมีตัวแทนคนในครัวเรือนเข้าร่วมเวทีร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

5) มีคุณธรรม/จริยธรรม โดยคนในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จะปฏิบัติศาสนากิจ อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างน้อยปีละ 3-4 ครั้ง ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น โดยจะมีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในหมู่บ้าน ได้แก่ กิจกรรมมอบประกาศนียบัตรแม่ดีเด่น ประกาศนียบัตรพ่อดีเด่น ซึ่งคนในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและมารยาทไทย เนื่องจากในหมู่บ้าน มีวัดหนองปลิง ที่เป็นจุดศูนย์กลางที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ประชาชนในหมู่บ้านมีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล ยกย่องให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน และมีหมู่บ้านเกิดความขัดแย้ง ผู้นำก็สามารถจัดการความขัดแย้งได้ โดยใช้กฎ ระเบียบของหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหา

6) มีคนในหมู่บ้าน ชุมชน ปลอดภัยโดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี ยังมีปัญหาเรื่องยาเสพติด เนื่องจากยังมีการจับกุมผู้เสพได้ภายในหมู่บ้าน และในหมู่บ้านยังมีคนดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเล่นการพนัน บางครัวเรือน

- บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี มีกระบวนการส่งเสริมการลด ละเลิก อดายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรม ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ กิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา การอบรมเยาวชนป้องกันปัญหาเสพติด เป็นต้น

7) มีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างน้อย 6 ครั้ง ได้แก่ การประชุมประจำเดือนทุกครั้งจะมีการสอดแทรกความรู้และกิจกรรมด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนหลักนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ อย่างน้อยร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ได้แก่ กิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษ การทำบัญชีครัวเรือน การทำน้ำหมักชีวภาพใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

ตารางที่ 4.1 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านสังคม

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
1. มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน	1. หมู่บ้านมีการประชุม/จัดเวทีประชาคม อย่างน้อย 12 ครั้ง ต่อปี 2. คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	/
2. มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน	1. หมู่บ้านมีการจัดทำข้อปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เป็นลายลักษณ์อักษร หรือจารีต วัฒนธรรม ประเพณี ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ที่ก่อให้เกิดความสงบของคนในหมู่บ้าน 2. คนในหมู่บ้าน ร้อยละ 70 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน	/
3. มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก	1. หมู่บ้าน มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการอย่างน้อย 1 กองทุน และสมาชิกในชุมชนมีโอกาสได้รับบริการจากกองทุนครบทุกคน 2. คนยากจน ด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหาได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการอย่างน้อยร้อยละ 50	/ X
4. ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย	1. คนในหมู่บ้าน ที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งหลังสุด ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90 ของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง 2. การจัดเวทีประชาคม มีตัวแทนคนในครัวเรือนเข้าร่วมเวทีร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน	X /

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
5. มีคุณธรรม/ จริยธรรม	1. คนในหมู่บ้าน ปฏิบัติศาสนากิจ ใดๆอย่างหนึ่ง ร่วมกัน (ทั้งหมู่บ้าน) อย่างน้อยปีละ 3-4 ครั้ง	/
	2. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี และมารยาทไทย	/
	3. มีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในหมู่บ้าน	/
	4. มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล ยกย่องให้เกียรติ	/
	5. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถจัดการความขัดแย้งได้	/
6. มีคนในหมู่บ้าน ชุมชนปลอดอบายมุข	1. หมู่บ้าน/ชุมชนปลอดยาเสพติดในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 100	X
	2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการส่งเสริมการลด ละเลิก อบายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรม ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	/
	3. คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ติดสุรา ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 32 ร้อยละ 100	X
	4. คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 90 (ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 33)	X
	5. คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ติดการพนัน 100 %	X
	6. ครอบครัวอบอุ่น ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้มี โอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน มีความเคารพ นับถือซึ่งกัน และกัน มีการปรึกษาหารือ สมาชิกในครัวเรือน ไม่เคยหนีออกจากบ้าน คนอยู่คนเดียวมีความสุข ซึ่งมีลักษณะเป็นครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 100 หรือตามเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 21)	/
7. มีความเชื่อมั่นใน ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	1. หมู่บ้าน/ชุมชน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างน้อย 6 ครั้ง	/
	2. ครัวเรือนหลักนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป ปฏิบัติ อย่างน้อย ร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน	/

1.2 มิตีด้านเศรษฐกิจ คริวเรือนส่วนใหญ่ มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2) มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้
- 3) มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน
- 4) มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย
- 5) มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

มิตีด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปตามตัวชี้วัด ได้ ดังนี้

1) มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี มีกิจกรรมการส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเป็นประจำ ร้อยละ 50 ของครัวเรือน โดยกิจกรรมดังกล่าวสามารถทำให้สมาชิกในครัวเรือนทราบว่า มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่จำเป็นและไม่จำเป็น ก็จะสามารประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนนั้นได้

2) มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้ โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี ครัวเรือนมีการผลิตและการอุปโภค/บริโภค เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75 ของครัวเรือน ได้แก่ กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถที่จะลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ และยังสามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้นั้นไปจำหน่าย เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

3) มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี สมาชิกแต่ละครัวเรือนมีการรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสานตะกร้าจากเชือกมัดฟาง และกลุ่มสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก และมีการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้ การอบรมพัฒนาฝีมือของสมาชิกในกลุ่ม และพัฒนาผลิตภัณฑ์

4) มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีการเก็บออมเงิน ร้อยละ 80 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน มีกลุ่มออมทรัพย์ และ/หรือกองทุนการเงินอื่นๆ อย่างน้อยจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มคนใช้น้ำ เป็นต้น และในครัวเรือนมีการออมเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น ออมวันละ 1 บาท โดยได้มีการขยายกิจกรรมการออมเงินให้นักเรียนโรงเรียนวัดหนองปลิง มีการออมเงินโดยมีคณะกรรมการกองทุนเป็นพี่เลี้ยง

5) มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการแบบวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในหมู่บ้านมีเวลาว่างไม่ตรงกัน เนื่องจากต้องทำการเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

ตารางที่ 4.2 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
8. มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน	มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเป็นประจำ ร้อยละ 50 ของครัวเรือนในชุมชน	/
9. มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้	ครัวเรือนมีการผลิตและการอุปโภค/บริโภค เพื่อใช้ในครัวเรือนประจำวัน ร้อยละ 75 ของครัวเรือนในชุมชน	/
10. มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน	1. คนในครัวเรือนร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชนผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 38 ร้อยละ 95 2. กลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ และมีกระบวนการจัดการองค์ความรู้	/

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
11. มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย	1. คราวเรือนมีการเก็บออมเงิน ร้อยละ 80 ของคราวเรือนทั้งหมด (ผ่านเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 31)	X
	2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ และ/หรือกองทุนการเงินอื่นๆ อย่างน้อย จำนวน 3 กลุ่ม	/
	3. คราวเรือนมีการออมเงินที่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ออมวันละ 1 บาท ฯลฯ	/
12. มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม	X
	2. กลุ่มตามข้อ 1 มีกิจกรรมให้บริการและสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายแก่สมาชิก อย่างน้อย 1 กิจกรรม เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอภายในชุมชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน (เช่น โรงสีชุมชน ร้านค้าชุมชน บั๊มน้ำมัน ฯลฯ)	X

1.3 มิติด้านการเรียนรู้ มีข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและเรียนรู้ มีการวางแผนอนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) มีข้อมูลของชุมชน
- 2) หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน
- 3) มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า
- 4) มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน
- 5) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน
- 6) มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา
- 7) มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง

มิตีด้านการเรียนรู้ สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ ดังนี้

1) มีข้อมูลของชุมชน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีกระบวนการจัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน ดังนี้

- มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ทีมงาน และอาสาสมัครในการจัดเก็บ

- จัดเก็บโดยอาสาสมัคร

- บันทึก/ประมวลผล

- การประชาคม เพื่อรับรองผล

- จัดทำสำเนาข้อมูลเก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้าน

2) หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น การจัดทำแผนชุมชน การจัดทำแผนสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ยังไม่สามารถนำกิจกรรมในแผนชุมชนไปปฏิบัติจริง อย่างน้อยร้อยละ 30 ของแผนชุมชน เนื่องจากบางโครงการยังต้องได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หากหน่วยงานภาครัฐไม่สนับสนุนงบประมาณก็จะไม่สามารถดำเนินกิจกรรมในแผนชุมชนได้

3) มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีกระบวนการสืบค้น รวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่า

- มีการจดบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีการรวบรวมและแยกหมวดหมู่

- มีกิจกรรมสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- นำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการทำไม้

กวาดจากก้านมะพร้าว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้ประชาชนในบ้านหนองปลิงยึดเป็นอาชีพเสริมหลังจากว่างจากการทำนา โดยความรู้ที่ได้จากการจดบันทึกภูมิปัญญายังสามารถถ่ายทอดให้กับเด็กนักเรียนได้อีกด้วย

4) มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำน้ำยาเอนกประสงค์ เป็นต้น โดยศูนย์เรียนรู้ตั้งอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี

5) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือนอกชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการเผาถ่าน เพียงกิจกรรมเดียว และกิจกรรมที่ได้รับการถ่ายทอด คนในหมู่บ้านที่ได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของคนที่เรียนรู้

6) มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนาโดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี ยังไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม/เครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้าน/ชุมชน หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ฯลฯ

7) มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเองอย่างน้อย 2 เรื่อง เช่น ปัญหาน้ำไม่พอใช้ในการทำนา เกิดการแย่งน้ำใช้ และปัญหาเด็กในหมู่บ้านเจ็บป่วยและเสียดัง คณะกรรมการหมู่บ้านจะร่วมกันพิจารณาหาข้อยุติ ในที่ประชุม พร้อมทั้งใช้ระเบียบกฎ ของหมู่บ้านเป็นบรรทัดฐานในการตัดสิน

- โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี มีการจัดทำแผนชุมชนโดยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เนื่องจากการจัดทำแผนชุมชนในแต่ละปีจะมีตัวแทนของแต่ละครัวเรือนมาเข้าร่วมประชุมประชาคม ส่งผลให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กล้าแสดงออกในที่ประชุม และที่สำคัญ ปัญหาของหมู่บ้าน ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุดที่ต้องการให้แก้ไข

ตารางที่ 4.3 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทียม
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
13. มีข้อมูลของชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการจัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ครบทุกขั้นตอน ดังนี้ - มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ฯ - จัดเก็บโดยอาสาสมัคร - บันทึก/ประมวลผล - การประชาสัมพันธ์ เพื่อรับรองผล - จัดทำสำเนาข้อมูลเก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ ของหมู่บ้าน/ชุมชน	/
14. หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จาก ข้อมูลและแผนชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การจัดทำแผน ชุมชนแผนการพัฒนากลุ่ม/องค์กร 2. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถนำกิจกรรมในแผนชุมชน ไปปฏิบัติจริง อย่างน้อยร้อยละ 30 ของแผนชุมชน	/ X
15. มีการค้นหาและ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสร้างคุณค่า	หมู่บ้าน/ชุมชน มีกระบวนการสืบค้น รวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิม ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่า - มีการจัดบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีการรวบรวมและแยกหมวดหมู่ - มีกิจกรรมสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - นำภูมิปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม อย่างน้อย 1 กิจกรรม	/
16. มีการจัดตั้งศูนย์ เรียนรู้ในชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้ให้แก่คนใน- นอกหมู่บ้าน	/

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
17. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือนอกชุมชน อย่างน้อยจำนวน 4 กิจกรรม 2. คนในหมู่บ้านที่ได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของคนที่เรียนรู้	/ /
18. มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม/เครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้าน/ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ฯลฯ	X
19. มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง	1. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง อย่างน้อย 2 เรื่อง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดทำแผนชุมชนโดยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	/ /

1.4 มิติด้านการอนุรักษ์ มีข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและเรียนรู้ มีการวางแผนอนุรักษ์ จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) มีกลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) มีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน
- 4) มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิติด้านการอนุรักษ์ สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ ดังนี้

- 1) มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอลพบุรี มีกิจกรรมให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีการวางแผนอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยจัดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ผู้นำและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเป็นแกนนำในการฝึกอบรม นอกจากนี้มีกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการฯ เพื่อใช้ทรัพยากรน้ำในการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน
- 2) มีกลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอลพบุรี มีการจัดตั้งกลุ่มฯ เพื่อการบริหารจัดการ ชีวหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ ซึ่งมีการบริหารโดยคณะกรรมการซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของกลุ่ม โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นองค์กรที่วางแผนและ บริหารจัดการ เรื่องของการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อทำการเกษตร ส่วนกลุ่มผู้ใช้น้ำมีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสารและประสบการณ์กับกลุ่มผู้ใช้น้ำในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งมีการติดตามข่าวสารจากหน่วยงานราชการ และชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกกลุ่มได้รับทราบ
- 3) มีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน มีการประชุมจากผู้นำสอดคล้องในการประชุมประจำเดือนทุกเดือน เพื่อส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนมีการประหยัดไฟฟ้าและพลังงาน เช่น มีการอบรมให้มีการใช้ถ่านจากเศษกิ่งไม้แทนการใช้แก๊สหุงต้ม เป็นต้น
- 4) มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดให้มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักจากมูลวัว การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำน้ำส้มควันไม้ เพื่อใช้ในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และผลิตภัณฑ์ที่เหลือจากการใช้ในครัวเรือนยังสามารถจำหน่ายในหมู่บ้าน เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้อีกทางหนึ่งด้วย

ตารางที่ 4.4 สรุปกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านการอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
20. มีจิตสำนึกของ การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมให้ความรู้ ด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการวางแผนการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	/ /
21. มีกลุ่ม/องค์กร ด้านสิ่งแวดล้อม	1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มฯเพื่อการบริหารจัดการ ยึดหลักการมีส่วนร่วม (เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำรักษา น้ำ ฯลฯ) 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้าน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ฯลฯ)	/ /
22. มีการใช้พลังงาน ทดแทนที่สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อม ของชุมชน	1. คริวเรือนมีกิจกรรมส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน ร้อยละ 25 ของคริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การ เปลี่ยนหลอดไฟแบบประหยัด การใช้รถจักรยานแทน การใช้รถยนต์ ฯลฯ 2. คริวเรือน มีการผลิตและใช้พลังงานทดแทนร้อยละ 25 ของคริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน (เช่น การทำน้ำมัน เชื้อเพลิงจากพืช, สัตว์ หรือน้ำมันที่ผ่านการใช้งานแล้ว (ไบโอดีเซล) การทำแก๊สหุงต้มจากมูลสัตว์ ฯลฯ) 3. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมเพื่อการลดการใช้พลังงาน และมีการผลิตและใช้พลังงานทดแทนร่วมกัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	/ X /
23. มีการสร้างมูลค่า เพิ่มจากทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดรายได้ อย่างยั่งยืน (เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยว หัตถกรรม เชิงเกษตร อนุรักษ์ แปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำส้มควันไม้ ฯลฯ)	/

สรุป กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจุดเด่นของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

จากผลการสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและกลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ พบว่า กิจกรรมที่เป็นจุดเด่นที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ กิจกรรมการใช้เวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ แสดงถึงความสามัคคีและการปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวข้องกับข้อปฏิบัติของชาวบ้านในหมู่บ้าน กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือน กิจกรรมศูนย์เรียนรู้ชุมชน และกิจกรรมการวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาหมู่บ้านสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ปัจจัยตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6 ประการ ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านการลดรายจ่าย
- 2) ปัจจัยด้านการเพิ่มรายได้
- 3) ปัจจัยด้านการประหยัด
- 4) ปัจจัยด้านการเรียนรู้
- 5) ปัจจัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ปัจจัยด้านการเอื้ออาทร

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผลจากการศึกษา การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. ปัจจัยตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออาทร เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน หากขาดปัจจัยข้อใดข้อหนึ่งไปจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ได้ เช่น กิจกรรมการปลูกผักในครัวเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการลดรายจ่ายในครัวเรือน ไม่ต้องไปซื้อผักรับประทาน สามารถปลูกเอง กินเอง เมื่อผักเหลือจากการบริโภคก็สามารถนำไปขาย เป็นการส่งเสริมปัจจัยด้านการเพิ่มรายได้

2. เกิดการส่งเสริมปัจจัยด้านการเรียนรู้ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะการปลูกพืชผักสวนครัวไม่ต้องใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยที่หมักขึ้นเอง และใช้น้ำหมักชีวภาพที่หมักเอง มารดน้ำให้แก่พืชผักสวนครัวที่ปลูกเอง ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการประหยัด

3. ส่งเสริมปัจจัยด้านการเอื้ออาทร รู้จักแบ่งปันให้แก่กันและกัน

4. เกิดปัจจัยเป็นห่วงโซ่ต่อกัน ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งก็จะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ได้

5. เกิดความสมดุลในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จได้

6. ปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานั้นคือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ก่อนอันดับแรก จึงเกิดการเชื่อมโยงไปยังปัจจัยด้านอื่นๆ ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

สรุป ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน หากขาดปัจจัยข้อใดข้อหนึ่งไปจะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

ตอนที่ 2 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้ศึกษาสามารถสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ปัจจัยรายด้านตามปัจจัยแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี ดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย

1.1 คริวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

ปัญหา ได้แก่ ค่านิยมของชาวบ้านที่เห็นว่าการปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์เองเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา และในบางครัวเรือนก็ไม่มีพื้นที่สำหรับการปลูกพืชผักสวนครัวหรือเลี้ยงสัตว์เลย

1.2 คริวเรือนปลอดอบายมุข

ปัญหา ได้แก่ ค่านิยมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน ที่ชาวบ้านคิดเองว่าในการเข้าสังคม การพบปะสังสรรค์ จะต้องมีการดื่มสุรา เพื่อความสนุกสนาน อีกทั้งการซื้อหาสุราและบุหรี่สามารถทำได้ง่าย

แนวทางการแก้ไข

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาให้ความรู้ อบรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านการลดรายจ่าย
2. หน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน ต้องสร้างค่านิยมใหม่ให้ชาวบ้านขยันและทราบถึงโทษของการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ต่อร่างกาย โดยการอบรม การประชุม และการเสวนา เป็นต้น

2. ด้านการเพิ่มรายได้

2.1 คริวเรือนมีอาชีพเสริม

ปัญหา ได้แก่ การทำอาชีพเสริมจะต้องเงินทุนในการทำอาชีพเสริม แต่บางครัวเรือนขาดเงินทุนในการทำอาชีพเสริม และขาดความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการประกอบอาชีพเสริมและการขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากอาชีพเสริม

2.2 คริวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ปัญหา ได้แก่ คริวเรือนมีปัญหาด้านเงินทุนในการซื้อ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย

แนวทางการแก้ไข

1. หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ควรให้ความรู้และสนับสนุนด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพเสริม และการซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย
2. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนด้านความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างความชำนาญในการประกอบอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน
3. สร้างกลุ่มเพื่อให้เกิดการต่อรองทางการตลาด โดยมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ จัดให้มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายการตลาด เพื่อหาช่องทางการตลาดให้แก่กลุ่มที่ประกอบอาชีพเสริมที่เหมือนกันในหมู่บ้าน

3. ด้านการประหยัด

3.1 คริวเรือนมีการออมทรัพย์

ปัญหา ได้แก่ คริวเรือนไม่มีเงินเหลือออม ซึ่งขาดการจัดสรรเงินเป็นสัดส่วนในการใช้จ่ายในคริวเรือน และการมีภาระหนี้สินมาก จึงไม่มีเงินเหลือเก็บ

3.2 ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์

ปัญหา ได้แก่ สมาชิกขาดความรับผิดชอบในการออมเงินเป็นบางเดือน

แนวทางการแก้ไข

1. สมาชิกคริวเรือนจะต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของคริวเรือน เพื่อเป็นการจัดสรรเงินให้เป็นสัดส่วนสำหรับการออมในคริวเรือน

2. คณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ จะต้องติดตามและกระตุ้นให้สมาชิกที่มีปัญหาในแต่ละเดือนให้มีการนำเงินมาฝาก ไม่ปล่อยให้สมาชิกลืมหรือหยุดหายไป

4. ด้านการเรียนรู้

4.1 มีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัญหา ได้แก่ คนรุ่นใหม่ไม่มีความสนใจใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้ และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 มีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

ปัญหา ได้แก่ การที่ชาวบ้านในหมู่บ้าน ยังไม่สามารถนำหลักการด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากยังไม่ค่อยเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ผู้นำชุมชน ต้องมีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้คนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าใจอย่างแท้จริง และมีการพาไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์แก่ผู้นำในชุมชนและชาวบ้านในหมู่บ้านให้เห็นของจริง ได้สัมผัส จึงจะสามารถนำไปปรับใช้ในหมู่บ้านและในคริวเรือนของตนเองได้

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5.1 มีการใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

ปัญหา ได้แก่ ชาวบ้านของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม ทุกครัวเรือนมีอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำนา ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ในการทำนาได้ที่ไม่เป็นอันตรายต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม คือ ปุ๋ยหมัก ดังนั้นปัญหาของการใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพของชาวบ้านหนองปลิง คือ ไม่ทราบวิธีการทำปุ๋ยหมักที่ดี และมีแนวคิดที่ว่าปุ๋ยหมักใช้ไม่บ่อยได้ผลปุ๋ยเคมีจะใช้ได้ดีกว่า

5.2 มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่

ปัญหา ได้แก่ ประชาชน เด็ก เยาวชน ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางแก้ไขปัญหา

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามาแนะนำ ชี้แจง อบรม ให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ด้านการทำปุ๋ยหมัก และประโยชน์ของปุ๋ยหมัก ให้ชาวบ้านเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ปุ๋ยหมัก และชี้ให้เห็นถึงผลเสียต่อการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการทำนา

2. ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านต้องประชาสัมพันธ์ ถึงกิจกรรมให้ชาวบ้านได้ทราบอย่างทั่วถึงทุกหลังคาเรือน อีกทั้งต้องมีการชี้แนะให้แก่เด็กเยาวชนทราบถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน

6. ด้านการเอื้ออาทร

6.1 มีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา

ปัญหา ได้แก่ ชาวบ้านยังขาดเรื่องความสนใจ และสมัครใจที่จะเข้าร่วมช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง ปลดปล่อยให้ผู้นำชุมชนดำเนินการกันเอง

6.2 ชุมชนรู้จักสามัคคี

ปัญหา ได้แก่ ชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากติดภารกิจของการทำนา ส่งผลให้การร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านมีจำนวนน้อย และชาวบ้านไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐขาดการติดตามประเมินผล ในกิจกรรม/โครงการที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว ทำให้ชาวบ้านเกิดความลังเล และเบื่อบ้านในการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางแก้ไขปัญหา

1. หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดหายไป ต้องมีการชี้แจง ดำเนินการ และติดตามประเมินผล เป็นระยะๆ ให้แก่ชาวบ้าน
2. หน่วยงานภาครัฐพร้อมผู้นำชุมชนทุกส่วนฝ่าย ต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ชาวบ้านในด้านจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม

สรุป การศึกษาปัญหา ของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกเกาะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานระยะเริ่มต้น โดยสามารถสรุปเป็น 6 ด้าน ตามปัจจัยตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และด้านการเอื้ออารี ปัญหา/อุปสรรค ที่พบสามารถสรุปได้ การขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งในระยะเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรม ต้องให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมสนับสนุน อย่างจริงจัง โดยมีการส่งเสริมทั้งด้านการอบรม การศึกษาดูงาน การประชุม การเสวนา เป็นต้น โดยภาครัฐต้องเข้ามาศึกษาอย่างสม่ำเสมอไม่ทิ้งช่วง จึงจะทำให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจ และตระหนักถึงการดำเนินการกิจกรรมในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถน้อมนำปรัชญาฯ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ

ตารางที่ 4.5 แสดงปัญหาและแนวทางแก้ไขของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่	ปัจจัยตามแนวทางฯ	ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1. ด้านการลดรายจ่าย			
1.1	ครัวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์	- ค่านิยมของชาวบ้านที่เห็นว่าการปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์เองเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา และในบางครัวเรือนก็ไม่มีพื้นที่สำหรับการปลูกพืชผักสวนครัวหรือเลี้ยงสัตว์	1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาให้ความรู้ อบรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการลดรายจ่าย 2. หน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน ต้องสร้างค่านิยมใหม่ให้
1.2	ครัวเรือนปลอดอบายมุข	- ค่านิยมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน ที่ชาวบ้านคิดเองว่าในการเข้าสังคม การพบปะสังสรรค์ จะต้องมีการดื่มสุรา เพื่อความสนุกสนาน อีกทั้งการซื้อหาสุราและบุหรี่สามารถทำได้ง่าย	ชาวบ้านชั้น และทราบถึงโทษของการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ ต่อร่างกาย โดยการอบรม การประชุม และการเสวนา

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	ปัจจัยตามแนวทางฯ	ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
2.	ด้านการเพิ่มรายได้		
2.1	ครัวเรือนมีอาชีพเสริม	- การทำอาชีพเสริมจะต้อง เงินทุนในการทำอาชีพเสริม แต่บางครัวเรือนขาดเงินทุนใน การทำอาชีพเสริม และขาด ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ในการประกอบอาชีพเสริมและ การขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ที่เกิดจากอาชีพเสริม	1. หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ควรให้ความรู้และสนับสนุน ด้านเงินทุนในการประกอบ อาชีพเสริม และการซื้ออุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย 2. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การ สนับสนุนด้านความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างความชำนาญ ในการประกอบอาชีพเสริม ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน
2.2	ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	- ครัวเรือนมีปัญหาด้านเงินทุน ในการซื้อ อุปกรณ์ด้าน เทคโนโลยีที่ทันสมัย	3. สร้างกลุ่มเพื่อให้เกิดการ ต่อรองทางการตลาด โดยมีการ บริหารงานในรูปแบบคณะ กรรมการ จัดให้มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายการตลาด เพื่อหาช่องทาง การตลาดให้แก่กลุ่มที่ประกอบ อาชีพเสริมที่เหมือนกันใน หมู่บ้าน 3. สร้างกลุ่มเพื่อให้เกิดการ ต่อรองทางการตลาด โดยมีการ บริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการ จัดให้มีฝ่าย บริหาร ฝ่ายการตลาด เพื่อหา ช่องทางทางการตลาดให้แก่กลุ่มที่ ประกอบอาชีพเสริมที่เหมือนกัน ในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	ปัจจัยตามแนวทางฯ	ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
3.	ด้านการประหยัด		
	- ครัวเรือนมีการ ออมทรัพย์	- คริวเรือนไม่มีเงินเหลือออม ซึ่งขาดการจัดสรรเงินเป็น สัดส่วนในการใช้จ่ายใน คริวเรือน และการมีภาระหนี้สิน มาก จึงไม่มีเงินเหลือเก็บ - สมาชิกขาดความรับผิดชอบ ในการออมเงินเป็นบางเดือน	1. สมาชิกคริวเรือนจะต้องทำ บัญชีรายรับ รายจ่ายของ คริวเรือน เพื่อเป็นการจัดสรรเงิน ให้เป็นสัดส่วน 2. คณะกรรมการของกลุ่ม ออมทรัพย์ จะต้องติดตามและ กระตุ้นให้สมาชิกที่มีปัญหาใน แต่ละเดือนให้มีการนำเงินมา ฝาก ไม่ปล่อยให้สมาชิกลืมหรือ หยุดหายไป
4.	ด้านการเรียนรู้		
	- มีการสืบทอดและใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- คนรุ่นใหม่ไม่มีความสนใจ ใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้ และสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ผู้นำชุมชน ต้องมีการ ประชาสัมพันธ์ และชี้แจงให้ คนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านตระหนัก ถึงความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น
	- มีการเรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงใน ชีวิตประจำวัน	- การที่ชาวบ้านในหมู่บ้าน ยังไม่สามารถนำหลักการด้าน เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากยัง ไม่ค่อยเข้าใจในหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง	2. หน่วยงานภาครัฐ ต้องสนับสนุน การให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าใจอย่างแท้จริง และมีการ พาไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการ เปิดโลกทัศน์แก่ผู้นำในชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านให้เห็น ของจริง ได้สัมผัส จึงจะสามารถ นำไปปรับใช้ในหมู่บ้านและ ในคริวเรือนของตนเองได้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	ปัจจัยตามแนวทางฯ	ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
5.	<p>ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน</p> <p>- มีการใช้วัตถุดิบอย่าง ยั่งยืนในการประกอบ อาชีพ</p> <p>- มีการปลูกต้นไม้ให้ ความร่มรื่นเป็นหมู่บ้าน น่าอยู่</p>	<p>- ชาวบ้านของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม ทุกครัวเรือนมีอาชีพ เกษตรกรรม คือ การทำนา ซึ่ง วัตถุดิบที่ใช้ในการทำนาได้ที่ ไม่เป็นอันตรายต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม คือ ปุ๋ยหมัก ดังนั้น ปัญหาของการใช้วัตถุดิบอย่าง ยั่งยืนในการประกอบอาชีพ ของชาวบ้านหนองปลิง คือ ไม่ทราบวิธีการทำปุ๋ยหมักที่ดี และมีแนวคิดที่ว่าปุ๋ยหมักใช้ ไม่ค่อยได้ผล ปุ๋ยเคมีจะใช้ได้ ดีกว่า</p> <p>- ประชาชน เด็ก เยาวชน ไม่ ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรม การปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>	<p>1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องแนะนำ ชี้แจง อบรม ให้ ความรู้แก่ชาวบ้านด้านการทำปุ๋ย หมัก และประโยชน์ของปุ๋ยหมัก ให้ชาวบ้านเข้าใจ และตระหนักถึง ความสำคัญในการใช้ปุ๋ยหมัก และ ชี้ให้เห็นถึงผลเสียต่อการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการทำเกษตร</p> <p>2. ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านต้อง ประชาสัมพันธ์ ถึงกิจกรรมให้ ชาวบ้านได้ทราบอย่างทั่วถึงทุก หลังคาเรือน อีกทั้งต้องมีการ ชี้แนะให้แก่เด็กเยาวชนทราบถึง ประโยชน์ของการทำกิจกรรมเพื่อ สังคม ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้แก่ เด็กและเยาวชน</p>

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	ปัจจัยตามแนวทางฯ	ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
6.	ด้านการเอื้ออารี		
	- มีการดูแลช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา	- ชาวบ้านยังขาดเรื่องความ สนใจ และสมัครใจที่จะเข้าร่วม ช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา เพราะ คิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง ปล่อยให้ผู้นำชุมชนดำเนินการ กันเอง	1. หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามา ดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ขาด หายไป ต้องมีการชี้แจง ดำเนินการ และติดตาม ประเมินผล เป็นระยะๆ ให้แก่ชาวบ้าน
	- ชุมชนรู้จักสามัคคี	- ชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วม กิจกรรม เนื่องจากติดภารกิจ ของการทำนา ส่งผลให้การร่วม กิจกรรมของหมู่บ้านมีจำนวน น้อย และชาวบ้านไม่ค่อยกล้าที่ จะแสดงความคิดเห็นที่ประชุม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐขาดการ ติดตามประเมินผล ในกิจกรรม/ โครงการที่ได้ดำเนินการผ่าน มาแล้ว ทำให้ชาวบ้านเกิดความ ลังเล และเบื่อบ่อยในการเข้า ร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน ภาครัฐ	2. หน่วยงานภาครัฐ พร้อมผู้นำ ชุมชนทุกส่วนฝ่าย ต้องมีการ ปลูกจิตสำนึกให้แก่ชาวบ้าน ใน ด้านจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัด ลพบุรี

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาเป็นรายด้านตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 มิติ ตามเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจต้นแบบกระทรวงมหาดไทย สามารถแยกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านการอนุรักษ์และเรียนรู้ และตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

มิติด้านสังคม มีกองทุนสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรม โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านจิตใจและสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน
 2. มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน
 3. มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก
 4. ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
 5. มีคุณธรรม/จริยธรรม
 6. มีคนในหมู่บ้าน ชุมชน ปลอดภัย
 7. มีความเชื่อมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- มิติด้านสังคม สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติด้านสังคม

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
1. มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน	1. หมู่บ้านมีการประชุม/จัดเวทีประชาคม อย่างน้อย 12 ครั้ง ต่อปี 2. คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 1 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ แล้ว
2. มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน	1. หมู่บ้านมีการจัดทำข้อปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นลายลักษณ์อักษร หรือจารีต วัฒนธรรม ประเพณี ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ที่ก่อให้เกิดความสงบของคนในหมู่บ้าน 2. คนในหมู่บ้าน ร้อยละ 70 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 2 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ แล้ว
3. มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก	1. หมู่บ้าน มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการอย่างน้อย 1 กองทุน และสมาชิกในชุมชนมีโอกาสได้รับบริการจากกองทุนครบทุกคน 2. คนยากจน ค้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหาได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการอย่างน้อยร้อยละ 50	/ X	บ้านหนองปลิงฯ ต้องมีกิจกรรมช่วยเหลือคนยากจน ค้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหาจากเงินสวัสดิการชุมชน อย่างน้อยร้อยละ 50 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน เช่น กิจกรรมสงเคราะห์คนยากไร้ กิจกรรมช่วยเหลือเด็กยากจน มอบทุนการศึกษา เป็นต้น
4. ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย	1. คนในหมู่บ้าน ที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งล่าสุด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง 2. การจัดเวทีประชาคม มีตัวแทนคนในครัวเรือนเข้าร่วมเวทีร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน	X /	ผู้นำชุมชนบ้านหนองปลิงฯ ต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการออกไปเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
5. มีคุณธรรม/จริยธรรม	<p>1. คนในหมู่บ้าน ปฏิบัติศาสนากิจ อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน (ทั้งหมู่บ้าน) อย่างน้อยปีละ 3-4 ครั้ง</p> <p>2. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและมารยาทไทย</p> <p>3. มีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในหมู่บ้าน</p> <p>4. มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล ยกย่องให้เกียรติ</p> <p>5. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถจัดการความขัดแย้งได้</p>	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 5 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 5 ข้อ แล้ว
6. มีคนในหมู่บ้านชุมชนปลอดภัย	<p>1. หมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยเสพติดในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 100</p> <p>2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการส่งเสริมการลด ละเลิก อบายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรม ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา</p> <p>3. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ติดสุราผ่านเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 32 ร้อยละ 100</p> <p>4. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 90 (ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 33)</p> <p>5. คนในหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ติดการพนัน 100%</p> <p>6. ครอบครัวอบอุ่น ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้มีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน มีความเคารพ นับถือซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาหารือ สมาชิกในครัวเรือนไม่เคยหนีออกจากบ้าน คนอยู่คนเดียวมีความสุข ซึ่งมีลักษณะเป็นครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 100 หรือตามเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 21)</p>	X / X / X /	<p>บ้านหนองปลิงฯ ต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านลดเลิกอบายมุข ได้แก่ สุรา บุหรี่ การพนัน และยาเสพติดทุกประเภท ได้แก่</p> <p>- การอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนถึงโทษของยาเสพติด</p> <p>- การจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด</p> <p>- การจัดอบรมให้ความรู้ ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหนองปลิงตระหนักถึงโทษของสุราและบุหรี่</p> <p>- อบรมให้ประชาชนทราบถึงโทษการพนัน</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
7. มีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. หมู่บ้าน/ชุมชน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างน้อย 6 ครั้ง	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 7 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อแล้ว
	2. คริวเรือนหลักนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติ อย่างน้อย ร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน	/	

มิติด้านเศรษฐกิจ มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมที่เห็นผลชัดเจน โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน
2. มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้
3. มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน
4. มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย
5. มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะ

เดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

มิติด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติ ด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
8. มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน	มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนเป็นประจำ ร้อยละ 50 ของครัวเรือนในชุมชน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 8 แล้ว
9. มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้	ครัวเรือนมีการผลิตและการอุปโภค/บริโภค เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75 ของครัวเรือนในชุมชน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 9 แล้ว
10. มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน	1. คนในครัวเรือนร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชนผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 38 ร้อยละ 95 2. กลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ และมีกระบวนการจัดการองค์ความรู้	/ /	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ ได้ผ่านการประเมินตามกิจกรรมตัวชี้วัดที่ 10 ผ่านเกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ แล้ว
11. มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย	1. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน ร้อยละ 80 ของครัวเรือนทั้งหมด (ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ข้อ 31) 2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ และ/หรือกองทุนการเงินอื่นๆ อย่างน้อยจำนวน 3 กลุ่ม 3. ครัวเรือนมีการออมเงินที่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ออมวันละ 1 บาท ฯลฯ	X / /	ผู้นำชุมชนบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือน มีการออมเงินให้ครบทุกครัวเรือน

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
12. มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม	X	- มีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไม่น้อยกว่า จำนวน 1 กลุ่ม
	2. กลุ่มตามข้อ 1 มีกิจกรรมให้บริการ และสร้างรายได้หรือลดรายจ่ายแก่สมาชิก อย่างน้อย 1 กิจกรรม เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอ ภายในชุมชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน	X	- มีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ให้แก่ประชาชน จำนวน 1 กิจกรรม เช่น โรงสี ชุมชน ร้านค้าชุมชน และปั้มน้ำมัน เป็นต้น

มิติด้านการเรียนรู้ มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชนไปปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และเรียนรู้ ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีข้อมูลชุมชน
2. หมู่บ้านหรือชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากแผนชุมชน
3. มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า
4. มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน
5. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน
6. มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา
7. มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง

มิติด้านการเรียนรู้ สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน
บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติ
ด้านการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
13. มีข้อมูลของชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ครบทุกขั้นตอน ดังนี้ - มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจฯ - จัดเก็บโดยอาสาสมัคร - บันทึก/ประมวลผล - การประชาสัมพันธ์ เพื่อรับรองผล - จัดทำสำเนาข้อมูลเก็บไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้าน/ชุมชน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ มีกระบวนการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ครบทุกขั้นตอนแล้ว
14. หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การจัดทำแผนชุมชนแผนการพัฒนากลุ่ม/องค์กร 2. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถนำกิจกรรมในแผนชุมชนไปปฏิบัติจริงอย่างน้อยร้อยละ 30 ของแผนชุมชน	/ X	ผู้นำชุมชน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ต้องประสานกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ อบต. สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมการเกษตร ภาครัฐ ประมง เป็นต้น เพื่อให้นำโครงการจากแผนชุมชนที่ได้จากการประชาคมของชาวบ้านไปดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหา ร้อยละ 30 ของแผนชุมชนของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9ฯ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
15. มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า	หมู่บ้าน/ชุมชนมีกระบวนการสืบค้นรวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่า - มีการจัดบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีการรวบรวมและแยกหมวดหมู่ - มีกิจกรรมสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - นำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม อย่างน้อย 1 กิจกรรม	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ มีกระบวนการ สืบค้น รวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้ หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ผ่านครบทุกขั้นตอน
16. มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิงฯ มีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ ได้แก่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เรียบร้อยแล้ว
17. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือนอกชุมชน อย่างน้อย จำนวน 4 กิจกรรม 2. คนในหมู่บ้านที่ได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้ อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของคนที่เรียนรู้	X /	บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ต้องจัดวิทยากรเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและกิจกรรมให้แก่คนในชุมชน หรือนอกชุมชน จำนวน 4 กิจกรรมขึ้นไป อาทิ กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัว การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำน้ำยาเอนกประสงค์ การเผาถ่าน เป็นต้น

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
18. มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม/เครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้าน/ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ฯลฯ	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ โรงเรียนวัดหนองปลิง สำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน และ รพ.สต. บ้านหนองปลิง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรียบร้อยแล้ว
19. มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง	1. หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง อย่างน้อย 2 เรื่อง ในรอบปีที่ผ่านมา 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดทำแผนชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	/ /	ปัจจุบันบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง ผ่านทั้ง 2 ข้อ แล้ว

มิติด้านอนุรักษ์ มีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมในพื้นที่ โดยมีตัวชี้วัดสำหรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. มีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม
3. มีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน
4. มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิติด้านอนุรักษ์ สามารถสรุปตามตัวชี้วัดได้ตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แนวทางการยกระดับพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามมิติ ด้านการอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
20. มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการวางแผนการอนุรักษ์	/ /	ปัจจุบันบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการสร้างจิตสำนึกดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านผ่านตัวชี้วัดทั้ง 2 ข้อ แล้ว
21. มีกลุ่ม/องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม	1. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มฯเพื่อการบริหารจัดการ ยึดหลักการมีส่วนร่วม 2. หมู่บ้าน/ชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	/ /	ปัจจุบันบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่ม/องค์กรที่คนในหมู่บ้าน ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกลุ่ม/องค์กร ด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมตามตัวชี้วัดทั้ง 2 ข้อ แล้ว
22. มีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน	1. คริวเรือนมีกิจกรรมส่งเสริมการลดการใช้พลังงาน ร้อยละ 25 ของคริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การเปลี่ยนหลอดไฟแบบประหยัด การใช้รถจักรยานแทนการใช้รถยนต์ ฯลฯ 2. คริวเรือน มีการผลิตและใช้พลังงานทดแทนร้อยละ 25 ของคริวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน การใช้งานแล้ว (ไบโอดีเซล) การทำแก๊สหุงต้มจากมูลสัตว์ ฯลฯ 3. หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมเพื่อลดการใช้พลังงานและมีการผลิตและใช้พลังงานทดแทน ร่วมกัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	/ X /	บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรส่งเสริมให้แต่ละคริวเรือนมีการผลิตและใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์ หรือแก๊สชีวภาพจากมูลวัว ร้อยละ 25 ของคริวเรือน

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรมตามตัวชี้วัด	ผลการประเมิน	แนวทางการยกระดับฯ
23. มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	หมู่บ้าน/ชุมชน มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน (เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยว หัตถกรรม เชิงเกษตร อนุรักษ์ แปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำส้มควันไม้ ฯลฯ)	/	ปัจจุบันบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ในการเกษตรในครัวเรือนและที่เหลือใช้สามารถนำไปจำหน่ายได้ ก่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

1. บทบาทผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพสูงและมีความเข้มแข็ง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้นำชุมชนจะเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน โดยผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์สูงกว่าคนในหมู่บ้านซึ่งเกิดจากการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และยังเป็นตัวกลางประสานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านวิชาการ ผู้นำชุมชนเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการสร้างและปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านยึดหลักพอเพียงในการดำเนินชีวิต และกระตุ้นการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน และที่สำคัญผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน ไม่เกิดปัญหาความแตกแยก และความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ เพราะระหว่างผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีความสนิทสนมใกล้ชิดกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ของผู้ศึกษา พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนจะส่งผลต่อการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน โดยผู้นำชุมชนต้องมีลักษณะดังนี้

1.1 ผู้นำชุมชนต้องไม่ครอบงำ หรือคิดแทน และตัดสินใจแทนชาวบ้านในหมู่บ้าน

1.2 ผู้นำชุมชนต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารหมู่บ้าน

1.3 ผู้นำชุมชนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ

1.4 ผู้นำชุมชนต้องมีการชี้แจงรายละเอียดการทำงานของตน ให้กับชาวบ้านทราบเป็นประจำ อีกทั้งยังมีการขอคำแนะนำจากชาวบ้านในหมู่บ้านก่อนที่จะตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ในหมู่บ้าน

2. ปัจจัยสนับสนุน

2.1 ทูตทางสังคม

ทูตทางสังคมจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทูตทางสังคมที่เป็นรูปธรรมและทูตทางสังคมที่เป็นนามธรรม โดยทูตทางสังคมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ บทบาทของผู้นำชุมชน โดยผู้นำชุมชนเป็นตำแหน่งที่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านในหมู่บ้านที่ทำงานร่วมกับชาวบ้านได้โดยอาศัยหลักการปกครองแบบพี่น้อง ญาติมิตร การตัดสินใจในการดำเนินงานของหมู่บ้านต้องผ่านกระบวนการประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และที่สำคัญผู้นำชุมชนยังเป็นแกนหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบอย่างให้แก่ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนยังเป็นกลไกในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนทูตทางสังคมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ที่ไว้วางใจกันมานาน ทำให้การขอความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปได้ง่าย และปัจจัยด้านศาสนา เป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากหลักศาสนา ทำให้คนเราดำเนินชีวิตตามกรอบคุณธรรม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ชุมชนเข้มแข็ง

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน คือ มีการประชุมกรรมการหมู่บ้านพร้อมทั้งชาวบ้านในหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากภาครัฐ หลังจากที่ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านได้รับทราบจากหน่วยงานภาครัฐแต่ละเดือน และชี้แจงการทำงานของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งผู้แทนครัวเรือนจะมาร่วมกันประชุมมากกว่าร้อยละ 70 หรือหากบางเดือนมีเรื่องเร่งด่วนที่ต้องหาแนวทางร่วมกัน และขอมติในที่ประชุม ผู้นำชุมชนจะใช้เวทีประชาคมเป็นหลักในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของหมู่บ้าน อีกทั้งหมู่บ้านยังมีแผนชุมชนที่เกิดจากการระดมความคิดของผู้นำและชาวบ้านในหมู่บ้าน

เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการดำเนินงานตามแผนการ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านในหมู่บ้าน เนื่องจากการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน เมื่อชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการประชุมของหมู่บ้าน ก็จะกล้าแสดงความคิดเห็นตามระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ได้อย่างชัดเจน

2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ในหมู่บ้านจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชนให้ตระหนักถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้มีความพอเพียง ต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพของชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งอยู่ในกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรู้จักการจัดการพื้นที่ในไร่นาตนเอง มีแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อการอุปโภคบริโภคตลอดปี

3. แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ด้านการลดรายจ่าย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการลดรายจ่ายพบว่า คราวเรือนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีการปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียวนมากที่สุด รองลงมาคือ คราวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์ด้วย โดยการปลูกพืชผักสวนครัวประเภท จิง ข่า ตะไคร้ มะกรูด พริก กะเพรา โหระพา ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ สุกร วัว และกระบือ

ซึ่งค่าใช้จ่ายในการซื้อเนื้อสัตว์และการซื้อพืชผัก เพื่อบริโภคในครัวเรือนคิดเป็นเฉลี่ย 1,000 บาท/เดือน โดยการปลูกพืชผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้มากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป

3.2 ด้านการเพิ่มรายได้

อาชีพหลักของครัวเรือนส่วนใหญ่คือ การทำการเกษตร ได้แก่ การทำนา รองลงมาคือ การรับจ้างทั่วไป โดยเมื่อครัวเรือนมีการทำอาชีพเสริม ได้แก่ การปลูกพืชผัก การสานกระเป่าจากเส้นพลาสติก การทำน้ำหมักชีวภาพ การเผาถ่าน ซึ่งรายได้จากอาชีพเสริมจะทำให้ครัวเรือนมีรายได้ประมาณ 2,000 บาท/เดือน และในการประกอบอาชีพหลักของชาวบ้านดังที่กล่าวไว้แล้วคือ การทำนา ชาวบ้านจะมีการทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการทำนาแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และบางส่วนที่เหลือจากการใช้ในการทำนาของตนแล้วนำไปจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียงพบว่าสามารถเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เดือนละ 2,500 บาท ขึ้นไป

3.3 ด้านการประหยัด

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการเก็บออมโดยใช้วิธีการฝากกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้าน และรองลงมา คือ การใช้วิธีใส่กระปุกออมสิน และนำไปฝากธนาคารบ้างเพียงเล็กน้อย โดยในแต่ละครัวเรือนจะมีการจัดสรรเงินออมของครัวเรือน โดยมีการกำหนดให้มีการออมเงินทุกเดือน

3.4 ด้านการเรียนรู้

มีการถ่ายทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยมีการถ่ายทอดให้แก่ เด็กหรือเยาวชนในหมู่บ้าน โดยมีวิธีการ คือ ทำให้ดู สอนให้ทำ จากรุ่นสู่รุ่น และสามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ และมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน โดยในครัวเรือนมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านยังมีการให้ข้อมูลข่าวสาร เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้นำชุมชนอาจได้รับจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยนำความรู้ที่ได้รับมาบอกเล่าให้ชาวบ้านได้รับทราบจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้

3.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ในครัวเรือนมีการใช้วัตถุดิบในการประกอบอาชีพที่ไม่เป็นอันตรายต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม เช่น ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และในครัวเรือนมีการปลูกต้นไม้ในบ้าน หัวไร่ปลายนา ที่สาธารณะในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ได้ร่วมกันปลูกกับหมู่บ้านปีละ 2 ครั้ง โดยคนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมประมาณร้อยละ 70 โดยผู้นำในหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านร่วมกันปลูกต้นไม้ทางหอกระจายข่าว ให้เห็นถึงความสำคัญของการปลูกต้นไม้และขอความร่วมมือในการช่วยกันปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านที่น่าอยู่

3.6 ด้านการเอื้ออาทร

ในการประชุมหมู่บ้านทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง หรืออาจจะมากกว่า 1 ครั้ง ครัวเรือนมีการวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น และร่วมกันสรุปในที่ประชุม โดยกิจกรรมที่หมู่บ้านร่วมกันทำ ได้แก่ งานบุญ งานประเพณีต่าง โดยมีกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเดือนละอย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งจำนวน 10 คนขึ้นไป โดยเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

4.1 กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในหมู่บ้านมีกองทุนสวัสดิการชุมชนอยู่หลายกองทุนด้วยกัน เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนจะมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของกองทุนต่างๆ ให้เข้ามาบริหารงาน เพื่อให้กองทุนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนยาว ดังนั้นจึงเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุน เพื่อให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นรูปธรรมให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและการศึกษาดูงานจากกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จ แล้วมาปรับใช้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้าน ซึ่งการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรมให้แก่คณะกรรมการบริหารกองทุนทุกคนและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนในด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความรับผิดชอบตามลำดับ

4.2 การมีวินัยในการใช้จ่าย

การมีวินัยในการใช้จ่าย คือ การรู้จักควบคุมการใช้จ่ายเงินของสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีหลากหลายกิจกรรมที่สามารถสร้างวินัยในการใช้จ่ายเงินโดยเป็นกิจกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และสามารถส่งเสริมการออม โดยมีกิจกรรมการปลูกผักสวนครัวที่เป็นกิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และส่งเสริมการออมฯ ในครัวเรือนที่เห็นผลอย่างชัดเจน นอกจากนั้นก็ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อาทิ กิจกรรมการสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ กิจกรรมการศูนย์ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์ข้าว และกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน ที่สามารถส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และส่งเสริมการออมทรัพย์แต่ละครัวเรือนได้ ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ การอบรมเพื่อเสริมสร้างกิจกรรม/โครงการ การพากลุ่มไปศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในด้านกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ต่อเนื่อง และสามารถทำให้เกิดการรายลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งผลให้สามารถส่งเสริมการออมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การเพิ่มรายได้

ในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม ส่วนมากมีการใช้พลังงานในการหุงต้มโดยแก๊สหุงต้ม ดังนั้นการพัฒนาหมู่บ้าน หากมีการเพิ่มรายได้ในแต่ละครัวเรือน โดยการทำอาชีพเสริมต่างๆ แล้ว โดยในหมู่บ้านมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมนั้น พลังงานทดแทนที่ชาวบ้านได้ประชาคมร่วมกัน ผู้นำชุมชนประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาสนับสนุน โครงการแก๊สชีวภาพจากมูลวัว เนื่องจากบ้านหนองปลิงมีเกษตรกรที่เลี้ยงวัวมาก มีมูลวัวที่เหลือจากการทำปุ๋ยหมักมาก จึงควรมานำมูลวัวมาทำเป็นแก๊สชีวภาพ ใช้ทดแทนแก๊สหุงต้มในครัวเรือน และพลังงานทดแทนอีกด้านหนึ่ง คือ พลังงานจากแสงอาทิตย์หรือโซลาร์เซลล์ เพราะที่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีบริเวณพื้นที่ในหมู่บ้านที่กว้างขวาง เหมาะสำหรับการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์รับพลังงานจากแสงอาทิตย์ เพื่อให้ครัวเรือนในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายไฟฟ้าในครัวเรือน อีกทั้งยังสามารถนำพลังงานทดแทนดังกล่าว จำหน่ายให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงได้อีกด้วย เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับหมู่บ้านได้

4.4 การบูรณาการร่วมกัน

ในหมู่บ้านมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลแผนชุมชน โดยเป็นการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาแผนชุมชนควรเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการประชาคมชาวบ้าน เพราะว่าเป็นขั้นตอนแรก ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรต้องชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนชุมชน ตลอดจนชี้แจงถึงขั้นตอนการเสนอความคิดเห็นในการประชาคม และมีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สามารถคุมเวทีในการเสนอความคิดเห็นของชาวบ้านได้ และหน่วยงานภาครัฐที่นำข้อมูล/โครงการของแผนชุมชนไปใช้ ควรให้ความช่วยเหลือชาวบ้านตามกิจกรรม/โครงการที่ชาวบ้านร่วมกันประชาคมเสนอหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านอย่างจริงจัง เพราะหากว่าทุกปีที่มีการทำแผนชุมชน แต่โครงการ/กิจกรรมในแผนชุมชนที่ชาวบ้านเสนอขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านที่ชาวบ้านได้รับนั้น ไม่ได้รับการดำเนินการแก้ไข ชาวบ้านก็จะไม่เห็นถึงประโยชน์ของการทำแผนชุมชน ไม่เกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมเวทีประชาคม ส่งผลให้แผนชุมชนไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงจากชาวบ้าน

บทที่ 5

สรุปการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
3. แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

จากการศึกษาพบประเด็นที่สามารถนำมาสรุปและเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย สามารถแยกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านการอนุรักษ์และเรียนรู้ โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1.1 บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีสภาพฯ มิติด้านสังคม สามารถสรุปการสภาพฯ ตามตัวชี้วัดดังนี้

(1) มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน หมู่บ้านมีการประชุม/จัดเวทีประชาคม ประจำเดือนทุกเดือน และคนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน

(2) มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน จัดทำข้อปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เป็นลายลักษณ์อักษร หรือจารีต วัฒนธรรมประเพณีที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ที่ก่อให้เกิดความสงบของคนในหมู่บ้าน และคนในหมู่บ้านร้อยละ 70 ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน

(3) มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก โดยมีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการ จำนวน 4 กองทุน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มผู้ใช้น้ำ และสมาชิกในชุมชนมีโอกาสได้รับบริการจากกองทุนครบทุกคน แต่คนยากจน ด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหาได้รับ ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการ

(4) ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย คนในหมู่บ้านที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริงไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งหลังสุด ต่ำกว่าร้อยละ 90 ของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่จริง ในการจัดเวทีประชาคม มีตัวแทนคนในครัวเรือนเข้าร่วมเวทีร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

(5) มีคุณธรรม/จริยธรรม คนในหมู่บ้านมีการปฏิบัติศาสนากิจร่วมกันเป็นประจำ ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น และมีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในหมู่บ้าน

- มีการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและมารยาทไทย

- มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูล ขกย่องให้เกียรติ และสามารถจัดการความขัดแย้งได้

(6) มีคนในหมู่บ้าน ชุมชน ปลอดภัยจากยาเสพติด และในหมู่บ้านยังมีคนดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเล่นการพนัน บางครัวเรือน

- มีกระบวนการส่งเสริมการ ลด ละเลิก อดายมุข อย่างน้อย 1 กิจกรรมในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ กิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา การอบรมเยาวชนป้องกันปัญหา ยาเสพติด เป็นต้น

(7) มีความเชื่อมั่นในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างน้อย 6 ครั้ง และมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนหลักนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ อย่างน้อย ร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

1.1.2 บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีสภาพฯ มิติด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปการสภาพฯ ตามตัวชี้วัดดังนี้

(1) มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของครัวเรือนเป็นประจำ ร้อยละ 50 ของครัวเรือน

(2) มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้ โดยมีการผลิตและการอุปโภค/บริโภค เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 75 ของครัวเรือน

(3) มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อสานตะกร้าจากเชือกมัดฟาง และตะกร้าจากเส้นพลาสติก มีการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพ มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้ การอบรมพัฒนาฝีมือของสมาชิกในกลุ่ม และพัฒนาผลิตภัณฑ์

(4) มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย โดยมีสมาชิกในครัวเรือนที่มีการเก็บออมเงิน ร้อยละ 80 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน มีกลุ่มออมทรัพย์ และ/หรือกองทุนการเงินอื่นๆ

(5) มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน

1.1.3 บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีสภาพฯ มิติด้านอนุรักษ์ สามารถสรุปการสภาพฯ ตามตัวชี้วัดดังนี้

(1) บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง มีข้อมูลของชุมชน มีกระบวนการจัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน

(2) หมู่บ้านหรือชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนชุมชน โดยมีการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน แต่ยังไม่สามารถนำกิจกรรมในแผนชุมชนไปปฏิบัติจริงอย่างน้อย ร้อยละ 30 ของแผนชุมชน

(3) มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า โดยมีกระบวนการสืบค้น รวบรวม จัดหมวดหมู่ และเรียนรู้จากความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่า

(4) มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน โดยมีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้ และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

(5) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้าน โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ โดยคนในชุมชนหรือนอกชุมชน และกิจกรรมที่ได้รับการถ่ายทอด คนในหมู่บ้านที่ได้เรียนรู้แล้วนำไปใช้อย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า

(6) ยังไม่มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา การเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม/เครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้าน/ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา

(7) มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง โดยสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง และมีการจัดทำแผนชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

1.2 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทาย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผู้ศึกษาสรุปปัญหาเป็นรายด้าน และได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

1.2.1 ด้านการลดรายจ่าย พบปัญหาในการทำเกษตรกรรมและปศุสัตว์ คือ ชาวบ้านบางส่วนมีความคิดว่าการปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์เป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา และในบางครัวเรือนก็ไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการปลูกพืชผักสวนครัวหรือเลี้ยงสัตว์เลย และในบางครัวเรือนยังไม่ปลอดอบายมุข ชาวบ้านยังนิยมที่จะดื่มเครื่องดื่มมีน้ำตาลเมื่อพบปะสังสรรค์ และอบายมุข จำพวก สุรา และ บุหรี่ยังสามารถหาซื้อได้ง่าย

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการลดรายจ่าย และหน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน ต้องสร้างค่านิยมใหม่ให้ชาวบ้านขยัน และทราบถึงโทษของการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ต่อร่างกาย โดยการอบรม การประชุม และการเสวนา เป็นต้น

1.2.2 ด้านการเพิ่มรายได้ พบปัญหาในการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ บางครัวเรือนขาดเงินทุนในการทำอาชีพเสริม และขาดความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการประกอบอาชีพเสริมและการขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากอาชีพเสริม และปัญหาของครัวเรือนในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมพบว่า ครัวเรือนมีปัญหาด้านเงินทุนในการซื้ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนควรให้ความรู้และสนับสนุนด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพเสริมและการซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย อีกทั้งควรให้การสนับสนุนด้านความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างความชำนาญในการประกอบอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน และชาวบ้านควรสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อให้เกิดการต่อรองทางการตลาด โดยมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ จัดให้มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายการตลาด เพื่อหาช่องทางการตลาดให้แก่กลุ่มที่ประกอบอาชีพเสริมที่เหมือนกันในหมู่บ้าน

1.2.3 ด้านการประหยัด ปัญหาที่พบมากที่สุดในการออม คือ บางครัวเรือนไม่มีเงินเหลือออม เนื่องจากไม่มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน ประกอบกับมีภาระหนี้สินมาก ส่วนปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่าสมาชิกขาดความรับผิดชอบในการออมเงินเนื่องจาก การลืมนำเงินมาฝากของสมาชิก การไม่มีเงินที่จะนำมาฝาก เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ คือ สมาชิกครัวเรือนจะต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจัดสรรเงินให้เป็นสัดส่วนสำหรับการออมในครัวเรือนและในการแก้ไขปัญหาของการขาดความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์นั้น คณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์จะต้องติดตามและกระตุ้นให้สมาชิกที่มีปัญหาในแต่ละเดือนให้มีการนำเงินมาฝาก ไม่ปล่อยให้สมาชิกลืมหรือหยุดหายไป

1.2.4 ด้านการเรียนรู้ พบปัญหาในการสืบทอดและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยคนรุ่นใหม่ไม่มีความสนใจใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และชาวบ้านในหมู่บ้านยังไม่สามารถนำหลักการด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากยังไม่ค่อยเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ คือ ผู้นำชุมชน จะต้องมีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้คนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนและให้ความรู้แก่ชาวบ้าน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าใจอย่างแท้จริง และมีการพาไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์แก่ผู้นำในชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านให้เห็นของจริง ได้สัมผัส จึงจะสามารถนำไปปรับใช้ในหมู่บ้านและในครัวเรือนของตนเองได้

1.2.5 ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ พบปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัสดุกันอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ โดยชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม ไม่ทราบวิธีการทำปุ๋ยหมักที่ดี และมีแนวคิดทำปุ๋ยหมักใช้ไม่ค่อยได้ผล ปุ๋ยเคมีจะใช้ได้ดีกว่า อีกทั้งประชาชน เด็ก และเยาวชนในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาให้ความรู้แก่ชาวบ้านด้านการทำปุ๋ยหมักและประโยชน์ของปุ๋ยหมัก ให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ปุ๋ยหมัก และชี้ให้เห็นถึงผลเสียต่อการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการทำ ส่วนการแก้ไขปัญหาการไม่มีส่วนร่วมของชาวบ้านในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านต้องประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมให้ชาวบ้านได้ทราบอย่างทั่วถึง อีกทั้งชี้แนะปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้เด็กเยาวชน เข้าใจประโยชน์ของการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

1.2.6 ด้านการเอื้ออาทร พบว่า ชาวบ้านยังขาดเรื่องความสนใจและสมัครใจที่จะเข้าร่วมช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง ปลอ่ยให้ผู้นำชุมชนดำเนินการกันเอง อีกทั้งชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากติดภารกิจของการทำนา ส่งผลให้การร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านมีจำนวนน้อย และชาวบ้านไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่ประชุม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐขาดการติดตามประเมินผลในกิจกรรม/โครงการที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว ทำให้ชาวบ้านเกิดความลังเลและเบื่อก่อนในการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดหายไป ต้องมีการชี้แจง ดำเนินการ และติดตามประเมินผล เป็นระยะๆ ให้แก่ชาวบ้าน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ พร้อมผู้นำชุมชนทุกส่วนฝ่าย ต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ชาวบ้าน ในด้านจิตอาสา ช่วยเหลือสังคมให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้านอีกด้วย

จากการนำเกณฑ์การวัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” มาประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน (Gross Village Happiness: GVH) โดยเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน และหลังการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นในการพัฒนาแต่ละระดับ ซึ่งแยกเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านอนุรักษ์และการเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับอยู่ดี กินดี จะต้องมีความชัดเจนเพิ่มเติมดังนี้

1. มิติด้านสังคม มีกองทุนสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรม
2. มิติด้านเศรษฐกิจ มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมที่เห็นผลชัดเจน
3. มิติด้านอนุรักษ์ มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชนไปปฏิบัติจริง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมในพื้นที่นั้น

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มี แนวโน้มที่จะสามารถยกระดับจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอยู่ดี กินดี ได้ เนื่องจากมีผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพสูงและมีความเข้มแข็ง มีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ทิศทางสังคม ชุมชนเข้มแข็ง และทรัพยากรธรรมชาติ ที่สามารถสนับสนุนให้หมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม เกิดการพัฒนาและชาวบ้านในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในการพัฒนา ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การมีวินัยในการใช้จ่าย การเพิ่มรายได้ และมีการบูรณาการร่วมกัน ดังนั้น บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับกินดี อยู่ดี ได้

1.3 แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษา บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ตามเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย สามารถแยกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านการอนุรักษ์และเรียนรู้ และตามกรอบแนวคิดการศึกษา ผู้ศึกษาสรุปแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน ดังนี้

1.3.1 มิติด้านสังคม

- 1) ผู้นำชุมชนบ้านหนองปลิง ต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการออกไปเลือกตั้ง
- 2) ต้องจัดอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนถึงโทษและประโยชน์ด้านยาเสพติด จัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด และอบรมให้ประชาชนทราบถึงโทษของการพนัน

1.3.2 มิติด้านเศรษฐกิจ

- 1) ผู้นำชุมชนต้องมีการส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนมีการออมเงิน
- 2) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กลุ่มทำไม้

กวาด

3) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสร้างรายได้ ลดรายจ่าย จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่
โรงสีชุมชน ร้านค้าชุมชนและปั้มน้ำมัน

1.3.3 มิติด้านการอนุรักษ์

- 1) ประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำโครงการจากแผนชุมชนไป
ดำเนินการ ร้อยละ 30 ของแผนชุมชน
- 2) จัดวิทยากรเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและกิจกรรมให้แก่คนในชุมชน
หรือนอกชุมชน
- 3) ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือน มีการผลิตและใช้พลังงานทดแทน

1.3.4 บทบาทผู้นำชุมชน

- 1) ผู้นำชุมชนต้องไม่ครอบงำ หรือคิดแทน และตัดสินใจแทนชาวบ้านใน
หมู่บ้าน
- 2) ผู้นำชุมชนต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารหมู่บ้าน
- 3) ผู้นำชุมชนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน ตามภาระหน้าที่และ
ความรับผิดชอบ
- 4) ผู้นำชุมชนต้องมีการชี้แจงรายละเอียดการทำงานของตนให้กับชาวบ้าน
ทราบเป็นประจำ อีกทั้งยังมีการขอคำแนะนำจากชาวบ้านในหมู่บ้านก่อนที่จะตัดสินใจในการ
ดำเนินงานต่างๆ ในหมู่บ้าน

1.3.5 ปัจจัยสนับสนุน

- 1) ทุนทางสังคม จะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม
ได้แก่ บทบาทของผู้นำชุมชน และทุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ
ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2) ชุมชนเข้มแข็ง การประชุมกรรมการหมู่บ้านพร้อมทั้งชาวบ้านในหมู่บ้าน
อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากภาครัฐหลังจากที่ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ก่อ
ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านในหมู่บ้าน ส่งผลให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงประสบ
ความสำเร็จได้อย่างชัดเจน

3) ทรัพยากรธรรมชาติ มีการส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชนตระหนักถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้มีความพอเพียงต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพของชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งอยู่ในกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในหมู่บ้าน

1.3.6 แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ด้านการลดรายจ่าย การปลูกพืชผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้มากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป
- 2) ด้านการเพิ่มรายได้
- 3) ด้านการประหยัด มีการกำหนดให้มีการออมเงินทุกเดือน โดยสามารถออมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การออมในกระปุกออมสิน หรือฝากไว้กับธนาคาร
- 4) ด้านการเรียนรู้ มีการถ่ายทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้นำชุมชนอาจได้รับจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้
- 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนในบ้านหนองปลิง แต่ละครัวเรือนร่วมกันปลูกกับหมู่บ้านปีละ 2 ครั้ง มากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือน
- 6) ด้านการเอื้ออารี กิจกรรมที่หมู่บ้านร่วมกันทำ ได้แก่ งานบุญ งานประเพณีต่างๆ โดยมีกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม เดือนละอย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง จำนวน 10 คนขึ้นไป โดยเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3.7 ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

- 1) กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กองทุนสวัสดิการชุมชนจะมีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของกองทุนต่างๆ ให้เข้ามาบริหารงานเพื่อให้กองทุนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนยาว ดังนั้นจึงเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุน และเพื่อให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรมให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรมให้แก่คณะกรรมการบริหารกองทุนทุกคน และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนในด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความรับผิดชอบ

2) การมีวินัยในการใช้จ่าย กิจกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และส่งเสริมการออมควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ การอบรมเพื่อเสริมสร้างกิจกรรม/โครงการการพากลุ่มไปศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในด้านกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกระตุ้นให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ต่อเนื่อง และสามารถทำให้เกิดการรายลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งผลให้สามารถส่งเสริมการออมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การเพิ่มรายได้ หมู่บ้านควรมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสม เช่น แก๊สชีวภาพจากมูลวัวแทนแก๊สหุงต้มในครัวเรือน และพลังงานจากแสงอาทิตย์หรือโซลาร์เซลล์ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายไฟฟ้าในครัวเรือน อีกทั้งยังสามารถนำพลังงานทดแทนดังกล่าว จำหน่ายให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงได้อีกด้วย เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับหมู่บ้านได้

4) การบูรณาการร่วมกัน การพัฒนาแผนชุมชน ควรเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการประชาคมชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรต้องชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนชุมชน ตลอดจนชี้แจงถึงขั้นตอนการเสนอความคิดเห็นในการประชาคม และมีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สามารถคุมเวทีในการเสนอความคิดเห็นของชาวบ้านได้ และหน่วยงานภาครัฐที่นำข้อมูล/โครงการของแผนชุมชนไปใช้ ควรให้ความช่วยเหลือชาวบ้านตามกิจกรรม/โครงการที่ชาวบ้านร่วมกันประชาคมเสนอหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะ

ในปีพ.ศ. 2555 บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระทิง อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ได้รับคัดเลือกและส่งเสริมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ให้เข้าร่วมโครงการขยายผลส่งเสริมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เป็นต้นแบบใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับพออยู่ พอกิน ระดับกินดี อยู่ดี และระดับมั่งมี ศรีสุข ตามเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จ จำนวน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด โดยใช้แบบประเมินหมู่บ้านด้วยเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กระทรวงมหาดไทย นั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อที่จะให้หมู่บ้านอื่นนำไปเป็นแบบอย่าง และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

เพื่อให้การน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในทุกหมู่บ้านทุกชุมชน ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.1.1 ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ที่ศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ตั้งแต่ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร การค้นคว้าหาความรู้ทางอินเทอร์เน็ต การเข้าร่วมอบรม สัมมนา ของหน่วยงานภาครัฐ การศึกษาคูงานศูนย์ศึกษาพัฒนาตามโครงการพระราชดำริ หรือหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจพอเพียง หรือหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

2.1.2 ชุมชนต้องนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์และปฏิบัติกับตนเอง พร้อมกับในครัวเรือนของผู้นำชุมชนก่อน เพื่อให้สามารถนำความรู้ด้านแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปสอนหรือแนะนำให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านใกล้เคียงได้

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อประชาชน

เพื่อให้ประชาชนสามารถนำแนวคิดด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกิจกรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิตต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น

2.2.1 การเปิดโลกทัศน์ โดยการศึกษาหาความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือ การติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้เข้าใจในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันของตนเอง

2.2.2 ควรทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน เพราะการทำบัญชีฯ เป็นจุดเริ่มต้นของการรู้จักการประหยัด การเพิ่มรายรับในครัวเรือน และการลดรายจ่ายในครัวเรือน เพราะแต่ละครัวเรือนที่ได้ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของครัวเรือน จะทราบถึงรายรับและรายจ่ายในครัวเรือนว่าเพียงพอหรือไม่ ควรจะต้องประหยัดหรือลดรายจ่ายด้านไหนบ้าง

2.2.3 ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาตามเหตุและผลอย่างรอบครอบ

2.2.4 ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต ขยันและอดทน

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำอย่างต่อเนื่อง โดยการเป็นที่ปรึกษาให้กับชาวบ้านให้สามารถนำความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

2.3.1 เป็นพี่เลี้ยงให้ชุมชนในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในชุมชน

2.3.2 ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.3.3 ให้มีการจัดทำแผน/โครงการรองรับตามแนวทางพัฒนาและในส่วนที่บ้านหนองปลิงยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามแนวทางการประเมิน

2.3.4 มีการติดตามการดำเนินงานของชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง ไม่ปล่อยให้ต้องดำเนินการเองเพราะจะส่งผลกระทบต่อความไม่ไว้วางใจของการทำงานของเจ้าหน้าที่

2.3.5 เจ้าหน้าที่หรือผู้สนับสนุนต้องไม่ชี้นำ ชี้แนะ หรือสั่งการให้ชาวบ้านกระทำกิจกรรมใดๆ ที่เขาเองไม่ต้องการ โดยโครงการ/กิจกรรมต้องมาจากความต้องการของชาวบ้านในหมู่บ้านอย่างแท้จริง จึงจะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามากยิ่งขึ้น และอาจมีการศึกษาโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบกับหมู่บ้านที่ไม่เข้าร่วม โครงการขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร โพธิ์สิงห์ (2549) “การศึกษาการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนยากจนตามแนวคิดพอเพียง บ้านโพนนาดี ตำบลหนองฝือ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550) *ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมเป็นสังคมที่ค้ำจุนและอยู่เย็นสุขร่วมกัน* กรุงเทพมหานคร อุกาการพิมพ์
- จิตรา อรุณฤกษ์ถวิล (2549) “การศึกษาการแก้จนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองบัวทอง หมู่ที่ 11 ตำบลนาสนุ่น อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์” การศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ดวงใจ อินทร์พรหม (2550) “การประเมินโครงการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงของจังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุญญฤทธิ จันทระคำ (2550) “การถ่ายทอดความรู้เพื่อการพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการเกษตรเผ่าลีซอ บ้านแซมแปก อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ประเวศ วะสี (2542) *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม* กรุงเทพมหานคร หมอชาวบ้าน
- พีระพงษ์ เรืองวัฒนา (2549) “การศึกษารายได้ และค่าใช้จ่ายของราษฎรในสถานีสาคิดและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตามแนวพระราชดำริบ้านแปกแซม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ไพโรจน์ ลูกอินทร์ (2549) “การแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป้าหมาย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านใหม่ประเสริฐสุข หมู่ 8 ตำบลเมืองไผ่ อำเภอธัญญะประเทศ จังหวัดสระแก้ว” สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- วิศรา เพชรด้วงทอง (2549) “การศึกษาการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- วัลลภ นามวงศ์พรหม (2549) “การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอแดง ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ บ้านนาศิริ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- วาสนา ศรีนวลโย (2551) “การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข: กรณีศึกษา หมู่บ้านนากก หมู่ที่ 5 ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- สกล พรหมสิน (2546) “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- สมเศียร จันทร์หล้า (2548) “บทบาทของชุมชนในการจัดการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกว้าง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2550) “ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง” สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2550 จาก www.sufficiencyeconomy.org
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)* กรุงเทพมหานคร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสภาพัฒนาบันราชภัฏ (2544) *การน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สภาพัฒนา

- สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด (2549) การศึกษาการแก่งนอย่างคนพอเพียง ภายใต้โครงการ
ปฏิบัติการแก่งนแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักพัฒนา
ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด กรมการพัฒนาชุมชน
- สุจิตรา มีทอง (2550) “ภาวะผู้นำและการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
ตำบลท่าจีน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนทร กุลวัฒน์วรพงษ์ (2544) ตามรอยพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่
กรุงเทพมหานคร ชมรมเด็ก
- สุภาพร สายสุด (2550) “คุณภาพชีวิตกับการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา:
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น” การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาปกครองคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุวกิจ ศรีปัดดา (2549) ศึกษาวิจัยประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจชุมชนตามแนวพระราชดำริ
เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 9 จังหวัด
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อรสุดา เจริญรัต (2546) เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย กรุงเทพมหานคร
สถาบันวิถึทรรศน์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ประเด็นคำถามเชิงคุณภาพ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ: แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่
พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี

แนวคำถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอ
เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี” ของนางสาวศิริลักษณ์ อินทรชัย นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน กรณี
ศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
ระดับพออยู่ พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี จังหวัด
ลพบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่
พอกิน กรณีศึกษาบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

.....

ประเด็นคำถาม

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สภาพหรือเกณฑ์การชี้วัดระดับของหมู่บ้าน ครอบคลุมเกณฑ์แต่ละเกณฑ์ที่มีหรือไม่ หากไม่ครบเป็นเพราะอะไร

1.1 กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นจุดเด่น ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี กิจกรรมใดบ้างที่ท่านคิดว่าเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเหตุใด

1.1.1 คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ใช้เวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ มีข้อปฏิบัติร่วมกันให้คนในหมู่บ้านปฏิบัติ

1.1.2 บัญชีรายรับรายจ่าย

1.1.3 ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน

1.1.4 มีการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร

1.2 ปัจจัยตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เพราะเหตุใด

1.2.1 ด้านการลดรายจ่าย

1.2.2 ด้านการเพิ่มรายได้

1.2.3 ด้านการประหยัด

1.2.4 ด้านการเรียนรู้

1.2.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.2.6 ด้านการเอื้ออารี

2. ท่านคิดว่า แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามกิจกรรมดังต่อไปนี้ควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

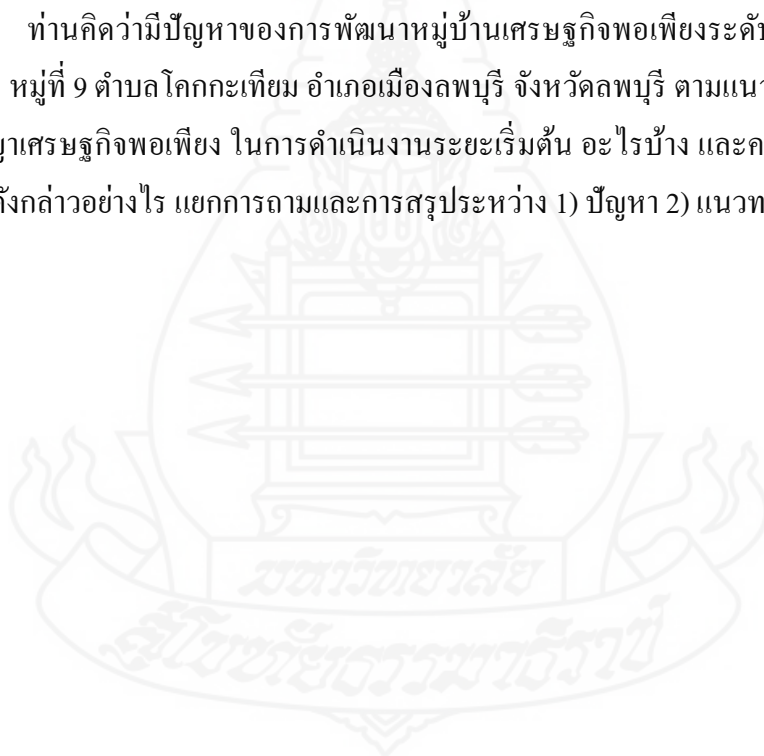
2.1 กองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน โครงการการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.) และกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม อะไรบ้าง

2.2 กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมฯ โดยเห็นผลอย่างชัดเจน คือ กิจกรรมอะไร ดำเนินการอย่างไร ระยะเวลาานเท่าใด เป็นโครงการต่อเนื่องหรือไม่

2.3 มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชน โดยการนำไปปฏิบัติจริง

2.4 ในหมู่บ้านมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสม มีพลังงานอะไรบ้าง / มีการดำเนินงาน แผนงานอย่างไรหรือไม่

3. ท่านคิดว่ามีปัญหาของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินงานระยะเริ่มต้น อะไรบ้าง และควรมีแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไร แยกการถามและการสรุประหว่าง 1) ปัญหา 2) แนวทางการแก้ไข

ภาคผนวก ข
รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ จำนวน 10 คน ดังนี้
 1. นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 2. นางพิศมัย อินทวงษ์ กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 3. นายสุชาติ เกตุन्छ ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 4. นางสมปอง อินทวงษ์ สมาชิกอบต.โคกกะเทียม
 5. นางสมพิศ นวลอุ้น สมาชิกอบต.โคกกะเทียม
 6. นายชยกร ภาสพิกนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 7. นายสุพจน์ งอกงาม กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 8. นายประเมิน พิกนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9
 9. นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม
 10. นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโคกกะเทียม
2. กลุ่มตัวแทนชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 คน ดังนี้
 1. นางสาววย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 2. นางสาวารุณ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 3. นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 4. นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 5. นางลำพึง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 6. นางรำไพ กุหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 7. นางบั้งอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 8. นางจำเลียง พิกนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 3 คน ดังนี้
 1. นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
เกษตรตำบลโคกกะเทียม
 2. นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโคกกะเทียม
 3. นายสมเกียรติ เกากัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง
ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี
4. กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 1 คน ดังนี้
 1. พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

ภาคผนวก ค
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1. สภาพการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สภาพหรือเกณฑ์การชี้วัดระดับของหมู่บ้าน ครอบคลุมเกณฑ์แต่ละเกณฑ์ที่มีหรือไม่ หากไม่ครบเป็นเพราะอะไร

1.1 กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นจุดเด่น ของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี กิจกรรมใดบ้างที่ท่านคิดว่าเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเหตุใด

1.1.1 คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ใช้เวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ มีข้อปฏิบัติร่วมกันให้คนในหมู่บ้านปฏิบัติ

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

คนในหมู่บ้านใช้เวทีประชาคม ในการแก้ปัญหา บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 อาทิ การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หรือกรณีที่มีปัญหาในชุมชน และการทำโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีการเรียกประชุมประชาคมชาวบ้านก่อน เพื่อชี้แจงความเข้าใจถึงโครงการ และเพื่อเป็นการสอบถามความสมัครของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งทางผู้นำของหมู่บ้าน ไม่ได้ใช้การบังคับ แต่ใช้หลักของความสมัครใจ เมื่อประสบความสำเร็จก็จะขยายผลต่อไป

นางพิศมัย อินทวงษ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การประชาคมของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือในการเข้ารับการประชาคม และมีการเสนอความคิดเห็น เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องมีการประชาคม เพื่อให้ชาวบ้านรับทราบและร่วมแสดงความคิดเห็นในตัวของกิจกรรมว่า ในหมู่บ้านแต่ละครัวเรือนมีความพร้อมในการทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงอะไรบ้าง

นายสุชาติ เกตุสุข ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ชาวบ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีความรักสามัคคีกันค่อนข้างมากในการเรียกประชาคม เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาในหมู่บ้าน ทุกครั้งที่มีการประชุมก็จะมีชาวบ้านที่มาประชาคม คิดแล้วร้อยละ 70 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ในปี 2555 ที่ผ่านมา ก่อนเริ่มในตัวโครงการก็จะมีชี้แจงให้ชาวบ้านได้รับทราบ ถึงความเป็นมา ขั้นตอน วิธีการ และประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และจะมีการสรุปผล ปีละ 2 รอบ

นางสมปอง อินทวงษ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

การประชุมในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม ชาวบ้านมีการแสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือในการประชุมเป็นส่วนมาก ถือว่าชาวบ้านมีการตื่นตัว ดังนั้นแล้วในการดำเนินกิจกรรมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมีการเรียกประชุมประชาชนชาวบ้านก่อนทุกครั้ง เพื่อให้กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตรงกับความต้องการ อีกทั้งยังเป็นการติดตามผลของกิจกรรมว่าดำเนินการแล้วสำเร็จหรือมีปัญหาตรงไหน ก็จะมีการร่วมหาทางแก้ไขร่วมกัน

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ทุกครั้งที่ปัญหาในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนจะมีการเรียกประชุมเพื่อประชาคมหาทางออกของปัญหา เช่น เด็กในหมู่บ้านขี้บรเร็ว ก็มีการประชุมประชาคม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยที่ประชุมหาทางออกเสนอว่าให้มีการปรับผู้ปกครองครั้งละ 200 บาท และหากดักเตือนไม่ฟัง จะต้องแจ้งความเอาผิด ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ส่วนด้านการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การประชุมประชาคมของชาวบ้าน ก็กระทำประจำสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาปัญหา และอุปสรรคของกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เช่น คนปลูกผัก ไม่มีน้ำรดผัก เนื่องจากเกิดปัญหาภัยแล้ง ที่ประชุมก็แก้ปัญหาว่า ให้ย้ายมาปลูกที่สาธารณะที่ว่างของหมู่บ้าน ซึ่งก็สามารถจัดปัญหาได้

นางลำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ทุกครั้งที่หมู่บ้านมีปัญหา ทางผู้นำชุมชนก็จะมีการเรียกประชุมเพื่อหาทางออกทุกครั้ง และในการทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงก็จะมีการประชุม เพื่อหาข้อกำหนดว่าจะทำอย่างไร ให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี โดยรับฟังความคิดเห็นจากครัวเรือนตัวอย่าง และกระทำกิจกรรมที่ครัวเรือนต้องการ

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมเป็นกิจกรรมที่สามารถให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเสนอความคิดเห็นได้ ซึ่งการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หากได้ทำกิจกรรมที่ชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นหรือเกิดจากความต้องการของชาวบ้านเอง ก็จะเกิดการพัฒนาอย่างจริงจังและเกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมทำให้ชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม สามารถแสดงความคิดเห็นในการหาทางร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน เช่น บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เดิมมีแต่อาชีพทำนาหลังจากที่หมู่บ้านฯ ได้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ ชาวบ้านจึงได้มีการประชุม เพื่อหากิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน อีกทางหนึ่งชาวบ้านจึงมีรายได้และมีเงินออมเพิ่มขึ้น

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านของชาวบ้านนั้น ก็จะมีหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชน เข้ามาทำการประชุมชาวบ้าน เพื่อหาความต้องการ เช่น ใครต้องการปลูกผักก็รวมกลุ่มกัน ใครต้องการเผาถ่านก็รวมกลุ่มกัน เป็นต้น เพื่อที่ความต้องการทำกิจกรรมนั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในครัวเรือนได้ และตรงกับความต้องการของชาวบ้านเอง โดยครัวเรือนใดที่มีน้ำเพียงพอต่อการปลูกผัก และมีพื้นที่ว่างที่จะปลูกผัก ก็ทำกิจกรรมปลูกผักได้ เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนอีกทั้งยังเป็นการหารายได้เพิ่มอีกทางหนึ่งด้วย

นางลำพึง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมประชุมในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง หากมีการประชุมเพื่อหาแนวทางที่เป็นความต้องการของชาวบ้านจริงๆ แล้วก็จะทำให้เกิดความสนใจจากชาวบ้าน เช่น บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมีการประชุมชาวบ้านเพื่อประชุม หาความต้องการ และมีการจัดตั้งกลุ่ม และตั้งระเบียบของกลุ่มที่จะต้องปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม โดยบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. กลุ่ม คนปลูกผัก โดยจะปลูกพืชผักสวนครัวในครัวเรือน
2. กลุ่มคนทำน้ำหมักชีวภาพ โดยจะทำน้ำหมักจากพืชสมุนไพร และเศษอาหาร
3. กลุ่มคนเอาถ่าน โดยจะเผาถ่านจากเศษไม้ริมทาง หรือเศษไม้จากไร่นา
4. กลุ่มคนมีน้ำยา โดยจะทำน้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ในครัวเรือน และ

จำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง

นางรำไพ กุหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ทุกครั้งที่มีโครงการเข้ามาส่งเสริมหรือพัฒนาหมู่บ้านจากหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนจะมีการเรียกประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินงาน โดยจะมีการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านเป็นหลัก เช่น กิจกรรมการปลูกต้นไม้บริเวณรอบริมสระน้ำบ้านหนองปลิง ก็จะมีการประชาคมเพื่อหาความคิดเห็นว่า ควรจะปลูกต้นไม้บ้าง และจะมีวิธีการช่วยกันปลูกอย่างไร ใครจะดูแลเพื่อให้ต้นไม้ในระยะแรกไม่ตาย เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การประชาคมชาวบ้านมีประโยชน์มาก โดยเป็นการแสดงถึงความสามัคคีของชาวบ้านในชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมีการประชาคมเพื่อหาทางออกของปัญหาตลอด เช่น การประชุมเพื่อหากิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นของชาวบ้าน เช่น ประชุมเพื่อหาทางออกกรณีทีในปีนี้น้ำแล้งว่าจะปลูกผักสวนครัวอะไรที่ไม่ใช้น้ำมาก เป็นต้น

นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก่อนที่จะมีกิจกรรมใหม่ๆ หรือมีข่าวสารจากหน่วยงานราชการ ก็จะมีการเรียกประชุมเพื่อรับฟังข่าวสารหรือเรียกประชุมเพื่อประชาคมในกิจกรรมที่ชาวบ้านต้องการ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละคนหรือแต่ละครัวเรือน โดยการประชาคมเป็นการทำให้ประชาคมมีส่วนร่วม รู้จักเรียนรู้หลักของประชาธิปไตย สร้างและปลูกฝัง ความเป็นผู้นำให้กับชาวบ้านได้

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีการประชาคมชาวบ้านก่อนที่จะมีการทำกิจกรรมทุกครั้ง เนื่องจากว่าทางผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับชาวบ้าน อยากให้กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตอบสนองความต้องการของชาวบ้าน และแก้ไขปัญหาด้านความยากจนของแต่ละครัวเรือนเอง เพราะจะทำให้ครัวเรือนที่ดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ จะได้ตั้งใจทำและเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จะได้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

นายสุพจน์ งามงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การใช้เวทีประชาคม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเมื่อจะดำเนินกิจกรรมใดๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะมีการเรียกประชุมประชาคม สอบถามถึงความต้องการของชาวบ้านแต่ละคนหรือแต่ละครัวเรือน เพื่อให้กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตรงกับความต้องการของชาวบ้าน สามารถแก้ปัญหาของชาวบ้านได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น เช่น คนที่ต้องการรายได้เสริม และที่บ้านพอมีบริเวณว่างที่พอจะปลูกผักได้ ก็ส่งเสริมให้มีการปลูกผัก เพื่อเป็นอาชีพเสริมหรือเป็นกิจกรรมประจำครัวเรือน เป็นต้น เพราะหากว่าจะส่งเสริมให้ชาวบ้านหรือครัวเรือนที่ไม่มีบริเวณสำหรับปลูกผักให้ปลูกพืชผักสวนครัว ก็จะไม่สามารถทำให้กิจกรรมแก้ปัญหาคือความต้องการของชาวบ้านหรือครัวเรือนได้ตรงจุด ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านฯ ไม่ประสบความสำเร็จได้

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ โดยใช้เวทีประชาคมของชาวบ้านนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ เนื่องจากกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่ต้องได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน ถ้าเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานราชการบังคับให้ทำจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาวบ้านได้เลย และจะไม่เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของ และการเป็นส่วนร่วมของชาวบ้านได้ ไม่ก่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านมีความสามัคคีกันมาก จะสังเกตได้จากการเรียกประชุมหรือประชาคม แขนงชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลฯ จะมีชาวบ้านมาร่วมประชุมเกินร้อยละ 70 และสามารถที่จะเสนอโครงการที่แก้ไขปัญหาในหมู่บ้านได้ อีกทั้งผู้นำหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำสูง และบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ยังมีข้อปฏิบัติหรือที่เรียกกันว่า กฎหมู่บ้าน ที่ผู้นำและชาวบ้านร่วมใจกันปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อีกทั้งทางผู้นำหมู่บ้านยังให้ความร่วมมือกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลมาตลอด เช่น การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน เป็นต้น จากการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้นทาง อบต. ก็ได้มีส่วนร่วมมาโดยตลอด ตั้งแต่การประชาคมเพื่อหากิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยจะมีการเรียกชาวบ้านมาประชุมเพื่อสอบถามถึงความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม และกิจกรรมใดที่เขาต้องการ ทางหมู่บ้านจึงจะร่วมสนับสนุนและทางเจ้าหน้าที่ อบต. ยังสนับสนุนการดำเนินงาน

เช่น การปล่อยปลา การปลูกต้นไม้ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น กิจกรรมเวทีประชาคม เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเป็น พื้นฐานของการดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง

**นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลก
กะเทียม**

กิจกรรมการประชาคมในหมู่บ้าน เป็นการแสดงถึงความสามัคคีในหมู่บ้าน โดย เป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก การประชาคม เป็นการรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่ของชาวบ้าน เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านหรือของหมู่บ้าน เช่น การขึ้น ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี จะมี ชาวบ้านมาร่วมประชาคมร้อยละ 100 เนื่องจากต้องการตรวจสอบเอกสารให้ถูกต้อง ดังนั้นการ ประชาคมจึงเป็นการฝึกให้ชาวบ้านร่วมคิด ร่วมทำ เกิดการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการ พัฒนาด้านการเรียนรู้ จึงเป็นพื้นฐานการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างแท้จริง

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

เวทีประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้าน ได้มี ส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เพราะว่าการแก้ไขปัญหามีในหมู่บ้าน จะต้องใช้การ วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากคนในหมู่บ้านเอง จึงจะสามารถหาทางออกของปัญหาได้อย่างถูกต้อง เช่น การค้นหากิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในหมู่บ้านของบ้านหนอง ปลิง โดยชาวบ้านจะขาดอาชีพเสริมหลังการทำเกษตรกรรม ก็จะมีเวลาว่าง จึงมีการเรียกประชาคม ว่าจะทำกิจกรรมหรืออาชีพเสริมยังไร ที่จะเป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ได้ จึงมีกิจกรรมสาน ตะกร้า และกระเป๋จากเส้นพลาสติก เพื่อจำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อเป็นการเพิ่ม รายได้ให้ครัวเรือน อีกทางหนึ่ง ดังนั้น การจัดทำเวทีประชาคมในหมู่บ้านจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถ ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

การใช้เวทีประชาคมชาวบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน อีกทั้งชาวบ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลหนองปลิง ร่วมกันปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ กฎ กติกา ระเบียบของ หมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเวทีประชาคมเป็นการ ระดมความคิดเห็นของชาวบ้านให้ค้นหาปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน และระดมความ คิดเห็นเพื่อหาทางออกหรือแนวทางแก้ไขปัญหา อีกทั้งการประชาคมยังเป็นการบริหารงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นการสร้างความสามัคคีให้แก่ ชาวบ้านในหมู่บ้านอีกด้วย เช่น การประชาคมชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เพื่อหาทางแก้ไข

ความยากจนในหมู่บ้าน จึงเกิดกิจกรรมการสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก ซึ่งผู้นำของหมู่บ้านก็มีการประชาคมหาความต้องการของชาวบ้านว่าช่วงระยะเวลาที่ชาวบ้านว่างจากการทำนา จะใช้เวลาว่างนี้ทำอะไร เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน ในที่ประชุมจึงมีการเสนอความต้องการที่จะทำตะกร้าจากเส้นพลาสติก ดังนั้นผู้นำจึงประสานไปยังหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามาสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี และศูนย์การศึกษาอนุระบบตามอัยยาศัย (กสน.) เข้ามาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เมื่อชาวบ้านได้รับการอบรมแล้วจึงนำมาทำเป็นกิจกรรมเสริมหลังจากเวลาทำนา จึงเกิดกิจกรรมการสานกระเป๋าจากเส้นพลาสติก เพื่อเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนได้ ดังนั้นการประชาคมจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

นายสมเกียรติ เกากัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมีความสามัคคีกันมาก ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคมของทุกปี ทุกครัวเรือนจะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ไม่มีครัวเรือนใดขาด หากหัวหน้าครัวเรือนใดที่ไม่สามารถจะเข้าร่วมกิจกรรมได้ก็จะให้สมาชิกในครัวเรือนมาร่วมกิจกรรมแทน เป็นต้น และในการประชุมหรือประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของหมู่บ้าน เมื่อผู้นำมีการประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้านขอความร่วมมือให้เข้าร่วมประชุมหรือประชาคมก็จะมีหัวหน้าหรือตัวแทนของครัวเรือนมากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เข้าร่วมประชุม ดังนั้นในการประชาคมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ก็จะประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกิดจากแนวคิดของชาวบ้านตรงกับความต้องการที่พวกเขาต้องการ เช่น ในการดำเนินกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ซึ่งจะมีหน่วยงานภาครัฐได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี ร่วมกับหน่วยงานภาคี ที่เข้าร่วมสนับสนุนมาดำเนินกิจกรรม ก็จะมีการประชุมเพื่อค้นหาความต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมของชาวบ้านแต่ละครัวเรือน เนื่องจากแต่ละครัวเรือนจะมีความพร้อมและปัญหาที่ต้องการแก้ไขแตกต่างกันออกไป หากไม่มีการประชาคมชาวบ้านก่อนก็จะเป็นการสนับสนุนกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน กิจกรรมนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย ดังนั้นการใช้เวทีประชาคมจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคีกันมากน้อยครั้งที่จะมีความขัดแย้งกัน ซึ่งชาวบ้านจะยึดถือและปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้านอย่างมาก และทุกครั้งที่มีการเรียกประชุม ประชาคมชาวบ้านจากผู้นำหรือหน่วยงานราชการที่จะเข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน ก็จะมีตัวแทนเกือบทุกครัวเรือนมาร่วมในการประชุมประชาคม เพื่อร่วมรับฟังและหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน หากหัวหน้าครัวเรือนไม่สามารถมาร่วมได้ ก็จะส่งตัวแทนในครัวเรือนมาร่วมประชุม เช่น การประชาคมในกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมีครัวเรือนมาร่วมรับฟัง และร่วมเสนอหาทางออกสำหรับกิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหากในการดำเนินกิจกรรมนั้น ไม่ได้มีการประชุม ประชาคมชาวบ้านก่อน กิจกรรมที่ทางหน่วยงานราชการ กำหนดขึ้นมา ก็จะไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ เนื่องจากการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุดของชาวบ้าน เพราะแต่ละครัวเรือน ก็จะมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นแล้วกิจกรรมเวทีประชาคม จึงเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

1.1.2 บัญชีรายรับรายจ่าย

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

เป็นกิจกรรมหลักของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ โดยเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลดการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยของสมาชิกแต่ละครัวเรือน

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

คิดว่าเป็นกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้รู้ว่าแต่ละครัวเรือน มีรายรับ รายจ่าย เท่าไหร่ต่อเดือน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการทำบัญชีประกอบอาชีพ เพื่อให้รู้ข้อมูลจากการลงทุนว่ามีรายได้เท่าไร และได้กำไรเท่าไร ช่วยในการวางแผนประกอบอาชีพ ลดรายจ่าย ต้นทุนการผลิต

นายสุชาติ เกตุนุช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การทำบัญชี รายรับ รายจ่ายในครัวเรือน เป็นตัวบ่งชี้ และการวัดความฟุ่มเฟือยของแต่ละครัวเรือน เมื่อครัวเรือนทำบัญชีครัวเรือน ก็จะสามารถตระหนักว่าในครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายใดบ้างที่ไม่จำเป็น ก็จะสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นตัวนั้นได้

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โดกกะเทียม

การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จ เพราะทำให้เรารู้ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สามารถนำไปวางแผนลดรายจ่ายลงได้ เพราะบางครั้งซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น เมื่อสรุปรายเดือนหรือรายปี ทราบแล้วว่าแต่ละเดือนมีการใช้จ่ายตรงไหนที่ไม่ควรจ่ายก็สามารถตัดค่าใช้จ่ายตรงนั้นลงได้ เป็นการลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน และเงินที่ได้เพิ่มมาจากการประหยัด ยังสามารถนำมาเป็นเงินออมทรัพย์ได้อีกด้วย

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โดกกะเทียม

เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในแต่ละครัวเรือน รู้ว่าแต่ละเดือนครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเท่าไร ทำให้สามารถวางแผนในการใช้จ่ายได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านฯ เพราะเมื่อชาวบ้านในแต่ละครัวเรือนทราบว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นก็ตัดค่าใช้จ่ายตัวนั้นออกไปได้ ทำให้เกิดการประหยัด และมีการเงินออมมากขึ้น

นางลำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในการเข้าร่วมโครงการฯ มีมติว่าทุกครัวเรือนที่เข้าร่วม โครงการต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ครัวเรือน เมื่อได้ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายครัวเรือน แล้วทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่ไม่จำเป็น จึงตัดค่าใช้จ่ายส่วนนั้นออกไป ทำให้มีเงินออมมากขึ้น

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บัญชีรายรับ รายจ่าย สามารถทำให้ทราบค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการใช้จ่ายของครัวเรือน เช่น เดือน มีนาคม มีรายได้ 10,000 บาท มีรายจ่าย 8,500 บาท มีเงินออม 1,500 บาท หลังจากวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายแล้วพบว่ามียาจ่ายที่ไม่จำเป็น ได้แก้ค่าห่วยและค่าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นเงิน 1,000 บาท เดือนเมษายน จึงลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ส่วนเงินที่สามารถลดได้ ก็นำไปออมเพิ่มขึ้น เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักปัจจัยด้านการประหยัด ซึ่งการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ก็สามารถส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

นางบุญเรือน แสงงา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ทำให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือน อีกทั้งเป็นการปลูกฝังให้ลูกหลานในครัวเรือนรู้จักการประหยัด อดออม รู้จักที่จะใช้เงินไม่ฟุ่มเฟือย อีกด้วย

นางอำพร สุพพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ในครัวเรือน แต่เดิมก็ยังไม่มีความสนใจที่จะทำ เนื่องจาก ชาวบ้านบางคนเขียนหนังสือไม่ได้ และยังไม่เห็นประโยชน์ของการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน แต่ก็มีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และผู้นำชุมชน มาแนะนำวิธีการเขียน และบอกถึงประโยชน์ของการทำบัญชี ชาวบ้านจึงเริ่มทำบัญชี พอทำแล้วเห็นประโยชน์ว่าสามารถที่จะทราบถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่มีประโยชน์ในครัวเรือนแต่ละเดือน เช่น ค่าหอย ค่าสุรา เป็นต้น ก็สามารถตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น เกิดการประหยัดในครัวเรือน และยังสอนให้ลูกหลานเขียนเป็นการสร้างนิสัยของกับเด็กๆ ได้

นางลำพึง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือนของชาวบ้าน ทำให้รู้ถึงรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือน ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย มีเงินออมในครัวเรือนเพิ่มขึ้น

นางรำไพ กุหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน ทำให้รู้ว่าแต่ละครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างในแต่ละเดือน อะไรที่จำเป็นและอะไรที่ไม่จำเป็น ค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่ไม่จำเป็น ก็พยายามตัดรายจ่ายส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป ก็จะทำให้ครัวเรือน มีเงินออมมากขึ้นหรือสามารถนำไปใช้สอยในครัวเรือน ส่วนที่จำเป็นมากขึ้น เช่น ค่าเล่าเรียนของลูก หรือใช้ในการประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน ทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนใช้จ่ายอะไรไปบ้าง อันไหนที่ไม่จำเป็นก็ลดลง เช่นค่า การซื้อพริก เดือนละ 20 บาท เราก็มาปลูกพริก ก็จะได้ประหยัดเงิน 20 บาท/เดือน ถ้ามีเพื่อนบ้านมาขอซื้อ ก็ขายบ้าง หรือแบ่งปันให้ไปบ้าง ชีวิตของเราจะมีความสุข ไม่เป็นหนี้หรือจะมีเงินออมมากขึ้น

นางจำเลียง พิภนาดี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ครัวเรือนที่ทำบัญชี รายรับ รายจ่าย จะสามารถทราบได้เลยว่า แต่ละเดือน ใช้จ่ายอะไรไปบ้าง ซึ่งบ้างครั้งถ้าไม่มีการจดเราจะลืม แต่พอจดแล้วสิ้นเดือนมาวิเคราะห์ดูว่า แต่ละคนในครัวเรือน ใช้จ่ายอะไรไปบ้าง ก็จะมีคามสัมพันธ์ที่ดีในครัวเรือน มีการพูดคุยกัน มีการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือน อะไรที่ไม่จำเป็นก็ตัดออก ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ก็จะเกิดการประหยัด เงินที่ประหยัดได้ ก็สามารถนำไปออมเป็นเงินเก็บได้

นายชยกร ภาสพิกนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน ทำให้ทราบว่าแต่ละเดือน มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่ไม่จำเป็น ซึ่งสามารถที่จะตัดค่าใช้จ่ายนั้นออกไปได้ หรือว่าอาจจะประหยัดขึ้น เช่น แต่เดิม เคยซื้อขนมถุงให้กับลูก เดือนละ 300 บาท ก็ประหยัดค่าใช้จ่ายตรงส่วนนี้ เพราะขนมไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ให้ซื้อทานได้แต่เพียงเดือนละ 100 บาท ทางครัวเรือนก็จะมีเงินเก็บ 200 บาท นำไปออมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านได้

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ครัวเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการประหยัดในครัวเรือน เพราะการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ทำให้ครัวเรือนทราบว่ามีการรับแต่ละเดือนเท่าไร และมีรายจ่ายเท่าไร และควรจะประหยัดค่าใช้จ่ายตรงจุดใดบ้าง เมื่อครัวเรือนทราบว่ารายจ่ายตัวไหนไม่จำเป็นก็ตัดออก หรือประหยัดลงบ้าง ก็จะทำให้รายรับเพิ่มขึ้น มีเงินออมมากขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กิจกรรมการทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ ได้ เนื่องจาก การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นการทำให้สมาชิกในครัวเรือนทราบว่าในแต่ละเดือน ครัวเรือนของตนมีค่าใช้จ่ายเท่าไร และทำให้มีการวางแผนว่าจะใช้จ่ายอย่างไรให้ประหยัด ดังนั้นการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายฯ จะเป็นเครื่องมือให้ครัวเรือนใช้จ่ายอย่างประหยัด อดออม เพราะทราบแล้วว่าค่าใช้จ่ายตัวไหนที่ไม่จำเป็นก็ตัดออก จึงไม่ก่อให้เกิดหนี้สินในครัวเรือน

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ทางหมู่บ้านมีการรณรงค์ให้มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เกษตร และบัญชีรายรับ รายจ่าย ครัวเรือน และบัญชีรายรับ รายจ่าย จากการซื้อหอย โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้ ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกันชี้แจงถึงประโยชน์และวิธีการดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ชาวบ้านแต่ละครัวเรือน ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ครัวเรือน กันเกือบร้อยละ 50 นำโดยผู้นำหมู่บ้าน ที่ผู้นำทุกคนจะต้องทำบัญชี รายรับ รายจ่ายครัวเรือน จะต้องทำเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชาวบ้าน จากการได้พูดคุยกับชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ที่ได้ทำบัญชีรายรับ

รายจ่าย ครั้วเรือน นั้น ชาวบ้านกล่าวว่า พวกเขาได้ประโยชน์มากจากการบัญชี รายรับ รายจ่าย ครั้วเรือน โดยสามารถตัดค่าใช้จ่ายในครั้วเรือน ที่ไม่จำเป็นออกไปได้ ทำให้มีเงินออม และไม่ต้องไม่กู้ยืมเงิน เกิดการเรียนรู้ ด้านการประหยัดอีกด้วย ดังนั้นกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครั้วเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

บัญชีราย รับรายจ่าย ครั้วเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครั้วเรือน จะทำให้ชาวบ้านรู้ว่าแต่ละวันใช้จ่ายอะไรไปบ้าง และสิ่งไหนที่ควรประหยัด สิ่งไหนไม่ควรจ่ายเพราะว่าไม่จำเป็นเป็นรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ครั้วเรือนก็ลดรายจ่ายลง เมื่อครั้วเรือน เริ่มเกิดการประหยัดก็จะเกิดอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม และทำให้ครั้วเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิม

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครั้วเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้แต่ละครั้วเรือน ได้รู้จักใช้เงินให้ประหยัด เพราะการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครั้วเรือน แต่ละเดือนก็จะมีการสรุป หรือย้อนกลับมาดูได้ว่า มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่ไม่จำเป็น ก็สามารถตัดค่าใช้จ่ายเหล่านั้นออกไปหรือลดค่าใช้จ่ายตรงนั้นออกไป เช่น การดื่มสุรา การเล่นเกม การซื้อเสื้อผ้า เป็นต้น บัญชีรายรับรายจ่าย ครั้วเรือน เป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดการประหยัด และลดรายจ่าย ที่ไม่จำเป็นในครั้วเรือนได้ หลังจากที่เราทราบว่าในครั้วเรือนของเรามีรายรับเท่าไร เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอก็หาอาชีพเสริม พอเพิ่มรายได้ให้แก่ครั้วเรือน ดังนั้น กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครั้วเรือน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจให้ประสบความสำเร็จได้

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

กิจกรรมการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครั้วเรือน เป็นกิจกรรมพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง หากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมฯ ให้แก่ครั้วเรือน แต่ไม่มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครั้วเรือน สมาชิกในครั้วเรือนก็จะไม่สามารถทราบได้เลยว่า ครั้วเรือนมีการใช้จ่ายอะไรไปบ้าง ไม่เกิดการประหยัด ได้รับเงินมาเท่าไรก็จ่ายไปหมด ไม่มีการวางแผนในครั้วเรือนว่าจะนำเงินที่ได้รับมา ไปใช้ทำอะไรบ้าง เมื่อไม่เกิดการประหยัด ก็จะไม่มีเงินออม และก่อให้เกิดหนี้สินในครั้วเรือนได้ ดังนั้นกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครั้วเรือน เป็นการวางแผนการใช้จ่ายเงินในครั้วเรือน ว่าแต่ละเดือนจะใช้จ่ายอะไรบ้าง และจะมีการออมเงินไว้เท่าไร และจะประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใดบ้าง หากรายรับไม่พอใช้จ่ายใน

ครัวเรือนก็จะมีการวางแผนเพื่อหาอาชีพเสริม เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน จึงเห็นได้ว่า กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโคกกระทียม อำเภอเมืองลพบุรี

กิจกรรมการทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เป็นกิจกรรมหลักของการส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน โดยกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน เป็นกิจกรรมพื้นฐานของการริเริ่มกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย กิจกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้ ในครัวเรือนได้ เนื่องจากการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือน สามารถย้อนกลับมาดูได้ว่า แต่ละวันสมาชิกใช้จ่ายอะไรไปบ้าง อะไรที่ไม่จำเป็น อะไรที่ควรจะประหยัด เพื่อให้รายรับที่ครัวเรือนได้รับแต่ละเดือน หรือแต่ละวัน ให้เพียงพอการใช้จ่ายในครัวเรือน ไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน หรือเป็นการวางแผนการใช้จ่ายในแต่ละเดือน ของครัวเรือน และเมื่อสิ้นเดือนสมาชิกมานั่งวิเคราะห์กันว่ารายรับของครัวเรือน เพียงพอหรือไม่ต่อการใช้จ่ายของสมาชิก และในครัวเรือน มีเงินออมบ้างหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ ก็จะมีการหาอาชีพเสริม หรือกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เช่น กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ กิจกรรมการทำไม้กวาดก้านมะพร้าว กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือนของชาวบ้านแต่ละครัวเรือน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นการส่งเสริมให้คนในครัวเรือนตระหนักถึงรายรับ รายจ่าย ที่เป็นจริงในครัวเรือน เกิดการวิเคราะห์ถึงปัญหาในครัวเรือนว่าเพราะอะไร ทำไม ถึงมีปัญหา ด้านการใช้จ่ายไม่เพียงพอ หากรายจ่ายไม่เพียงพอ ก็จะต้องหาอาชีพเสริมหรือกิจกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้ เช่น กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งครัวเรือนใดมีที่ว่างบริเวณบ้าน หรือมีน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก ก็จะเป็นกิจกรรมหรืออาชีพเสริมสำหรับสมาชิกในครัวเรือน ให้มีผักไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน ไม่ต้องไปซื้อหา เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน ส่วนผักที่เหลือจากการบริโภคก็นำไปขายในตลาด หรือในหมู่บ้าน เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ลูกหลานใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีความรู้ด้านการปลูกผักติดตัวไปอีกด้วย

1.1.3 ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ในชุมชนมีการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ อาทิ การเรียนรู้ของนักเรียนจากโรงเรียนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง และเพื่อเป็นการสาธิตและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชาวบ้านในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ข้อมูลนั้นสามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน และในหมู่บ้านใกล้เคียงที่สนใจด้านเศรษฐกิจพอเพียงได้เข้ามาศึกษาดูงานได้

นายสุชาติ เกตุหนู ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ข้อมูลที่ถูกรวบรวมเอาไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถนำมาเผยแพร่ แบ่งปันให้ชาวบ้านที่สนใจด้านเศรษฐกิจนำไปประยุกต์ใช้ได้

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถเป็นจุดที่เผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเด็กนักเรียน หรือชาวบ้านในหมู่บ้านและที่ใกล้เคียงได้ เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากศูนย์เรียนรู้ชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ มาก เนื่องจากเป็นการส่งเสริมและก่อให้เกิดความรู้ของชาวบ้านในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง และยังสามารสร้างอาชีพเสริมให้กับชาวบ้านที่ว่างงาน โดยชาวบ้านที่ว่างงานก็มาศึกษาข้อมูลจากศูนย์เรียนรู้ชุมชน เมื่อเกิดการเรียนรู้ก็สามารถเอาความรู้ที่ได้มาทำเป็นอาชีพเสริมได้

นางลำรวัย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลที่จัดเก็บในศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถให้ชาวบ้านเข้าไปอ่านหรือค้นคว้าได้ และที่สำคัญ เมื่อเกิดความรู้ด้านต่างๆ ก็มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การทำน้ำยาล้างจาน ดิฉันก็เคยเข้าไปศึกษาข้อมูล พอรู้วิธีการทำแล้วก็มาทำเองในครัวเรือน ซึ่งสามารถลดรายจ่ายได้เป็นอย่างดี จากเคยซื้อน้ำยาล้างจานเดือนละ 40 บาท เมื่อซื้อทำเอง ก็ประหยัดค่าน้ำยาล้างจาน เป็นเดือนละ 10 บาท

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถให้ชาวบ้านหรือเด็กนักเรียน เข้าไปศึกษาได้ เป็นการส่งเสริมด้านการเรียนรู้ เมื่อชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ ก็จะเอาความรู้ไปทำ กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ได้ เช่น การทำน้ำยาล้าง น้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ใน คร้วเรือน เป็นต้น

นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน นอกจากที่จะให้ชาวบ้านมาศึกษาและเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ในด้าน เศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังให้นักเรียน นักศึกษา เข้ามาศึกษา เพื่อนำไปประกอบเป็นอาชีพหรือ ประกอบการศึกษาได้

นางอำพร สุพพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลของชุมชน ได้แก่ ขั้นตอนการทำน้ำหมักชีวภาพ ขั้นตอนการทำน้ำยา เอนกประสงค์ เป็นต้น ที่ถูกเก็บรวบรวมที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นแหล่งที่สามารถให้ชาวบ้านที่มีความต้องการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาดูและศึกษาได้ เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว ชาวบ้านก็นำไปดำเนินการในครัวเรือนของตน เป็นการส่งเสริมและขยายความรู้ด้านเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้าน

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้มีการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียงจาก ศูนย์เรียนรู้ชุมชนของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เช่น การศึกษาการทำน้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ใน คร้วเรือน และยังให้เด็กนักเรียนเข้ามาศึกษาได้ และยังมีปราชญ์ผู้รู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำอีกด้วย เมื่อชาวบ้านหรือเด็กนักเรียนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน ก็มีความสนใจในกิจกรรมด้าน เศรษฐกิจพอเพียง มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลจากศูนย์เรียนรู้ชุมชน ไปปฏิบัติใน คร้วเรือน ส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

นางรำไพ คุณา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีเก็บข้อมูลของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา ข้อมูลปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมด้านการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ กิจกรรมการออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่ง ชาวบ้านในหมู่บ้าน หมู่บ้านใกล้เคียง หรือนักเรียนในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านอื่นๆ เข้ามาศึกษาดู ข้อมูล เพื่อประกอบเป็นอาชีพ เป็นข้อมูลทางด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านการ เรียนรู้

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลของชุมชนหรือความรู้ที่ถูกเก็บสะสมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถให้รุ่นลูก รุ่นหลาน ตระหนักถึงความสำคัญ และแนวทางในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดหนี้จนกระบบลงได้มาก

นางจำเลียง พักนาดี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลของชุมชนที่ได้นำไปเก็บสะสมที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งที่รวบรวมความรู้ และข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนหรือชาวบ้านจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด มาศึกษาด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการนำไปปฏิบัติตามได้ ซึ่งศูนย์เรียนรู้ชุมชนก็จะมีชาวบ้านเขามาศึกษาเพื่อมาหาข้อมูลในการทำกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน หากไม่มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ข้อมูลหรือความรู้ต่างๆ จะกระจัดกระจายไม่สามารถให้มาศึกษาเพิ่มความรู้ได้

นายชยกร ภาสพักนาดี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ชาวบ้านในหมู่บ้านหรือที่ใกล้เคียงสามารถเข้ามาศึกษาข้อมูลของกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ที่ถูกรวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลนั้น ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ให้แก่ครัวเรือน

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ข้อมูลชุมชนและข้อมูลกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่รวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดการพัฒนาได้ เนื่องจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนนั้น ชาวบ้าน นักเรียน หรือบุคคลทั่วไป ก็สามารถเข้ามาศึกษา เรียนรู้ หรือค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำไปทำในชีวิตประจำวันของตนได้ เมื่อได้มาศึกษาก็จะเกิดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เมื่อชาวบ้านมาศึกษาเกี่ยวกับการทำน้ำหมักชีวภาพ และนำกลับไปทำที่บ้านเอง ก็จะเกิดการเรียนรู้ และน้ำหมักชีวภาพก็สามารถนำไปรดต้นไม้ หรือไปรดข้าวในนาได้ ก่อให้เกิดการประหยัด ลดรายจ่ายจากการซื้อปุ๋ยเคมีลงได้

นายประเมิน พักนาดี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นกิจกรรมที่รวบรวมข้อมูลชุมชนและความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ด้านการทำเกษตรกรรม ความรู้การทำบัญชี รายรับ รายจ่ายในครัวเรือน ความรู้ด้านการทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น ดังนั้นจึงมีชาวบ้านในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนเด็กนักเรียนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง เข้ามาศึกษาเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ เมื่อได้รับความรู้จึงนำไปปฏิบัติใน

ครัวเรือนของตน เช่น เมื่อศึกษาด้านการทำน้ำหมักชีวภาพ ก็กลับไปหมักที่บ้าน สามารถใช้น้ำหมักไปผสมน้ำ รดต้นไม้ พืชผักสวนครัว ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยได้ จึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

ข้อมูลของหมู่บ้านและข้อมูลด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีการเก็บรวบรวมในศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ที่ดี ที่สามารถให้ชาวบ้าน เด็กนักเรียน เข้ามาศึกษา เรียนรู้ได้ จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เป็นแหล่งที่ชาวบ้านที่ว่างงาน หรือเสร็จจากการเก็บเกี่ยว เข้าไปศึกษาเพื่อหาข้อมูลมาดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างอาชีพเสริม ให้กับตนเองและเพื่อหารายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง และเด็กนักเรียนที่เข้าไปศึกษาในศูนย์เรียนรู้ชุมชน ยังมีความรู้เพิ่มพูนขึ้น เกิดการพัฒนาความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเด็กนักเรียนยังสามารถนำเอาเวลาว่าง เช่น จากการปิดเทอม เด็กๆ ก็จะมานั่งสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก หรือบางคนก็ช่วยพ่อแม่ ปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อเป็นการหารายได้เข้าครอบครัวอีกทางหนึ่ง และเด็กยังมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ติดต่อไปอีกด้วย

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

ข้อมูลที่รวบรวมไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน จะมีข้อมูลของชุมชน ข้อมูลด้านกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลด้านเกษตรกรรม เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าวนาโยน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ชาวบ้านและนักเรียนสามารถมาศึกษาดูงาน และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเพื่อเป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน เช่น กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก โดยนำเอาขี้วัว ฟางข้าวที่มีอยู่ในครัวเรือนมาหมักเพื่อใช้ในการทำนา สามารถลดรายจ่ายด้านการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมักนี้ยังสามารถเอาไปใส่พืชผักสวนครัวในครัวเรือนได้อีกด้วย พืชผักจะสวย ต้นใหญ่ เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน ดังนั้น ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน สามารถเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

นางนฤษา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนและข้อมูลด้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งศูนย์เรียนรู้ข้อมูล เป็นฐานในการสร้างความรู้ความสามารถของชาวบ้านในหมู่บ้าน และทำให้สามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับชุมชน สามารถให้ชาวบ้านในหมู่บ้านนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้ เช่นการวางแผนการจัดทำกิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัว ในครัวเรือน แต่ละเดือนจะมีการปลูกผักอะไรบ้าง เพื่อให้ตรงตามฤดูกาลของการเพาะปลูกผัก ดังนั้น กิจกรรมศูนย์เรียนรู้ชุมชน จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

ข้อมูลของชุมชนหรือความรู้ด้านการทำกิจกรรมพอเพียง ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นแหล่งให้ชาวบ้าน นักเรียนทั้งในหมู่บ้าน และตำบลโลกกะเทียม และตำบลอื่นๆ เข้ามาศึกษาความรู้ที่ถูกรวบรวมไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน แล้วนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้ หรืออาจจะนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลและความรู้ต่างๆ ในศูนย์เรียนรู้มาสร้างอาชีพหรือกิจกรรมเสริมในครัวเรือนได้ เช่น การปลูกผักสวนครัว ปลอดภัยจากยาฆ่าแมลง เมื่อชาวบ้าน นำกิจกรรมการปลูกผัก มาปลูกในบ้านก็จะลดรายจ่ายในครัวเรือน ไม่ต้องซื้อผักจากตลาดมารับประทาน และผักที่เหลือจากการรับประทาน ในครัวเรือนก็อาจจะนำมาขาย เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน และยังสามารถแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้อีกด้วยเป็นการเอื้ออาทรให้กับเพื่อนบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจได้

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโลกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี

ข้อมูลของชุมชนที่จัดเก็บในศูนย์เรียนรู้ชุมชนของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชาวบ้าน ในบ้านหนองปลิงและหมู่บ้านใกล้เคียง ตลอดจนนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิงฯ ได้เข้าไปเรียนรู้ถึงความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงต่างๆ ที่ได้ถูกรวบรวมไว้ เพื่อให้มีคนเข้ามาศึกษาข้อมูล ความรู้ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อีกขึ้น เมื่อเกิดความรู้จึงสนใจที่จะนำกิจกรรมที่สามารถแก้ไขปัญหาของแต่ละครัวเรือนไม่ปฏิบัติ เช่น ครัวเรือนใด ที่มีความพร้อมในบริเวณพื้นที่ในบ้าน มีเวลาว่างสำหรับการปลูกผัก ก็นำความรู้ด้านการปลูกผักปลอดภัย ไปปฏิบัติในครัวเรือน เป็นการลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้อีกด้วย ดังนั้นกิจกรรมศูนย์เรียนรู้ชุมชนของบ้านหนองปลิง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในหมู่บ้านเอาไว้ ตลอดจนความรู้และแนวทางในการดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงไว้ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม สะสมองค์ความรู้ ให้ชาวบ้าน เด็กนักเรียน นักศึกษาเข้ามาศึกษาหาความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อีกทั้งเพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้แก่ผู้อื่น ดังนั้น กิจกรรมศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ เนื่องจาก เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ต่างๆ เอาไว้ ให้คนเข้ามาศึกษา เมื่อมาศึกษา ก็จะก่อให้เกิดปัญญาความรู้ และนำเอาความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.1.4 มีการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม มีกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อดูแลทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการเกษตรในการเพาะปลูก ซึ่งจะมีการประชุม 2 ครั้ง/ปี ได้แก่ ก่อนฤดูการทำนา และหลังจากการเก็บเกี่ยว

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ทุกครั้งที่จะมีการจัดทำกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะมีการวางแผน เช่น การปลูกต้นไม้เพื่อรองรับการเผาถ่าน เป็นต้น ก็จะส่งเสริมให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมาประสบความสำเร็จ

นายสุชาติ เกตุนุช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยมีผม (นายสุชาติ เกตุนุช) เป็นประธาน โดยทางคณะกรรมการกลุ่ม จะมีการวางแผนในการใช้น้ำของสมาชิก หมู่ที่ 8 และ 9 บ้านหนองปลิง การวางแผนนั้นจะทำโดยการเรียกประชุมสมาชิกทั้ง 2 หมู่บ้าน ก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวข้าว คณะกรรมการเห็นว่าหากขาดการวางแผนก็จะทำให้การทำงานของคณะกรรมการในการบริหารกลุ่มนั้นไม่ประสบความสำเร็จ

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โคกกะเทียม

ในการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การเผาถ่านจากเศษกิ่งไม้ ก็จะมีการวางแผนว่า จะมีกี่ครัวเรือนที่จะเผาถ่าน ก็จะมาช่วยกันปลูกต้นไม้ริมทางที่โตเร็ว เช่น ต้นกระถินเทพา เป็นต้น

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต.โคกกะเทียม

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติฯ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ เพราะว่าหากกลุ่มองค์กร เข้ามาช่วยวางแผนก็จะทำให้การใช้ทรัพยากรของชาวบ้านใช้แบบประหยัดและคุ้มค่า

นางลำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ เมื่อถึงฤดูการปลูกก็จะมีการประชุมเพื่อชี้แจงการใช้น้ำ เป็นการวางแผนการจัดการน้ำ และหลังการเก็บเกี่ยวก็จะมาชี้แจงว่า สถานการณ์น้ำเป็นอย่างไรทำให้เกิดการใช้น้ำอย่างประหยัด และเกิดการแบ่งปันไม่ทะเลาะกันเรื่องแย่งการใช้น้ำ

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรฯ โดยใช้กลุ่มองค์กรเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการวางแผน และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เช่น บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม มีกลุ่มผู้ใช้น้ำซึ่งจะวางแผนการใช้ทรัพยากร ได้แก่ น้ำจากชลประทาน เพื่อใช้ในการปลูกข้าวและพืชผลทางการเกษตร ก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ก็จะมีการเรียกประชุมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อแจ้งสถานการณ์ของน้ำในปีนั้น

นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อวางแผนในการใช้น้ำฤดูทำนา ซึ่งจะมีรูปแบบบริหารงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งทางกลุ่มผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการ เมื่อได้รับข่าวหรือการประสานจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก็จะนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อเป็นการวางแผนในการทำนาในปีนั้นๆ

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้กลุ่มองค์กร ก็มีกลุ่มผู้ใช้น้ำของบ้านหนองปลิง โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 เป็นกรรมการบริหาร ซึ่งทางคณะกรรมการจะมีการรับข่าวสารจากชลประทาน แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับชาวบ้าน อีกทั้งยังมีการประชุมเพื่อวางแผนการใช้น้ำก่อนการเก็บเกี่ยวข้าว และหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ทำให้ชาวบ้านที่ทำนา ทราบว่าปีนี้ควรจะทำนาหรือไม่ เพราะหากทางกรรมการไม่มีการประชุมเพื่อวางแผนชาวบ้าน การทำนาอาจจะเกิดความเสียหายได้ และเมื่อการทำนาขาดทุน ก็จะก่อให้เกิดหนี้สินในครัวเรือนของชาวนาได้

นางลำพึ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มองค์กรที่ช่วยในการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยจะมีการเรียกสมาชิกเพื่อประชุมวางแผนการใช้น้ำในฤดูกาลทำนา เพื่อป้องกันการขาดน้ำในฤดูการปลูกข้าว ป้องกันการขาดทุนในการทำนา

นางรำไพ ภูหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก็ยังมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่เข้ามาช่วยในการอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และช่วยในการวางแผนใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อปลูกข้าว หากมีการวางแผนล่วงหน้า และมีการจัดการที่ดี ทำให้ข้าวไม่ขาดน้ำ ผลผลิตข้าวก็จะได้เยอะ ชาวบ้านมีเงินที่ใช้ในการดำรงชีพ ไม่ต้องหาเงินจากแหล่งเงินกู้ยืมระบบไม่เป็นหนี้

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มผู้ใช้น้ำ บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 สามารถวางแผน การใช้น้ำในการทำ เกษตรกรรมได้ เพราะหากไม่มีการวางแผนก่อน ไม่ทราบสถานการณ์ของน้ำในปีนั้นๆ ข้าจะขาด น้ำแห้งตาย ชาวนาขาดทุน ต้องเกิดหนี้นอกระบบ ก่อให้เกิดภาระหนี้สินมากมาย

นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการใช้สอยทรัพยากรที่มี ในหมู่บ้านอย่างประหยัด เช่น บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกิจกรรมการเผาถ่านจากเศษไม้ริมทาง เพื่อ ทดแทนการใช้แก๊สหุงต้ม ในการประชุมประจำเดือนของผู้นำ ก็จะมีการวางแผนว่าเดือนนี้จะตัดไม้ แต่งกิ่งไม้ตรงจุดไหน คราวเรือนใดบ้างที่ต้องการเพื่อจะนำไปเผาถ่าน ก็จะไม่มีการแย่งกันหรือเกิด การลักลอบตัดไม้ของหมู่บ้าน

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่จะวางแผนการใช้น้ำจากชลประทาน เพื่อ เกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกข้าว ดังนั้น หากไม่มีการวางแผนในการใช้น้ำก่อนก่อนเพาะปลูก ก็จะทำ ให้น้ำไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการทำนาของชาวบ้านได้ ซึ่งกลุ่มผู้ใช้น้ำมีการบริหารงานใน รูปแบบคณะกรรมการ โดยมาจากผู้นำหมู่บ้านของหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้กลุ่มองค์กร ก็เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้ เนื่องจาก การวางแผนทรัพยากรของหมู่บ้านที่ มีอยู่ จะทำให้ชาวบ้านรู้จักการประหยัดทรัพยากรได้ เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 คณะกรรมการก็จะมีการประสานข่าวสารกับทางชลประทานตลอด และเมื่อถึงฤดูการทำนา ก่อนที่จะทำนาก็จะมีการเรียกประชุม เพื่อทราบข่าวสารของทางหน่วยงานราชการถึงแนวโน้ม สถานการณ์ของน้ำในปีนั้น เพื่อวางแผนในการทำนาก็ด้วย

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กิจกรรมการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้และเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้ ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านที่มีอยู่อย่างประหยัด เรียนรู้หลักในการวางแผน เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำของ บ้านหนองปลิง ก็จะมีการบริหารงานโดยคณะกรรมการในหมู่บ้าน จะมีการประชุมคณะกรรมการ ทุกเดือน และมีการประชุมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ปีละ 2 ครั้ง ก่อนการทำนา และหลังการทำนา เพื่อ

ประเมินและวางแผนการใช้น้ำในปีต่อไป ดังนั้นกิจกรรมการวางแผนอนุรักษ์ฯ จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านฯ เนื่องจากหากไม่มีการวางแผน ชาวบ้านก็จะแย่งกันใช้น้ำทำให้เกิดการปัญหาในหมู่บ้าน ชาวบ้านบางคนไม่มีน้ำใช้ก็จะไม่สามารถปลูกข้าวได้ ก่อให้เกิดหนี้สินในครัวเรือน เพราะต้องยืมเงินจากแหล่งเงินกู้เพื่อมาใช้จ่ายในครัวเรือน

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่มที่มีการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยรูปแบบของทางกลุ่มจะเป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการที่ถูกคัดเลือกโดยชาวบ้านในหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 โดยประธานจะมีการประสานกับชลประทานตลอด เพื่อติดตามสภาพการณ์ของน้ำที่จะใช้เพาะปลูกข้าว และมีการประชุมเพื่อวางแผนการใช้น้ำของชาวบ้านหมู่ที่ 8 และ 9 ปีละ 2 ครั้ง ได้แก่ ก่อนการเพาะปลูกข้าว เพื่อเป็นวางแผนการใช้น้ำให้พอเพียงครบทุกครัวเรือน และหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อประเมินสถานการณ์ของน้ำในปีนั้นๆ ว่าการใช้ น้ำเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะได้นำมาปรับปรุง ดังนั้นการวางแผนอนุรักษ์ฯ เป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก ทำให้ชาวบ้านรู้จักการวางแผน และเรียนรู้ที่จะประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยกลุ่มองค์กร ของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 กิจกรรมที่เป็นจุดเด่น ได้แก่ กลุ่มป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ซึ่งกิจกรรมของกลุ่มจะเป็นการป้องกันเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยไม่ใช้สารเคมี แต่ใช้ในลักษณะของการใช้ไฟล่อแล้วกำจัด โดยลักษณะการบริหารจะเป็นรูปแบบกลุ่ม มีประธานคือ นายสุชาติ เกตุณูช มีคณะกรรมการ จำนวน 5 คน และมีสมาชิก จำนวน 20 คน หรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนชาวนา ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมของสมาชิกในช่วงฤดูที่จะมีเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาด เมื่อมีการป้องกันและมีการวางแผนการกำจัดเพลี้ยฯ ทำให้ข้าวในนาของชาวบ้านไม่เกิดความเสียหายสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านได้ไม่ขาดทุน ไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน ดังนั้นการวางแผนอนุรักษ์ฯ จึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโคกกะเทียม

กลุ่มคนปลูกผักในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการปลูกผักสวนครัวโดยใช้เกษตรอินทรีย์ โดยมีการวางแผนการทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยความรู้ที่นำมาวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีการเรียนรู้เทคโนโลยีจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล โดยกลุ่มคนปลูกผักจะมีการประชุมเพื่อวางแผนการใช้ปุ๋ยหมัก การปลูกพืชผักแนวเกษตรอินทรีย์ เป็นประจำทุกเดือน มีการประเมิน ติดตามผลการดำเนินงานด้วยการวางแผนของกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่มได้หรือไม่ อย่างไร แล้วมีการปรับแผนเพื่อใช้ในการครั้งต่อไป

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโคกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่มผู้ใช้น้ำที่วางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร ลักษณะของกลุ่มจะเป็นแบบคณะกรรมการ โดยมีนายสุชาติ เกตุสุข เป็นประธาน และมีสมาชิกเป็นสมาชิกจากบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 ซึ่งจะใช้น้ำในการทำร่วมกัน 2 หมู่ โดยทางคณะกรรมการจะมีการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อวางแผนการใช้น้ำในการเกษตร ก่อนการทำนา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแย่งน้ำกันใช้ และให้น้ำมีเพียงพอสำหรับทุกครัวเรือน ในการทำนา และจะมีการเรียกประชุมหลังจากการเก็บเกี่ยว เพื่อประเมินผลของแผน ที่ได้วางไว้ เพื่อปรับใช้ในครั้งต่อไป ดังนั้น การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้กลุ่มองค์กร เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการพัฒนาการเรียนรู้ และเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี

การวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กรของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้น้ำของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 8 และ 9 ตำบลโคกกะเทียม ซึ่งเป็นกลุ่มที่บริหารจัดการน้ำ ที่ใช้ในการเกษตรของบ้านหนองปลิง ให้เพียงพอต่อทุกครัวเรือนที่ทำการเกษตร เนื่องจากบ้านหนองปลิง ทุกครัวเรือนจะมีอาชีพด้านการเกษตร คือ การทำนา หากน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอ จะส่งผลกระทบต่อการทำนาได้ ดังนั้นเมื่อในบ้านหนองปลิง มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่บริหารจัดการและวางแผนการใช้น้ำในการเกษตร ก็จะทำให้การทำนา มีน้ำเพียงพอ และหากสถานการณ์น้ำไม่เพียงพอ ทางคณะกรรมการ ก็จะมีการแจ้งเตือนให้กับชาวบ้านในบ้านหนองปลิง

เพื่อไม่ให้ทำนา ป้องกันปัญหาในการทำนาที่จะต้องเกิดขึ้น ดังนั้นกิจกรรมดังกล่าว จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา หากทางกลุ่มไม่มีการวางแผน ก็จะทำให้ชาวนาได้รับผลกระทบน้ำเพียงพต่อการเพาะปลูก ขาดทุนไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้ ทำให้ครัวเรือนต้องเป็นหนี้สิน ไม่ว่าจะหนี้สินของ ธกส. หนี้สินนอกระบบได้

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีกลุ่มองค์กรที่วางแผนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำของบ้านหนองปลิง โดยมีการวางแผนจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในการเพาะปลูกข้าว ให้แก่เกษตรกรในบ้านหนองปลิง ให้มีน้ำที่สามารถใช้ในการเพาะปลูก ได้ตลอดทั้งปี และหากปีใดที่ทางหน่วยงานภาครัฐได้แจ้งเตือนเอาไว้ว่าไม่สามารถเพาะปลูกได้เนื่องจากมีปัญหาขาดน้ำ แห่งแล้ง ทางคณะกรรมการก็จะมีการประชุม เพื่อแจ้งเตือนให้แก่เกษตรกรบ้านหนองปลิง ไม่ให้ปลูกข้าวในปีนั้น ให้หาพืชตัวอื่นที่ไม่ใช้น้ำแทน หากไม่มีการวางแผนหรือการแจ้งเตือนจากคณะกรรมการ ก็จะส่งผลให้ชาวบ้าน ขาดน้ำในการเพาะปลูก ขาดทุน เป็นหนี้สินจากการซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นหนี้สินมากมาย ดังนั้นกิจกรรมการวางแผนอนุรักษ์จัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้กลุ่มองค์กร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจได้

1.2 ปัจจัยตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี **ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เพราะเหตุใด**

- 1.2.1 ด้านการลดรายจ่าย
- 1.2.2 ด้านการเพิ่มรายได้
- 1.2.3 ด้านการประหยัด
- 1.2.4 ด้านการเรียนรู้
- 1.2.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.2.6 ด้านการเอื้ออาทร

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออาทร เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ประสบความสำเร็จ เช่น เมื่อประชาชนในหมู่บ้านมีกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย ก็จะสามารถเพิ่มรายได้ เกิดการประหยัด ทำให้มีเงินออม และเมื่อมีกิจกรรมต่างๆ ก็จะเกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ส่งผลเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชาวบ้านเมื่อมีความเป็นที่ดีขึ้น ก็จะอยู่แบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรในหมู่บ้าน เป็นต้น

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

มีความคิดว่า ปัจจัยด้านการประหยัด เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ เนื่องจากเมื่อชาวบ้านมีการประหยัด ทำให้มีการออมเงิน เกิดความภูมิใจ ที่สามารถมีเงินฝากแต่ละเดือนได้

นายสุชาติ เกตุหนูช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

หากพิจารณาถึงปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ด้านที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านฯ คือด้านการประหยัด เนื่องจากการประหยัดเงิน และทรัพยากรในหมู่บ้าน จะเป็นสิ่งที่ต่อยอดถึงปัจจัยอื่นๆ ได้ เช่น เมื่อชาวบ้านเกิดการประหยัด ก็จะส่งในด้านเพิ่มรายได้ ด้านการเรียนรู้ ตามมา ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลด้านการเอื้ออาทรตามมาอีกด้วย

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

คิดว่าปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย นั้น มีด้านการเรียนรู้ ด้านการลดรายจ่าย และด้านการเพิ่มรายได้ ที่ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประสบความสำเร็จ เนื่องจากด้านการเรียนรู้ คือ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การศึกษาดูงานจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่อื่นๆ ก็สามารถที่จะนำความรู้ มาปรับใช้กับตนเองได้ เมื่อชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจ ก็จะสามารถพัฒนาตนเองและหมู่บ้านได้

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ปัจจัย ทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ด้านการเอื้ออาทร เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากหากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไปก็จะไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาได้ เช่น เมื่อมีกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษของชาวบ้าน ก็จะทำให้ไม่ต้องไปซื้อผักที่ตลาด เกิดการลดรายจ่าย และเมื่อผักเหลือจากกินในครัวเรือน

แล้ว ก็เอาไปขาย ก็จะมีรายได้เพิ่ม เป็นการเพิ่มรายได้ เมื่อปลูกผัก ก็จะหมักปุ๋ยใช้เอง เกิดการเรียนรู้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยังสามารถนำผักที่ปลูกนั้นแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้อีก ด้วย เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

นางสำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากปัจจัยทั้ง 6 ข้อ คิดันคิดว่า ปัจจัยด้านการเพิ่มรายได้ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเมื่อชาวบ้านมีรายได้เสริม จากการทำอาชีพ หลัก ก็จะทำให้มีเงินออมฯ ส่งเสริมให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่ต้องเป็นหนี้สินนอกระบบ

นางสำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ด้านลด รายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออารี เป็นปัจจัยที่เกื้อกูลกัน จะสัมพันธ์กันทั้ง 6 ข้อ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งก็จะไม่ สามารถพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจฯ ให้ประสบความสำเร็จได้

นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยด้านการเพิ่มรายได้ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงฯ ซึ่งกิจกรรมการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน สามารถทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมี เงินออมมากขึ้น จากเดิมบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนา และอาชีพเสริม คือ การทำไม้กวาด กิจกรรมการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ได้แก่ การสานตะกร้าจากเชือกมัดฟาง เส้นพลาสติก สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้ ทำให้ครัวเรือนไม่เป็นหนี้สินนอกระบบ และมีเงิน ออมเพิ่มขึ้น

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ได้แก่ ทั้ง 6 ข้อ คือ ด้านการ ลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และด้านการเอื้ออารี เพราะว่าปัจจัยทั้ง 6 ด้าน เป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น การทำ น้ำหมักชีวภาพ ที่คิดันทำไว้ใช้ในครัวเรือน ก็สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน และการประหยัด ค่าใช้จ่าย ในการซื้อปุ๋ย ที่ใช้ในนาได้ โดยน้ำหมักชีวภาพ ถ้าหมักไว้ใช้มาก สามารถขายในหมู่บ้าน ก็ได้ หรือแบ่งปันให้ญาติ พี่น้องใช้ได้ โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ จากเดิมที่หน่วยงานราชการมา ส่งเสริมก็มีสูตรเดียว แต่คิดันก็พัฒนาขึ้นมาหลากหลายสูตร เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และยัง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีในการทำนามากเกินควร

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนามาก ได้แก่ ปัจจัยด้านการลดรายจ่าย เพราะการลดรายจ่าย เป็นการสอนให้ชาวบ้านรู้จักการประหยัดคอดออม ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ไม่เกิดการฟุ่มเฟือย ไม่ก่อให้เกิดหนี้สินนอกระบบ

นางรำไพ ภูหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ปัจจัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่ ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย เช่น การทำน้ำยาเอนกประสงค์ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย คราวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ การปลูกพืชผักสวนครัว ด้านการประหยัด การทำบัญชีรายรับรายจ่าย ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การทำน้ำหมักชีวภาพ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกต้นไม้ การปลูกพืชผักสวนครัว และการใช้น้ำหมักชีวภาพ แทนการใช้ปุ๋ยเคมี และด้านการเอื้ออาทร ได้แก่ การรู้จักแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย จะสอดคล้องและดำเนินเพื่อพัฒนาไปด้วยกัน หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไป ก็จะไม่สามารถทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนาอย่างสำเร็จได้

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากปัจจัยทั้ง 6 ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออาทร คิดว่าด้านการประหยัด เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาของหมู่บ้านฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหากว่าชาวบ้านมีการหาเงินได้มาก แต่ถ้าไม่รู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ได้เงินมามาก ก็ใช้มาก ก็จะทำให้ไม่มีเงินออม ในอนาคตจะลำบาก ถ้าไม่รู้จักประหยัด

นางจำเลียง พักนาดี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ปัจจัย ทั้ง 6 ข้อ คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออาทร เพราะปัจจัยทั้ง 6 ข้อนี้ หากขาดด้านใดไปก็จะไม่สามารถให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่า หากมีกิจกรรมลดรายจ่าย มีการเพิ่มรายได้ แต่ขาดการประหยัด ก็จะไม่มีประโยชน์เลย หากสามารถใช้จ่ายน้อยลงหาเงินเพิ่มขึ้นได้ แต่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นก็จะไม่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้

นายชยกร ภาสพิกนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ มีความสัมพันธ์กันทั้งหมด ที่จะทำให้การพัฒนาหมู่บ้านฯ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเมื่อสามารถที่จะประหยัด ก็จะทำให้รายจ่ายลดลงได้ เมื่อมีการเรียนรู้ก็จะเกิดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และเมื่อมีกิจกรรมก็就会有การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติใช้สอยอย่างประหยัด เมื่อมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะเกิดการแบ่งปันในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านอย่างยั่งยืน

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออารี ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 ข้อเป็นการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน หากขาดปัจจัยข้อใดไปก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ อาทิ การเผาถ่านจากเศษไม้ เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม และถ่านที่เผาถ่านนั้น ยังนำมาใช้หุงต้มในครัวเรือน เป็นการประหยัดค่าแก๊สหุงต้มได้ และเมื่อมีรายได้เสริม ก็จะทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น ลดการเป็นหนี้ และการเผาถ่าน ยังเป็นการนำเศษไม้ที่ไม่มีประโยชน์มาเผาเพื่อเพิ่มมูลค่า และเป็นการรักษาความสะอาดของหมู่บ้านได้อีกทางหนึ่ง เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้อีกด้วย

นายประเมิน พิกนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ประสบความสำเร็จ ก็ต้องอาศัยปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการเอื้ออารี เนื่องจากปัจจัยทั้ง 6 ข้อ มีความสัมพันธ์กัน หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไปก็จะไม่สามารถทำให้การพัฒนาหมู่บ้านฯ ประสบความสำเร็จได้ เช่น การส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนทำบัญชีครัวเรือน รายรับ รายจ่าย เพื่อให้ทราบว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรที่ไม่จำเป็น พอทราบว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรที่ควรตัดออก เป็นการส่งเสริมด้านการประหยัด และส่งเสริมด้านการลดรายจ่าย ก็จะเกิดปัจจัยด้านการเรียนรู้ ว่าควรจะทำอาชีพอะไรเพื่อเป็นการเสริมรายได้ เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะต้องหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้หมู่บ้านมีสภาพแวดล้อมที่ดี และรู้จักการแบ่งปัน การเอื้ออารี ทำให้หมู่บ้านมีความสุข พึ่งพากันได้

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ ประสบความสำเร็จ หากพิจารณาถึงปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี เห็นว่า ปัจจัยทุกข้อ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แต่ก็จะมีปัจจัยที่มีการส่งเสริมได้มาก ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการประหยัด เนื่องจาก เมื่อชาวบ้านดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน เช่นการปลูกพืชผักสวนครัว แล้วนำไปขายในหมู่บ้านหรือในตลาดในหมู่บ้าน ครัวเรือนก็จะมีรายรับเพิ่มขึ้น และเมื่อมีการนำผักที่ปลูกในครัวเรือนรับประทาน ไม่ได้ซื้อ ก็จะเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน และเป็นการทำให้ครัวเรือนเรียนรู้ที่จะประหยัด ส่วนปัจจัยที่มีการส่งเสริมได้พอประมาณ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี เนื่องจากการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ชุมชน ชาวบ้านก็จะเกิดการเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรบ้าง จึงเกิดการอนุรักษ์ฯ เช่น การปลูกต้นไม้ การปล่อยปลา การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน จากปัจจัยทั้ง 5 ข้อที่ๆ ได้กล่าวมาแล้ว สุดท้ายชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก็จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตั้งแต่สภาพความเป็นอยู่ สภาพจิตใจ และสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดความเอื้ออารี รู้จักการแบ่งปัน

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี ทั้ง 6 ข้อ เป็นปัจจัยที่เกื้อกูลต่อกัน ที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ หากขาดปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดจะไม่เกิดความสมดุลของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนและประหยัดการซื้อสารเคมี เพื่อในการทำเกษตรกรรม เมื่อในครัวเรือนของชาวบ้านที่ทำน้ำหมักชีวภาพหากทำในปริมาณมาก ก็สามารถจำหน่ายได้ ดังนั้นจึงเป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ซึ่งการหมักน้ำหมักชีวภาพนั้น สามารถพัฒนาการเรียนรู้ที่จะใช้เศษอาหาร ตลอดจนเศษผัก ผลไม้ที่เหลือในครัวเรือน มาใช้หมักได้ จึงเกิดการประยุกต์มาปรับใช้ได้ ซึ่งน้ำหมักชีวภาพสามารถเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เกิดความเอื้ออารีในหมู่บ้าน เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่บ้าน ดังนั้นแล้วปัจจัยทั้ง 6 ข้อ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ โดยปัจจัยทั้ง 6 ข้อ เป็นการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เท่าเทียมกัน

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

ปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้การพัฒนาหมู่บ้านประสบความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี คิดว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาหมู่บ้านประสบความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ เพราะว่าความรู้ จะสามารถส่งเสริมให้คนมีศักยภาพ และเป็นการเพิ่มความสามารถของคนให้เกิดการพัฒนาเรียนรู้ได้ เช่น กลุ่มสานกระเป๋จากเส้นพลาสติก เป็นการเรียนรู้จากปราชญ์ที่เข้ามาสอนและอบรม เพื่อให้ชาวบ้านที่เข้ารับการอบรม มีความรู้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเรียนรู้ จึงเกิดเป็นกิจกรรมของกลุ่มสานกระเป๋จากเส้นพลาสติก ซึ่งสามารถสร้างอาชีพเสริมหลังจากการทำอาชีพหลัก ได้แก่ การทำเกษตรกรรม เพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริม และเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้น ปัจจัยด้านการเรียนรู้ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จมากกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีปัจจัยด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออารี ปัจจัยทั้ง 6 ข้อ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันทั้ง 6 ปัจจัย หากขาดปัจจัยด้านใดไปก็จะไม่สามารถทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากครัวเรือนที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในครัวเรือน จะมีการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อทำให้ครัวเรือนมีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ในครัวเรือน เป็นกิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน ส่วนน้ำยาเอนกประสงค์ที่เหลือเพียงพอต่อการใช้ การสามารถเอายาได้ เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มขึ้น อีกทั้งเมื่อมีการทำกิจกรรมบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน ก็จะสามารถวิเคราะห์การใช้เงินในครัวเรือน เกิดการประหยัด และการเรียนรู้ที่จะต้องหากิจกรรมที่เพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน และเศรษฐกิจพอเพียง ยังเป็นแนวคิดให้คนรู้จักเอื้ออารี และรักษาทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน จึงจะทำให้หมู่บ้านสงบสุข คนในหมู่บ้านมีความสุขได้

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออาทร โดยปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน หากขาดปัจจัยข้อใดข้อหนึ่งไป การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ เช่น กิจกรรมการทำไม้กวาดก้านมะพร้าวของชาวบ้านในบ้านหนองปลิง เพื่อเป็นอาชีพเสริมหลังจากภาคการเกษตร ทำให้ชาวบ้านมีรายเพิ่มขึ้น และการทำไม้กวาดก้านมะพร้าวเพื่อใช้เอง ไม่ต้องไม่หาซื้อจากตลาด ก็เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะมีเงินออมเพิ่มขึ้นในแต่ละครัวเรือน ส่งผลให้เกิดการประหยัด และส่งเสริมด้านการเรียนรู้ เมื่อแต่ละครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะเกิดการหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน และเกิดการเอื้ออาทร รู้จักการแบ่งปัน ทำให้หมู่บ้านมีความสุข อยู่กันแบบพี่น้อง ไม่ต้องชีวิตแบบดิ้นรน หรือต้องออกไปหางานต่างจังหวัดทำ ก่อให้เกิดความอบอุ่นแก่เด็กๆ ในครัวเรือน เมื่อพ่อ แม่ สามารถอยู่แบบครบถ้วนพร้อมหน้ากัน ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นเด็กดี ไม่ขาดความอบอุ่น ไม่เกิดปัญหาด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการเอื้ออาทร ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัย เป็นการช่วยส่งเสริมในการพัฒนา หากขาดปัจจัยข้อใด ข้อหนึ่งไปก็จะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาได้ เพราะปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย เป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงกัน เรียกว่าเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2. ท่านคิดว่า แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามกิจกรรมดังต่อไปนี้ควรพัฒนาอย่างไรบ้าง

2.1 กองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน โครงการการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) และกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม อะไรบ้าง

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

เห็นควรให้มีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

1. ส่งเสริมด้านการบริหารงานที่โปร่งใส ให้แก่คณะกรรมการบริหารงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถให้สมาชิกตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน
2. ส่งเสริมคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ บริหารงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ล้อโก่ง นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ควรมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่สมาชิกในด้านความซื่อสัตย์ และ ความรับผิดชอบ ได้แก่ ด้านการใช้เงินกู้คืนตามระยะเวลาที่สัญญาได้กำหนดไว้

นายสุชาติ เกตุหนู ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ควรมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม 2 ด้าน ได้แก่ ส่งเสริมด้านระเบียบ วินัย ของสมาชิก ในการส่งเงินกู้ให้ตรงกับสัญญา ไม่ผิดนัดของทางกลุ่ม และส่งเสริมด้านความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม เพราะปัจจุบัน สมาชิกบางครั้งยังเฉยเมิน กับเรื่องของการมีส่วนร่วม ก่อนข้าง เห็นแก่ตัวกันมาก ถ้าหากสามารถส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่ม มีคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 2 ด้านนี้ ก็จะทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชน พัฒนาขึ้นได้อีกมาก

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการมีความซื่อสัตย์ เพราะว่าหากคณะกรรมการทำตัวเป็นที่นับถือของสมาชิก ก็จะสามารถตักเตือน หรือว่ากล่าวสมาชิกที่ค้างชำระ หรือไม่มีความรับผิดชอบ ให้มาชำระหนี้ที่ค้างไว้ หากกรรมการไม่เป็นที่เคารพนับถือของสมาชิก ก็จะไม่สามารถบริการกองทุนสวัสดิการชุมชนได้

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

กองทุนสวัสดิการชุมชน มีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง แต่ที่มีปัญหาที่ผ่านมานี้ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มไม่มีความรับผิดชอบ พอถึงเวลาไม่นำเงินมาคืน กรรมการต้องตามไปทวง ดังนั้นแล้วการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมควรมีการส่งเสริมให้กับสมาชิกในกลุ่มให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเขา พอถึงเวลาคืนเงินก็ต้องนำเงินมาคืนให้ตรงตามเวลาที่กำหนด

นางลำรวัย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านการบริหารงานที่โปร่งใส ไม่โก่งกิน เพราะว่าบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีเงินหมุนเวียนกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมแล้วล้านกว่าบาท หากคณะกรรมการทำงานไม่โปร่งใส หรือ โกงเงินไป ก็จะทำให้สมาชิกลำบาก และไม่สามารถหาเงินมาเพื่อประกอบทุนอาชีพได้

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กองทุนสวัสดิการชุมชน ของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรได้รับการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในด้านคณะกรรมการควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต เพราะหากคณะกรรมการไม่สามารถบริหารกองทุนได้ แต่หากไม่ซื่อสัตย์ ก็จะไม่สามารถทำให้กองทุนเข้มแข็ง ชาวบ้านไม่เกิดการออม เพราะไม่เชื่อมั่นในการบริหารงานของคณะกรรมการ

นางบุญเรือน แสงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการ ได้แก่ การบริหารงานที่โปร่งใส เพราะว่าหากคณะกรรมการบริหารงานดี โปร่งใส จะทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มซึ่งได้แก่ ชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพต่อไป ไม่ต้องกู้เงินนอกระบบดอกเบี้ยในอัตราสูง

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นรูปธรรม ให้แก่กรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการ ได้แก่ คณะกรรมการควรส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง มีการบริหารงานที่โปร่งใส ส่วนสมาชิกกองทุนฯ ควรมีการส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ เพราะสมาชิกในกองทุนบางคนไม่มีความรับผิดชอบ เมื่อถึงเวลาที่ต้องชำระเงินไม่นำเงินมาชำระ ทำให้กรรมการต้องไปตามให้มาชำระ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งขึ้นในหมู่บ้าน

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้านการบริหารงานที่โปร่งใส ซื่อสัตย์ ไม่คดโกง บริหารที่ซื่อตรงและการทำบัญชีควรโปร่งใสและมีการชี้แจงให้ชาวบ้านสมาชิกกลุ่มรับทราบในที่ประชุมทุกครั้ง

นางรำไพ ภูหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการให้ซื่อสัตย์ ไม่นำเงินของชาวบ้านไปใช้ส่วนตัว และด้านสมาชิกกองทุนฯ ควรส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์เช่นกัน หากถึงเวลาต้องนำเงินไปคืนกับทางกองทุน ควรคืนให้ตรงเวลา และครบทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย เพื่อให้เป็นปัญหาต่อกรรมการ จะต้องไปตามให้มาคืน

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่สมาชิกของกองทุนฯ เพราะว่าในปัจจุบัน เมื่อถึงกำหนดที่จะคืน ก็ไม่นำมาคืน ส่งผลให้กรรมการ และผู้ค้าเดือดร้อน ต้องมาทะเลาะเบาะแว้งกัน หากสมาชิก มีความรับผิดชอบ ก็จะลดปัญหาด้านการทะเลาะตรงนี้ไปได้ ดังนั้นควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสมาชิกของกองทุน ให้เป็นรูปธรรม

นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่กรรมการให้บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีการรายงานผลการบริหารงานของกองทุนสวัสดิการต่างๆ ให้กับสมาชิก รับทราบ อย่างสม่ำเสมอ

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม คุณจริยธรรมคณะกรรมการ ด้านการบริหารงานที่โปร่งใส มีการรายงานผลการดำเนินงานให้แก่สมาชิกทราบเป็นประจำทุกๆเดือน และบริหารงานด้วยความซื่อตรง ไม่ควรเห็นแก่ญาติ พี่น้อง ของคณะกรรมการเป็นหลัก ควรบริหารงานด้วยความยุติธรรม

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กองทุนสวัสดิการชุมชนของบ้านหนองปลิง ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยกองทุนดังกล่าวจะมีการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ ดังนั้น เพื่อป้องกันการคดโกงของคณะกรรมการ ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เพราะหากคณะกรรมการบริหารงานคดโกงจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสมาชิกได้ ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกก็จะไม่กล้าฝากเงินไว้กับกองทุนสวัสดิการ ทางหมู่บ้านก็จะไม่มีแหล่งกักเก็บเงินเพื่อประกอบอาชีพ ดอกเบี้ยต่ำ ต้องไปหยิบยืม จากเงินกู้ยืมในระบบ ดอกเบี้ยสูง

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

หากต้องการหาแนวทางเพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่สมาชิกและคณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรมีการส่งเสริม ดังนี้ ด้านสมาชิก ควรส่งเสริมให้มีการรู้จักประหยัด อุดม ใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย และด้านความรับผิดชอบ เมื่อยืมเงินกองทุนสวัสดิการไปแล้วเมื่อถึงเวลาชำระ ควรนำมาใช้คืนให้ตรงเวลา และครบทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย อย่างสม่ำเสมอ และการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการ ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ควรนำเงินสมาชิกไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของตนเอง ควรมีการบริหารงานที่โปร่งใส มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง สมาชิกสามารถเข้าไปขอดูและตรวจสอบได้

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

กองทุนสวัสดิการชุมชน ของบ้านหนองปลิง จะมีหลากหลายกองทุนด้วยกัน ได้แก่ กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มผู้ใช้น้ำ ดังนั้นหากคณะกรรมการบริหารอย่างซื่อสัตย์ ไม่คดโกงเงินของชาวบ้าน จัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง ก็จะทำให้กองทุนสวัสดิการ อาจจะสามารถพัฒนาได้เป็นถึงสถาบันการเงินของหมู่บ้านเลยก็ได้ ดังนั้น หากต้องส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นรูปธรรม ควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กรรมการฯ ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต บริหารงานอย่างโปร่งใส ในหลักของการตรวจสอบได้ ก็จะทำให้กองทุนสวัสดิการฯ พัฒนาขึ้นอย่างมาก

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรม ต้องมีการส่งเสริมให้ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน ต้องมีระเบียบวินัย ที่จะรักษากฎ ระเบียบ กติกาของกองทุนฯ เพราะว่าหากกรรมการและสมาชิก ไม่รักษาและปฏิบัติตามระเบียบ กติกา ของกองทุน จะเกิดความวุ่นวาย ไม่เป็นระเบียบวินัย ก่อให้เกิดการบริหารงานที่ผิดพลาด และสมาชิกก็ จะไม่มีระเบียบวินัย ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาในเรื่องของกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรส่งเสริม ทั้งกรรมการและสมาชิกไปพร้อมๆกัน

นางนงญา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นรูปธรรม ให้กับสมาชิก และคณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรมีการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ของคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนฯ โดยมีการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้คณะกรรมการนำความรู้ที่ได้รับมาบริหารจัดการกองทุน และทางสมาชิกก็นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตัวเอง เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีมีศักยภาพ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่คณะกรรมการ

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

กองทุนสวัสดิการชุมชน ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโลกกะเทียม มีหลายกลุ่ม เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มกข.คจ. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น ซึ่งจะมีเงินให้ชาวบ้านกู้ยืมเงิน เพื่อไปประกอบอาชีพได้ซึ่งมีดอกเบี่ยถูก และบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีเงินออมทรัพย์จากชาวบ้านซึ่งฝากแต่ละเดือน เป็นเงินที่สูง หากคณะกรรมการบริหารโดยไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ก็ จะไม่สามารถบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของคณะกรรมการด้านความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่คณะกรรมการให้รูปธรรม โดยการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การอบรม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน เป็นต้น

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรส่งเสริมให้แก่คณะกรรมการในด้านการบริหารงานของกองทุนให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต บริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่เกิดการลำเอียงเฉพาะญาติพี่น้องของคณะกรรมการ เนื่องจากการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน นั้น เป็นการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการซึ่งสมาชิกของกองทุนฯ เป็นผู้คัดเลือกขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการกองทุน หากคณะกรรมการบริหารงาน ไม่โปร่งใส เกิดความลำเอียงแก่ญาติพี่น้องของตนเอง ก็จะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมแก่สมาชิกรายอื่นๆ ของกองทุนฯ ได้ โดยอาจจะมีการส่งเสริมด้วยการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ หรือการศึกษาดูงานจากกองทุนฯ อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต โดยการให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาอบรมให้แก่คณะกรรมการ และควรมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่คณะกรรมการในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และควรยึดหลักธรรมะในข้อตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ไม่หวังจะพึ่งกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ อย่างเดียว ควรรู้จักทำมาหากินด้วยตนเอง

2.2 กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมฯ โดยเห็นผลอย่างชัดเจน คือ กิจกรรมอะไร ดำเนินการอย่างไร ระยะเวลาานเท่าใด เป็นโครงการต่อเนื่องหรือไม่

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ โดยมีการดำเนินการรูปแบบคณะกรรมการบริหาร ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เริ่มต้นมาได้เป็นระยะเวลา 10 ปี และเป็นโครงการที่ต่อเนื่อง มีการปันผลให้แก่สมาชิก และเป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ให้แก่สมาชิกที่เดือดร้อนเรื่องการเงิน แก้ปัญหาเงินกู้ยืมในระบบในหมู่บ้าน

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตฯ โดยทางคณะกรรมการของกลุ่ม จะมีการประเมินกิจกรรมต่างๆ และมีการปรับแผนดำเนินกิจกรรมใหม่ทุกๆ 3 เดือน ซึ่งสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยทางกลุ่ม จะมีการสาธิตกิจกรรม ได้แก่ การทำน้ำยาล้างจาน การทำน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง

นายสุชาติ เกตุสุข ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการทำกิจกรรมรณรงค์ทำบัญชี เล่นหวย โดยมีชาวบ้านที่เป็นอาสาสมัคร ในการทำกิจกรรมนี้ จำนวนขั้นต้น 3 ราย โดยรูปแบบจะจดค่าใช้จ่ายที่ใช้ซื้อหวยแต่ละงวดของเดือน และรายได้ที่ได้รับจากการถูกหวย พอครบปีจึงนำมาเข้าที่ประชุม มาช่วยกันวิเคราะห์ถึงรายได้และรายจ่ายในการซื้อหวยต่อปี ว่าการซื้อหอยนั้นดีหรือไม่อย่างไร โดยกิจกรรมนี้ กระทำมาได้ประมาณ 1 ปี แล้ว

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

มีกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ ของชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ทำให้ชาวบ้านมีเงินออมมากขึ้น โดยกิจกรรมการปลูกผัก มีการรวมกลุ่มกันจำนวน 8 ราย เพื่อปลูกผักสวนครัว เป็นครัวเรือนต้นแบบ หากเหลือก็จะขายในหมู่บ้าน โดยเป็นโครงการต่อเนื่อง และปัจจุบัน ก็จะมีการขยายผลให้กับครัวเรือนอื่นๆ ในหมู่บ้านที่มีความพร้อมที่จะปลูกผัก

นางสมพิศ นवलอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมของชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้แก่ การทำอาชีพเสริมการทำไม้กวาดก้านมะพร้าว โดยเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน ทำให้มีการออมเกิดขึ้น โดยการทำไม้กวาด นอกจากจะทำเพื่อใช้เองในครัวเรือนแล้ว ยังมีนายทุนที่มาจ้างให้ทำนอกจากการทำนา

นางสำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออม ได้แก่ การปลูกผัก โดยเมื่อก่อนต้องซื้อตะไคร้กิน มัดละ 3 บาท เมื่อปลูกเอง ก็สามารถลดค่าจ่ายส่วนนี้ไปได้ และสามารถนำไปขายที่ตลาดในหมู่บ้านได้อีก ทำให้มีรายได้ส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นเงินออม โดยการปลูกผัก เป็นโครงการต่อเนื่อง ที่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจน

นางสำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 กระทำแล้วสามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ การเผาถ่าน เนื่องจาก สามารถนำถ่านที่ได้จากการเผากิ่งไม้ มาใช้ในครัวเรือน หากเผาเยอะ ก็สามารถนำไปขายได้ เป็นการสร้างรายได้ ได้อีกช่องทางหนึ่ง โดยกิจกรรมเผาถ่านเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและมีมานาน โดยชาวบ้านจะไปเก็บเศษกิ่งไม้ มาเผาเพื่อใช้เองในครัวเรือน

นางบุญเรือน แสงวงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ในครัวเรือน และสามารถขายเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง โดยการทำน้ำยาเอนกประสงค์ นั้น ทำให้สามารถประหยัดได้มาก เนื่องจากการทำน้ำยาฯ ใช้น้ำเอง จะใช้ได้ยาวนาน เนื่องจากทำในปริมาณมาก แต่ราคาถูกกว่าท้องตลาด ส่วนผสมก็สามารถหาสมุนไพรได้จากในชุมชน

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออม โดยให้เห็นผลอย่างชัดเจน นั้น คิดฉันคิดว่า เป็นกิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ เนื่องจากชาวบ้านในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ทุกครัวเรือนมีอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นค่าใช้จ่ายหลักในครัวเรือนก็จะจ่ายเพื่อซื้อปุ๋ยเคมี เมื่อมีการทำน้ำหมักชีวภาพ ก็จะสามารถลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อปุ๋ยเคมีได้ และการทำน้ำหมักชีวภาพนั้นก็ใช้เศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน มาหมัก เป็นระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ก็สามารถนำไปลดต้นข้าว หรือต้นไม้บริเวณบ้าน ใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีได้

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ได้แก่ กิจกรรมการปลูกผักในครัวเรือน เนื่องจากไม่ต้องไปซื้อผักที่ตลาด ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เมื่อลดค่าใช้จ่ายตรงนี้ได้ก็ทำให้ครัวเรือนมีเงินเก็บ เงินออมทรัพย์ และผักที่เหลือจากการรับประทานในครัวเรือน ก็สามารถนำไปขายในหมู่บ้านหรือให้กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงได้อีกด้วย ซึ่งการปลูกผัก สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนได้อย่างมาก

นางรำไพ กูหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และส่งเสริมการออม ได้แก่ กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น เมื่อก่อน ต้องซื้อตะไคร้ พริก จากตลาด ครั้งละ 5-10 บาท เดือนละ 20-50 บาท เมื่อมาปลูกพืชผักสวนครัวเอง ก็สามารถลดรายจ่ายได้ และยังสามารถเอาไปขายในตลาดเพื่อเป็นรายได้เสริมได้อีกทาง เงินที่เราสามารถประหยัดได้จากการปลูกพืชผักนั้น ก็นำไปฝากในกลุ่มออมทรัพย์ฯ ของหมู่บ้านได้

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ให้แก่ชาวบ้านได้แก่ กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ในครัวเรือน เพราะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในบ้าน ทำครั้งเดียวแต่ใช้ได้ประมาณ 6 เดือน ลดค่าใช้จ่ายลง อีกทั้งน้ำยาเอนกประสงค์ที่ทำขึ้นใช้เอง ยังสามารถแบ่งขายหรือแบ่งปันให้เพื่อนบ้านได้ เป็นสร้างรายได้ และมีมิตรสัมพันธ์ที่ดีในหมู่บ้าน

นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถทำให้มีการส่งเสริมการออมฯ ได้แก่กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว เพราะว่าสามารถประหยัดค่าใช้จ่าย ในการซื้อผักไว้ทานในครัวเรือน ยังสามารถเอาไปขาย และแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้อีกด้วย ซึ่งการปลูกผัก ได้แก่ การปลูกผัก ตะไคร้ มะนาว ผักคะน้า แตงกวา ฯลฯ นอกจากจะสามารถทานได้ตลอดปี และยังส่งเสริมให้ลูกหลานในบ้านมีกิจกรรมเวลาว่าง ไม่ออกไปเกเรนอกบ้านได้อีกด้วย เป็นการส่งเสริมให้เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กิจกรรมการปลูกผัก และการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายครัวเรือน ที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน เช่น กิจกรรมการปลูกผัก ชาวบ้านก็ไม่จำเป็นต้องไปหาซื้อผักที่ตลาด เป็นการประหยัด พอเหลือจากการกินในครัวเรือน ก็ยังสามารถเอาไปขายในหมู่บ้าน หรือในตลาดได้ และเมื่อมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือน ก็จะสามารถตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป จะทำให้มีเงินออมทรัพย์เพิ่มขึ้น

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถส่งเสริมการออมให้แก่ชาวบ้าน ได้แก่ กิจกรรมการเผาถ่านจากเศษไม้ริมทาง ของหมู่บ้าน โดยไม่มีการตัดไม้ทำลายป่าแต่อย่างใด เนื่องจากถ่านสามารถนำไปขายได้ตามตลาด และบางครั้งก็มีคนมาสั่งและมารับซื้อถึงบ้าน เป็นการสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และถ่านบางส่วนก็นำมาใช้ในครัวเรือนเพื่อประกอบอาหาร ไม่ต้องไปซื้อแก๊สหุงต้ม ประหยัดเงินได้มาก สามารถนำเงินส่วนที่เหลือไปฝากเพื่อเป็นเงินออมได้

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถส่งเสริมการออมฯ ได้แก่ กิจกรรมการสานตะกร้าและกระเป๋าจากเส้นพลาสติก โดยกิจกรรมนี้ ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองและศูนย์การศึกษาอนุรักษตามอรรถยาศัย ลพบุรี ให้ฝึกสอนอาชีพด้านการสานตะกร้าและกระเป๋าจากเส้นพลาสติก หลังจากอบรมแล้ว มีชาวบ้านที่นำไปทำในครัวเรือนประมาณ 7 ครัวเรือน โดยสามารถที่จำหน่ายไปขายในหมู่บ้าน หรือตามหมู่บ้านใกล้เคียงได้ เป็นการเพิ่มรายได้ และเมื่อถึงเทศกาล ชาวบ้านยังได้สานฯแล้วไปเป็นของฝากและของที่ระลึก ไม่ต้องไปซื้อหาของฝากอย่างอื่น เป็นการลดรายจ่ายส่วนนี้ได้ เมื่อชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็ทำให้มีการออมมากขึ้น และยังสามารถขยายการสานฯ ไปให้นักเรียนในโรงเรียนในหมู่บ้าน ใช้เวลาว่างสานเป็นการพัฒนา ด้านการเรียนรู้ และส่งเสริม ให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม

กิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และส่งเสริมการออมฯ ให้แก่ชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก็มีหลากหลายกิจกรรมด้วยกัน แต่กิจกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวในครัวเรือนของชาวบ้าน เป็นกิจกรรมที่เห็นผลอย่างชัดเจน เนื่องจากผักสวนครัว มีอายุยืนนาน และบางตัวก็ปลูกไม่นานก็สามารถทานได้ หรือขายได้เลย ชาวบ้านก็จะเห็นประโยชน์อย่างรวดเร็ว ทำให้มีกำลังใจในการดำเนินกิจกรรมต่อไป เมื่อขายผักสวนครัวได้ หรือประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อผัก การนำเงินส่วนที่ได้มาออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ ส่วนกิจกรรมตัวอื่น เช่น การทำน้ายาเอนกประสงค์ ก็สามารถลดรายจ่ายได้ หรือที่เหลือก็ขายได้ แต่ส่วนมากทุกครัวเรือนก็ทำกันบางครั้งขายไม่ได้ เก็บไว้นานก็จะเสีย

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโคกกะเทียม

กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมให้กับชาวบ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี ได้แก่ กิจกรรมศูนย์ส่งเสริมเมล็ดข้าวชุมชน โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยกรมการข้าวและกรมส่งเสริมการเกษตร ให้การสนับสนุนจัดตั้ง โดยมีกิจกรรมดังนี้ ทางกลุ่มจะมีประธานและสมาชิก รวมจำนวน 30 คน ซึ่งสมาชิกเป็นชาวบ้านในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 โดยทางกลุ่มจะมีการขายเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกให้กับสมาชิกในราคาถูก และให้จ่ายเงินได้หลังจากการเก็บเกี่ยว เป็นการลดรายจ่ายให้กับสมาชิกที่ซื้อพันธุ์ข้าวได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะมีการออมมากขึ้น และศูนย์ส่งเสริมเมล็ดข้าวชุมชน ก็จะขยายเพื่อรองรับสมาชิกในหมู่บ้านต่อไป

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโคกกะเทียม

กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมเงิน ให้แก่ชาวบ้าน ได้แก่ กิจกรรมการสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก เนื่อง เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน เนื่องจากชาวบ้านจะสานตะกร้า แล้วนำไปขายในตลาดบ้าง หรือจะมีคนที่สนใจเข้ามาสั่งซื้อในหมู่บ้านเลย ซึ่งชาวบ้านจะใช้เวลาวางหลังจากการทำเกษตรกรรม และหลังจากการทำงานบ้าน เรียบร้อยแล้ว และอาจใช้เวลาวางในตอนกลางคืน มานั่งสานตะกร้า จึงนับว่าเป็นการใช้เวลาวางที่เป็นประโยชน์อีกด้วย และตะกร้าที่สานได้นั้น นอกจากทำขาย ยังสามารถนำมาใช้ได้ในวันครีวเรือน ไม่ต้องไปหาซื้อกระเป่า หรือตะกร้าเพื่อมาใช้ใส่ของ ได้อีกด้วยจึงเป็นการประหยัด และสามารถลดรายจ่ายใน

ครัวเรือนได้ ซึ่งกระเป๋า 1 ใบ จะใช้เวลาประมาณ 3 วัน ใบละประมาณ 250-300 บาท เมื่อครัวเรือน มีการสร้างอาชีพเสริม มีการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน จึงมีการออมเงินมากขึ้น ดังนั้นกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถส่งเสริมการออมเงิน ได้แก่ กิจกรรมการสานกระเป๋า หรือตะกร้าจากเส้นพลาสติก

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมเงิน ได้แก่ กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน เนื่องจาก การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน แต่ละเดือนสมาชิกในครัวเรือนสามารถย้อนกลับมาดูได้ว่าใช้จ่ายอะไรไปบ้าง และอะไรที่ไม่จำเป็นในการใช้จ่ายในครัวเรือน ก็มีการประหยัด และหากรายจ่าย มีมากกว่ารายรับ ก็หากิจกรรมหรืออาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน ดังนั้นกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน เป็นกิจกรรมที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถส่งเสริมการออมเงินให้แก่ครัวเรือนได้

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโลกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี

กิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่สามารถส่งเสริมการออมฯ ที่เห็นผลอย่างชัดเจน ได้แก่ กิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สามารถให้ครัวเรือนวิเคราะห์ได้ว่า แต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรที่ไม่จำเป็นก็ประหยัดตรงรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือหากในครัวเรือนรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ก็จะต้องมีการหากิจกรรมเสริม เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในแต่ละครัวเรือน เมื่อในครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือเพียงพอต่อการใช้จ่าย สมาชิกในครัวเรือนก็จะมีการออมเงินเพิ่มขึ้นจากเดิม ดังนั้นกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน จึงเป็นกิจกรรมที่ถ้าหากครัวเรือนปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ก็จะเห็นผลอย่างชัดเจนในด้านการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ที่ส่งเสริมการออมฯ

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวในครัวเรือน เป็นกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เนื่องจากสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีผักไว้บริโภคได้ และที่เหลือก็เอามาขาย เมื่อมีเงินเหลือก็มีเงินออม มีเงินสะสมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.3 มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชน โดยการนำไปปฏิบัติจริง

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ในการประชุม แผนชุมชนของหน่วยงานพัฒนาชุมชน หรือแผนสามปีของ อบต. โลกกะเทียม ควรดำเนินการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านจริงๆ เพื่อแก้ปัญหาของหมู่บ้าน

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้รับการนำแผนที่ระบุไว้ในแผนชุมชน 3 ปี ของ อบต. โลกกะเทียม มาปรับใช้ เช่น การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น

นายสุชาติ เกตุหนูช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

แผนชุมชนนั้น ควรเป็นแผนที่สามารถแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เพราะเวลาที่หน่วยงานราชการมาประชุม ก็มีกำหนดปัญหาและจัดทำแผน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ก็จะมีปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่ได้อยู่ในแผน ทำให้การแก้ปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของหมู่บ้าน

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

การนำข้อมูลจากแผนชุมชน เพื่อไปปรับใช้ของหน่วยงานราชการ บางครั้ง โครงการที่นำมาส่งเสริม ไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้านหรือปัญหาที่ต้องการให้แก้ไข เร่งด่วน กลับไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานราชการ ดังนั้น หน่วยงานราชการควรมีการวิเคราะห์หาความต้องการที่แท้จริงกับชาวบ้านก่อน หรือวิเคราะห์หาปัญหาเร่งด่วนที่ควรจะได้รับ การแก้ไขก่อน ก่อนที่จะสรุปเป็นโครงการในแผนชุมชน

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงฯ การประชุมแผนชุมชนควรวิเคราะห์ จากความต้องการของชาวบ้าน ว่าปัญหาใดที่ชาวบ้านควรได้รับการแก้ไข มีการจัดลำดับก่อนหลัง และเมื่อนำปัญหาไปวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นโครงการ ควรจะมีการนำไปทำ เพื่อแก้ปัญหาบ้าง ไม่ควรมาวิเคราะห์ แล้วหายไปทำให้ชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่าย

นางลำรวัย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ทุกครั้งที่มีการประชุมทำแผนชุมชน ก็จะมีชาวบ้านที่เสนอโครงการเพื่อ แก้ปัญหาของตัวเอง เช่น การทำฝายปิดท่อระบายน้ำเสีย เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรนำโครงการในแผนชุมชน ที่ได้จากการประชุมชาวบ้าน มาแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว เพราะ จะทำให้ปัญหาในหมู่บ้านหมดไป

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แผนชุมชนหรือแผน 3 ปี ของ อบต. โลกกะเทียม ควรทำการวิเคราะห์จากความต้องการของชุมชนจริงๆ ขณะที่ทำการประชาคม ไม่ควรพูดจาชี้ นำ ให้กับชาวบ้าน เพราะชาวบ้านบางคนเกรงใจเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ไม่กล้าที่จะระบุปัญหาของตนเอง และก่อนที่จำทำการประชาคมหรือการวิเคราะห์ ควรพูดให้ชาวบ้านเขาใจถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน จึงจะสามารถได้ข้อมูลที่แท้จริง

นางบุญเรือน แสงงา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากที่ผ่านมา การจัดทำแผนชุมชนก็ยังมีชาวบ้านส่วนมากที่ไม่ได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน ซึ่งอาจเกิดเพราะความไม่กล้า หรือเกิดเพราะการถูกบังคับจากผู้นำในหมู่บ้าน หลังจากที่ได้โครงการได้ถูกกำหนดขึ้นมา อาจไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นจากการใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชน ควรมีการประชาคมเพื่อหาสาเหตุอย่างแท้จริง ให้ชาวบ้านได้มีข้อเสนอความคิดเห็นจากปัญหาที่เขาต้องการ

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยงานราชการที่เข้ามาประชาคมชาวบ้านเพื่อจัดทำแผนชุมชน ควรชี้แจงถึงประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับ และวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านจริงๆ และเมื่อมีการประชาคมชาวบ้านในหมู่บ้าน และนำไปเขียนเพื่อกำหนดเป็นโครงการแล้ว ก็ควรจะนำโครงการที่ได้จากการประชาคม ไปแก้ไขจริงๆ เพื่อให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์ของแผนชุมชนจริงๆ

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการประชาคมแผนจากหน่วยงานพัฒนาชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม เป็นประจำทุกปี โดยมีชาวบ้านจำนวนมากที่มาร่วมกันวิเคราะห์หาปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และช่วยกันคิดหาโครงการเพื่อเสนอเข้าในแผนชุมชน

นางรำไพ กูหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการในแผนชุมชน ควรเป็นโครงการที่ได้จากการวิเคราะห์จากปัญหาที่ชาวบ้านในหมู่บ้านต้องการจริงๆ และควรมีการเผยแพร่แผนชุมชนในหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการพัฒนาหมู่บ้าน นำโครงการนั้นๆ ไปใช้ และนำมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านอย่างจริงจัง

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แผนชุมชนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานราชการ ควรประชาคมจากความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่จริงๆ เนื่องจากโครงการที่จะเสนอให้ภาครัฐดำเนินการแก้ปัญหาควรได้รับความเห็นชอบจากชาวบ้าน และโครงการต้องตรงกับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน

นางจำเริญ พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 แผนชุมชนที่ดีควรได้จากการประชาคม เพื่อวิเคราะห์หาปัญหาและแนวทางแก้ไข
 จากชาวบ้านและหน่วยงานราชการที่จะเข้ามาแก้ไข หรือส่งเสริมเพื่อให้ปัญหาของชาวบ้านที่ได้รับ
 ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุด

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

การประชุมประชาคมแผนชุมชน ควรวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านเป็นหลัก
 วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน แล้วนำมาเขียนเป็นโครงการเพื่อรอรับการช่วยเหลือ หรือ
 สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ก็ควรจะ
 ส่งเสริมและเผยแพร่แผนชุมชนนี้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุน บ้าง

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

แผนชุมชน ควรได้จากการวิเคราะห์ปัญหา ของหมู่บ้าน โดยชาวบ้านมาร่วมกัน
 ประชาคม เพื่อค้นหาปัญหา และแนวทางแก้ไข และเมื่อได้ปัญหา ก็นำมาวิเคราะห์โครงการที่จะ
 สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชาวบ้านได้ โดยแผนชุมชน ควรนำไป
 เผยแพร่ให้กับหน่วยงานภาครัฐ ได้นำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง เพราะว่าแผนชุมชน เป็นการ
 รวบรวมปัญหาของหมู่บ้านและยังมีโครงการเพื่อหาทางแก้ไขและตอบสนองความต้องการของ
 หมู่บ้านไว้เรียบร้อยแล้ว

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

แผนชุมชนที่ได้การประชุมชาวบ้าน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนร่วมกับองค์การ
 บริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม เมื่อได้เป็นโครงการในแผนชุมชนแล้ว ทางองค์การบริหารส่วนฯ
 ก็ได้มีการเผยแพร่ให้กับหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาส่งเสริม เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี
 ปศุสัตว์ เป็นต้น เข้ามาช่วยสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดการปัญหาในหมู่บ้านได้

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกะเทียม

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการประชุมประชาคมแผน ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน
 อำเภอเมืองลพบุรี เป็นประจำทุกปี โดยจะมีผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้านเข้าร่วมประชาคม มากกว่า
 ร้อยละ 70 เพื่อประชาคมหาปัญหา และแนวทางแก้ไข เมื่อได้โครงการที่จะแก้ไข ก็จะมีการแบ่ง
 ปัญหาเป็น 3 ข้อใหญ่ ได้แก่ โครงการที่ชาวบ้านสามารถทำเอง เช่น ผักสวนครัวรั้วกินได้
 โครงการที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น อบรมเยาวชน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด และ
 โครงการชาวบ้านทำเองไม่ได้ ต้องให้ภาครัฐดำเนินการ เช่น การทำถนนคอนกรีต เป็นต้น เมื่อได้

แผนจากชาวบ้านในภาพรวมระดับตำบลแล้ว ก็จะนำเข้าสภาเพื่อจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งโครงการทั้งหมดในแผนชุมชนทางองค์การบริหารฯ ก็อาจจะทำให้ได้ไม่หมด อาจจะต้องนำเสนอให้ภาครัฐอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วย เช่น การทำปุ๋ยหมัก ก็ประสานกับหน่วยงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือแผนชุมชน เพื่อนำไปปฏิบัติจริงนั้นจะต้องให้หน่วยงานภาครัฐ ตระหนักถึงความสำคัญของแผนชุมชน เนื่องจากข้อมูลจากแผนชุมชน เป็นข้อมูลที่ได้จากการประชาคมเพื่อวิเคราะห์หาปัญหาและแนวทางแก้ไขในหมู่บ้าน จัดทำเป็นโครงการเพื่อบรรจุในแผนชุมชน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจะต้องใช้ข้อมูลจากแผนชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหา จึงจะเรียกได้ว่าการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดของหมู่บ้าน เช่น ต้องการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการเพาะเห็ดฟางและเห็ดนางฟ้า ทางสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง ก็ใช้ข้อมูลจากแผนชุมชน โดยวิเคราะห์จากโครงการในแผนชุมชน แล้วสนับสนุนความต้องการของชาวบ้านในหมู่บ้าน จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของชาวบ้านได้ตรงตามความต้องการ

นางนฤชา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

แผนชุมชน เป็นการรวบรวมโครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ให้ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม โดยแผนชุมชน ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานพัฒนาชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาคมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชาวบ้านอย่างแท้จริง ดังนั้นแผนชุมชนจึงเป็นเครื่องมือที่ภาครัฐจะเข้ามาศึกษาและนำไปวางแผนในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้านได้

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

แผนชุมชนที่ได้รับการประชาคมจากชาวบ้าน เพื่อวิเคราะห์แก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน เพื่อจัดทำโครงการแก้ไขปัญหามันที่บรรจุลงในแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ทางผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะมีการนำแผนชุมชนที่ได้รับจากการประชาคม จากชาวบ้าน นำมาดำเนินการให้ได้มากที่สุด เพราะจะช่วยแก้ปัญหาในหมู่บ้านได้อย่างตรงจุดของหมู่บ้าน

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโคกกะเทียม อำเภอมืองลพบุรี

แผนชุมชนเกิดจากการประชุมชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์หาปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องการการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเกิดการวิเคราะห์เป็นโครงการ เพื่อจัดทำในแผนชุมชน เพื่อให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อนำโครงการดังกล่าวมาเข้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดทำงบประมาณในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งแผนชุมชนยังสามารถประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ให้หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยสนับสนุนในการดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับประชามติเพื่อจัดทำแผนชุมชนนั้น

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

แผนชุมชน ที่ได้จากการประชุม ชาวบ้าน เพื่อหาโครงการกิจกรรมต่างๆ มาแก้ไขปัญหาให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ควรเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ให้เห็นผลอย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีความสุขหมดสิ้นจากปัญหาที่ได้รับ

2.4 ในหมู่บ้านมีการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสม มีพลังงานอะไรบ้าง / มีการดำเนินงาน แผนงานอย่างไรหรือไม่

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเลี้ยงวัว และมีเศษอาหารในครัวเรือน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทน ได้แก่ แก๊สชีวภาพ เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อขอสนับสนุนในการทำแก๊สชีวภาพจากจี้วัว เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน

นายสุชาติ เกตุหนูช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเผยแพร่จากเศษกิ่งไม้ข้างทาง เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ชาวบ้านบางครัวเรือนก็จะเก็บกิ่งไม้ไปเผาทำถ่าน เพื่อใช้ในครัวเรือนบ้าง และขายบ้าง และในอนาคตบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐราชการ ให้สนับสนุนการทำแก๊สชีวภาพจากจี้วัว เนื่องจากในพื้นที่ มีการเลี้ยงวัวเยอะ และมีจี้วัวมาก จึงสนใจที่จะทำแก๊สชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือน โดยการทำแผนนั้นจะเป็นกลุ่มบ้านที่ใกล้เคียงกัน แล้วแจกจ่ายให้กับสมาชิกใช้ในครัวเรือน

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิกอบต.โคกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรมีการส่งเสริมให้มีแก๊สชีวภาพ เนื่องจากปัจจุบันมีชาวบ้านเลี้ยงวัวมาก และมีขี้วัวจำนวนมากกลางท้องนา หากมีโครงการส่งเสริมให้ทำแก๊สชีวภาพ ก็จะส่งผลให้ชาวบ้านประหยัดค่าแก๊สหุงต้ม

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิกอบต.โคกกะเทียม

ด้านพลังงานทดแทน ปัจจุบันแต่ละครัวเรือนก็จะมีการใช้แก๊สหุงต้ม และถ่านที่เผาเองบ้าง ซึ่งในการประชุมเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านฯ นั้น ที่ประชุมเสนอว่า ควรมีการทำแก๊สชีวภาพจากขี้วัว โดยให้มีหน่วยงานราชการมาส่งเสริม โดยต้องการให้ผู้นำชุมชน นำเรื่องดังกล่าวไปปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นางสำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรมีพลังงานทดแทน ที่สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ โดยในระยะแรกควรมีหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาช่วยเหลือก่อน เมื่อชาวบ้านสามารถดำเนินงานต่อไปได้ จึงค่อยเป็นหน่วยสนับสนุน

นางสำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พลังงานทดแทน ที่ชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ต้องการ ได้แก่ แก๊สชีวภาพ แต่ตอนนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามาให้ความรู้และช่วยเหลือในด้านวิชาการ

นางบุญเรือน แสงวงหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในการหาพลังงานทดแทนที่เหมาะสม เห็นว่า ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาให้การสนับสนุนในการหาพลังงานทดแทนมาใช้ในครัวเรือน ต่อไป

นางอำพร สุพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเลี้ยงวัว มาก จึงมีขี้วัวมาก หากต้องการพลังงานทดแทนควรใช้เป็นพลังงานที่ใช้การหมักจากขี้วัว ได้แก่ แก๊สชีวภาพ โดยคณะกรรมการบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ก็ได้ประสานไปยังภาครัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว อยู่ในขั้นตอนการประสานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ลงมาส่งเสริม

นางลำพึง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเผาถ่านเพื่อใช้เองในครัวเรือน เพื่อเป็นการลดรายจ่าย การซื้อแก๊สหุงต้ม และคณะกรรมการหมู่บ้านกำลังอยู่ในขั้นตอนประสานหน่วยงานราชการ เพื่อให้เข้ามาสนับสนุนการทำแก๊สชีวภาพ จากขี้วัว

นางรำไพ อุทา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ทางผู้นำชุมชน กำลังอยู่ระหว่างประสานงานหน่วยงานราชการ เพื่อทำแก๊สชีวภาพ เพื่อใช้ในครัวเรือน จากขี้วัว ซึ่งมีมากในการเลี้ยงวัวของชาวบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 โดยทางผู้นำชุมชน และชาวบ้านตระหนักว่า หากสามารถใช้พลังงานทดแทนได้จะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีกมาก

นางบังอร เนียมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กำลังสนใจเรื่องพลังงานแสงอาทิตย์ เพราะว่าบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 จะมีแสงแดดจ้าตลอดทั้งวัน หากสามารถทำเรื่องพลังงานแสงอาทิตย์ได้ ก็จะลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างมาก

นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เห็นว่าแก๊สชีวภาพ สามารถเป็นพลังงานทดแทนที่ดี เพราะว่าบ้านหนองปลิง มีการเลี้ยงวัว จะมีขี้วัวเยอะ นอกจากจะใช้ในการหมักปุ๋ยหมัก ถ้าสามารถนำมาเป็นพลังงานทดแทนได้ก็จะสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้

นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ทางผู้นำของบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้ประชุมแล้วเห็นว่าพลังงานทดแทน ที่เหมาะสมกับบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรจะเป็นแก๊สชีวภาพ ซึ่งหมักจากขี้วัว เนื่องจากบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 มีการเลี้ยงวัวจำนวนมาก มีขี้วัวมาก จึงควรจะนำมาทำประโยชน์ได้ นอกจากการทำปุ๋ยหมัก ซึ่งขณะนี้ทางผู้นำชุมชน อยู่ในขั้นตอนการประสานขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ทางคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประสานงานกับภาครัฐที่เกี่ยวข้องไปแล้ว เพื่อเสนอความต้องการในการใช้พลังงานทดแทนได้แก่ แก๊สชีวภาพ จากขี้วัว ซึ่งคงจะใช้เวลาพอสมควรในการได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากภาครัฐ

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรมีการใช้พลังงานทดแทนได้แก่ แก๊สชีวภาพ จากขี้วัว เนื่องจากในหมู่บ้าน มีการเลี้ยงวัวเยอะ และเพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน ในการซื้อแก๊สหุงต้ม ซึ่งขณะนี้ทางผู้นำของหมู่บ้าน ได้มีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้เข้ามาส่งเสริมในหมู่บ้าน

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 บางครัวเรือน มีการเผาถ่านเพื่อใช้ในครัวเรือนอยู่แล้ว โดยจะเป็นการนำกิ่งไม้จากริมทางมาเผา ซึ่งไม่เป็นการตัดไม้ทำลายไม้ป่า

นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 หากกล่าวถึงพลังงานทดแทนที่เหมาะสม คงได้แก่ แก๊สชีวภาพ ซึ่งขณะนี้ทางคณะกรรมการก็ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาสนับสนุนแล้วแต่อยู่ในระยะเวลาที่จะรอเจ้าหน้าที่เพื่อทำการประสานต่อไป

นางนฤชา ไพบุลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ในด้านพลังงานจากแสงอาทิตย์ เนื่องจากโดยมีพื้นที่บริเวณกว้างขวาง และหากว่ามีการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ได้ จะเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนได้

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรได้รับการส่งเสริมด้านพลังงานแสงอาทิตย์ เนื่องจากบริเวณหมู่บ้านกว้างขวาง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายค่าไฟฟ้าในแต่ละครัวเรือน เมื่อบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐ อาจขยายมาถึงหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบลโลกกะเทียม เพื่อเป็นการลดรายจ่ายแต่ละครัวเรือนในตำบลโลกกะเทียมได้

นายสมเกียรติ เกาถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

พลังงานทดแทนที่เหมาะสม ในบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรจะเป็นพลังงานจากแสงอาทิตย์ จึงจะสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ โดยการดำเนินงาน ควรจะให้ผู้นำชุมชน มีบทบาทในการประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนเข้ามาสนับสนุน การดำเนินงานเพื่อหาพลังงานทดแทน เพื่อเป็นต้นในการทำพลังงานทดแทน ให้หมู่บ้านใกล้เคียงได้เห็นหรือเข้ามาศึกษาได้อีกทางหนึ่งด้วย

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ควรจะมีพลังงานทดแทนจากแก๊สชีวภาพ เนื่องจากในบ้านหนองปลิง ชาวบ้านส่วนมาก มีการเลี้ยงวัว และมีขี้วัวมาก หากจะประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊สของครัวเรือน ก็ควรมีการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เข้ามาสนับสนุน ในเรื่องของการทำแก๊สจากขี้วัว

3. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่ พอกิน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินงานระยะเริ่มต้น ท่านคิดว่ามีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง และควรมีแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไร แยกการถามและการสรุประหว่าง 1) ปัญหา 2) แนวทางการแก้ไข

นายสมพงษ์ ไยคงพงษ์เจริญ ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังขาดความเข้าใจ ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้
2. ยังมีชาวบ้านที่ไม่ให้ความร่วมมือ

แนวทางแก้ไข

1. ประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ความเข้าใจในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นางพิศมัย อินทวงศ์ กรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง
2. ชาวบ้านบางคนยังไม่ตื่นตัว ไม่เข้มแข็ง
3. การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของชาวบ้านจะทำเป็นส่วนน้อย เนื่องจากชาวบ้านบางคนไม่รู้หนังสือ และไม่เข้าใจและไม่เห็นประโยชน์จากการทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ในครัวเรือน
4. การส่งเสริมของหน่วยงานราชการ ไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน ทำให้ไม่เกิดความยั่งยืน

แนวทางแก้ไข

1. มีกิจกรรมกระตุ้น การทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ศูนย์เรียนรู้ มีกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านมีความสนใจ
3. สสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน

นายสุชาติ เกตุนุช ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านบางคนยังขาดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ชาวบ้านยังขาดความเชื่อมั่น ที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ครั้วเรือน ของชาวบ้าน บางครั้วเรือนก็ทำ บางครั้วเรือนก็ไม่ทำ เนื่องจากครั้วเรือนไม่สามารถที่จะยอมรับความเป็นจริงของค่าใช้จ่ายในครั้วเรือนได้ว่าแต่ละเดือนใช้จ่ายจำนวนจริงไม่ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ครั้วเรือน

แนวทางแก้ไข

1. ต้องมีการให้ความรู้ และความเชื่อมั่นแก่ชาวบ้าน โดยหน่วยงานภาคราชการเข้าช่วยเหลือ เช่น การอบรม การศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จแล้ว

นางสมปอง อินทวงศ์ สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. กิจกรรมงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงไม่สัมพันธ์กับชุมชน
2. ชาวบ้านยังยึด “ตัวเงิน” เป็นหลัก
3. ชาวบ้านยังขาดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีการวิเคราะห์ ความต้องการของชาวบ้านในหมู่บ้านก่อน
2. ควรส่งเสริมกิจกรรมที่สามารถให้ผลตอบแทน เป็นรูปธรรม
3. จัดอบรมโดยหน่วยงานราชการ ให้ความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นางสมพิศ นวลอ่อน สมาชิก อบต. โลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านบ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ขาดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จึงไม่ให้ความสนใจในการทำกิจกรรม

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีหน่วยงานราชการเข้ามาอบรม หรือพาไปศึกษาดูงานหมู่บ้านที่เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้น

นางสำรวย ดีเจริญ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาและอุปสรรค

1. ขาดความรู้ความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีหน่วยงานราชการเข้ามาอบรม ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

นางลำราญ เสมาทอง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปัญหาและอุปสรรค

1. ภาครัฐขาดการสนับสนุนที่จริงจัง ไม่ต่อเนื่อง
2. ชาวบ้านไม่เข้าใจของประโยชน์เศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางแก้ไข

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยมีการอบรม ศึกษาดูงาน และติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

นางบุญเรือน แสงงา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ไม่มี

นางอำพร สุพพะพงษ์ ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- แนวทางแก้ไข

1. ควรให้หน่วยงานภาครัฐมีการอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน

นางลำพิ่ง ทับลอย ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจในการ
ดำเนินงานระยะเริ่มต้น

นางรำไพ กุหา ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังไม่เกิดแรงจูงใจที่จะกระทำกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างอื่น จะ
ไม่เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ

2. ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
3. หน่วยงานราชการที่เข้ามาส่งเสริม มักจะขาดความต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีหน่วยงานราชการเข้ามาอบรม ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการนำชาวบ้านไปศึกษาดูงาน/กิจกรรม กับหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ
เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9 ต่อไป

**นางบังอร นิยมแสง ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปัญหาและอุปสรรค**

1. บ้างกิจกรรมชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือมาก
2. การประชุม บ้างครั้งชาวบ้านยังไม่มาพอ ทำให้ไม่สามารถประชุม หากความ
คิดเห็นได้

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีการฝึกอบรมให้ตระหนักถึงประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องประโยชน์ของการประชุมจากผู้นำชุมชน

**นางจำเลียง พักนาคี ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปัญหาและอุปสรรค**

1. ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
แนวทางแก้ไข

1. ควรให้หน่วยงานภาครัฐมีการอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน
นายชยกร ภาสพักนาคี กรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังไม่ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือน เนื่องจาก บางครัวเรือนอ่าน
เขียนไม่ได้ บางครัวเรือนรับความจริงไม่ได้ว่าแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง

แนวทางแก้ไข

1. ควรให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมให้ชาวบ้านตระหนักเห็นถึงความสำคัญและ
ประโยชน์ ของการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของครัวเรือน

นายสุพจน์ งอกงาม คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. การทำกิจกรรมของครัวเรือนบางครั้งยังไม่ประสบความสำเร็จ ก็เกิดความท้อ เบื่อ
หน่ายเนื่องจากยังไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมนั้นๆ

แนวทางแก้ไข

1. ควรให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมให้ชาวบ้านตระหนักเห็นถึงความสำคัญและ
ประโยชน์ ของกิจกรรมและควรสรรหากิจกรรมที่ส่งเสริมตามความต้องการของชาวบ้านจริงๆ ไม่
ควรใช้การบังคับให้กระทำ

นายประเมิน พักนาคี คณะกรรมการหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 9

ปัญหาและอุปสรรค

1. การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน ยังมีชาวบ้านที่ไม่ทำบัญชี เนื่องจากอ้างว่า ไม่มีเวลา จึกเกียด และเขียนหนังสือไม่ได้

แนวทางแก้ไข

1. ภาครัฐควรส่งเสริมให้เห็นถึงประโยชน์
2. ให้ครัวเรือนที่เขียนมาแล้วประสบการณ์และประโยชน์ให้ฟัง

นายเรืองฤทธิ์ น้อยวงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. การขยายให้ครัวเรือนในหมู่บ้าน ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ให้ครบร้อยละ 100 ยังเป็นได้ยาก เนื่องจาก ชาวบ้านบางส่วน ยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้

แนวทางแก้ไข

1. ภาครัฐควรแก้ไขปัญหาค้นพื้นฐานด้านการอ่านออกเขียนได้ ให้กับชาวบ้านก่อน
- นายสุรเชษฐ สุรวาท นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลโลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. นโยบายของรัฐฯ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้าน

แนวทางแก้ไข

1. ภาครัฐควรเข้ามาให้การสนับสนุน แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

นางนฤษา ไพบูลย์ ครู กศน. ตำบลโลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังขาดความเข้าใจ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางแก้ไข

1. ภาครัฐควรเข้ามาให้การสนับสนุนความเข้าใจในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นายสายันท์ เทียนก้อน กำนันตำบลโลกกะเทียม

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดความเข้าใจว่ากิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลดีหรือประโยชน์ต่อเขาอย่างไร

แนวทางแก้ไข

1. ภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุน และติดตามอย่างต่อเนื่อง เพราะบ้างกิจกรรมต้องใช้เวลานานชาวบ้านอาจจะยังไม่เข้าใจถึงประโยชน์ที่เข้าจะได้รับจากกิจกรรมนั้นๆ

นายสมเกียรติ เกากัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหนองปลิง ตำบลโลกกะเทียม อำเภอเมืองลพบุรี

ปัญหาและอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังขาดความเข้าใจด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางแก้ไข

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรเข้ามาส่งเสริมด้านความรู้และเข้าใจ แก่ชาวบ้านอย่างจริงจัง โดยอาจใช้สื่อ หรือการอบรม สัมมนา

พระครูสังฆรักษ์ ทวีศักดิ์ ธรรมธีโร เจ้าอาวาสวัดหนองปลิง

ปัญหาอุปสรรค

1. บ้างกิจกรรมชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือมากนัก เช่น การอบรมความรู้ต่างๆ เนื่องจาก ชาวบ้านยังไม่เห็นประโยชน์

แนวทางแก้ไข

1. ผู้นำหมู่บ้านควรมีบทบาทในการแนะนำชาวบ้านให้มากขึ้น

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสิริลักษณ์ อินทรชัย
วัน เดือน ปีเกิด	3 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	วท.บ. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตน่าน พ.ศ. 2546
สถานที่ทำงาน	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

